

ƏDALƏT

Qurucusu:
Adil Minbaşıyev

İctimai-siyasi, hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 23 (6116) 20 iyun 2025-ci il

Qiyməti 40 qəpik

Dövlət başçıları “Azərbaycan” məhəlləsinin açılışında

Bax:səh-2

Vilayət Eyvazov Gürcüstanın daxili işlər naziri ilə görüşdü

Azərbaycanın daxili işlər naziri general-polkovnik Vilayət Eyvazovun dövləti ilə Gürcüstanın daxili işlər naziri Gela Geladze ölkəmizə rəsmi səfərə gəlib.

DİN-in Mətbuat xidmətindən Adalet.az-a verilən məlumata görə, Gela Geladze və onu müşayiət edən şəxslər Fəxri xiyabana gedərək xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin əziz xatirəsini ehtiramla anıblar.

Vilayət Eyvazov Gela Geladzenin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Qonaqları salamlayan V.Eyvazov daxili işlər naziri vəzifəsinə təyin olunması münasibətilə Gela Geladzeni təbrik edərək bu səfərin əməkdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsinə xidmət edəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Daxili işlər nazirlikləri arasında əməkdaşlığın, xüsusilə də transmilli cinayətkarlığın bütün növləri ilə, o cümlədən kibercinayətkarlıqla mübarizə sahəsində birgə əlaqələrin, təcrübə və informasiya mübadiləsinin və yaradılmış normativ-hüquqi bazanın ilk növbədə dost və qardaş xalqlarımızın mənafelərinə, bölgədə təhlükəsizliyin təmini işinə xidmət etdiyi nəzərə çatdırılıb.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

İlğım kimi bir yaşam...

Bax:səh-8

AQIL ABBAS

Bir yaralı barmağa çiş eləməyi bacarmayan BMT

Bax:səh-3

ZƏNGƏZUR TEZLİKLƏ AZƏRBAYCANLILAŞAQA

İsrail-İran müharibəsi belə davam edərsə, İranın Ermənistanla yaxın ərazisində yaşayanlar qonşu dövlətə üz tutacaqlar. Bu da təxminən 300-400 min adam deməkdir. Və beləliklə, Ermənistanın Zəngəzur bölgəsi yenidən öz sahiblərinə qismət olacaq.

ERMƏNİSTAN İRANI SATDI

Türk televiziyaçıları belə bir məlumat yayıb ki, ABŞ-ın Ermənistanın Zəngəzur bölgəsindəki gizli bazalarından PUA-larla və dronlarla İran atəşə tutulur.

Müharibə veteranlarına verilən 80 manat artırılma bilər?

Müharibə veteranlarına verilən 80 manat Prezident təqaüdünün məbləğinin artırılma ehtimalı ilə bağlı məsələyə aydınlıq gətirilib.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini Rəşad Mustafayev açıqlama verib. O bildirib ki, aylıq təqaüdlər gündəlik kommunal, nəqliyyat xərcləri və digər xərcləri qarşılamaq üçün verilir: "Dövlətimiz sosial tədbirləri əsasən əmək qabiliyyəti məhdud şəxslərə şamil edilir. Bunlar əlilliyi olan, pensiya yaşına çatmış şəxslər, çoxuşaqlı analar və başqalardır. Yaşama sosial ədalət prinsipinə dayanır. Veteranlarımız əmək qabiliyyətli insanlardır. Biz veteranların rifahının uzun müddətli təşviq edilməsinə çalışırıq. Veteranların məşğulluq imkanlarının yaradılması və kiçik biznesə çıxışının yaradılmasına çalışırıq", - deyərək nazir müavini əlavə edib.

Aqil ABBAS
aqilabbas@rambler.ru

BU ŞƏHƏRİ DAĞIDANLARI ALLAH LƏNƏTLƏDİ

(Elə-belə xatırlamadım, özünüz nəticə çıxarın)

Girdi Var-Yoxdan olmuş Dünyanın Ən Varlı Şəhərinə. Şəhər böyük bir tikinti meydançasına oxşayırdı. Qaynayırdı şəhər. Amma heç kim heç nə tikmirdi. Sökhasök, daşlıhadaşı idi. Təkcə Var-Yoxdan olmuş Dünyanın Ən Varlı Şəhərinin dövlətini deyil, daşını, divarını, taxta-puşunu söküb aparmırdılar, həm də uşaqların sevincini, cavanların sevgisini, yaşlı adamların xatirələrini, göz yaşlarını daşıyırdılar. Küçələr turlarla doluydu. Qarğa-quzğun kimi dərzişmişdilər şəhərin canına. Çoxu hansısa başqa bir dildə danışırı, arada azərbaycanca da sözlər eşirdi. Maşınların demək olar ki, əksəriyyətinin nömrələri başqa dildə yazılmışdı. Ara-sıra Ermənistan nömrəli maşınlar da gözə dəyirdi.

Bax:səh-2

GÜNÜN LƏTİFƏSİ

Bir qoca arvad küçə ilə yol gedərkən bir məscid görür, məscidin yanında da nəzir qutusu.

Nəzir qutusuna əli əsə-

əsə beş qəpiklik atır və deyir: - Ya Allah, sən özün ömrümü uzat!

Arvad yolun o tərəfinə keçir, bir maşın arvadı vurub serir yerə.

Elə bu vaxtı bir gənc oğlan da nəzir atmaq istəyəndə arvad can verə-verə başını qaldırıb deyir:

- A bala, ora pul atma, ora işləmir.

Dövlət başçıları “Azərbaycan” məhəlləsinin açılışında

Türkiyənin Kahramanmaraş şəhərində “Azərbaycan” məhəlləsinin açılış mərasimi keçirildi.

Adalet.az xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan tədbirdə iştirak etdilər.

Mərasimdə Azərbaycanın və Türkiyənin Dövlət himnləri səsləndirildi.

Sonra “Azərbaycan” məhəlləsinə həsr edilmiş videoçarx nümayiş etdirildi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tədbirdə çıxış etdi.

“On minlərlə insanın yeni mənzillərlə təmin olunması güclü Türkiyənin təzahürüdür”

Azərbaycan zəlzələnin ilk günündən Türkiyəyə axtarış-xilasetmə, həkim qrupları göndərib.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev iyunun 19-da Kahramanmaraşda “Azərbaycan” məhəlləsinin açılış mərasimində bildirib.

Dövlət başçısı ilk olaraq Türkiyə Prezidentinə və xalqına Azərbaycan xalqının salamlarını çatdırıb.

Prezident İlham Əliyev fevralın 6-da baş verən zəlzələdə həyatını itirənlərə Allahdan rəhmət diləyib:

“Zəlzələnin ilk günündən Azərbaycan vətəndaşları öz qardaş yardımlarını Türkiyəyə göstəriblər. Qısa müddət ərzində on minlərlə insan yeni mənzillərlə təmin olunub. Bu, güclü Türkiyənin təzahürüdür və Rəcəb Tayyib Ərdoğanın xalqına bağlılığının göstəricisidir”.

Dövlət başçısı vurğulayıb ki, Azərbaycanın göndərdiyi axtarış xilasetmə qrupu 53 nəfəri dağıntılar altından çıxarıb.

“Savaşın ilk günündən çiyin-çiyinə bir yerdə idik”

Qeyd etdiyiniz kimi, Qarabağ məsələsində də biz əziz qardaşım, sayın Cümhurbaşqanı Rəcəb Tayyib Ərdoğanla savaşın ilk günündən çiyin-çiyinə bir yerdə idik.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Prezident İlham Əliyev Türkiyənin Kahramanmaraş şəhərində “Azərbaycan” məhəlləsinin açılış mərasimində çıxışında bildirib.

“Savaşın ilk saatlarında Türkiyə Cümhurbaşqanının bizə göstərdiyi dəstək, həmrəylik, siyasi, mənəvi dəstək, Türkiyə xalqının bizimlə bərabər olması bizim gücümüzə güc qatdı və biz tarixi ədaləti bərpa etdik. Bu gün Azərbaycan xalqı öz əzəli torpağında rahat və təhlükəsizlik şəraitində yaşayır”, - deyən dövlətimizin başçısı Kahramanmaraşda “Azərbaycan” məhəlləsinin yaradılmasının da çox gözəl hadisə olduğunu diqqətə çatdırıb.

“Azərbaycan” məhəlləsi bizim ən dəyərli layihələrimizdən biridir”

“Zəlzələnin ilk anından inamımızı heç itirmədik, bir gün belə ümitsizliyə qapılmadıq. Bu çətin dövəmdə öl-kəmizin imdadına ilk qaçan can Azərbaycandır”.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Kahramanmaraşda “Azərbaycan” məhəlləsinin açılış mərasimində deyib.

“Səninləyəm Türkiyəm” deyən, avtomobilinin damına yardımları yığan, acımızı paylaşan Azərbaycan xalqının dayanışmasını heç vaxt unuda bilmərik və unutmayacağıq. “Azərbaycan” məhəlləmiz bizim ən dəyərli layihələrimizdən biridir, qürur tablomuzdur. Bu məhəllə Azərbaycanın dəstəyilə yenidən dirçəlir”, - Türkiyə Prezidenti vurğulayıb.

Özəl pensiya fondları vətəndaşlara nə qazandıracaq?

Əmək qanunvericiliyinə 200-ə yaxın dəyişiklik üzərində işlər tamamlanmaq üzrədir.

Adalet.az xəbər verir ki, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin məlumatına görə, onlardan bir qismi Əmək Məcəlləsinə dəyişikliklər, bəziləri isə yeni aktlar kimi təklif olunur. Digər profil qurumlar ilə razılaşdırmaqda olan qanun layihələrindən biri də “Qeyri-dövlət (özəl) pensiya fondarı” ilə bağlıdır. Özəl pensiya fondlarının yaradılması ilə bağlı 20-dən çox normativ hüquqi akt layihəsi hazırlanıb.

Bəs, özəl pensiya fondlarının yaradılması vətəndaşlara nə qazandıracaq?

Milli Məclisin deputatı Vüqar Bayramov bildirib ki, əksər inkişaf etmiş dövlətlərdə vətəndaşlar özəl pensiya fondlarından çox sıx şəkildə istifadə edirlər.

Onun sözlərinə görə, özəl pensiya fondu imkan verir ki, vətəndaşlar pensiya yaşına çatdıqda yalnız dövlətdən deyil, özəl fondan da pensiya ala bilsin. Bu da, təbii ki, pensiya məbləğinin artmasına gətirib çıxarır. Bu kontekstdən, oxşar praktikanın Azərbaycanda tətbiq edilməsinə ehtiyac var idi: “Özəl pensiya fondu yaradılsa, vətəndaş pensiyaya çıxan zaman iki mənbədən pensiya ala biləcək. Məsələn, əgər onun pensiya məbləği 600 manatdırsa, özəl pensiya fonduna ödədiyi ödənişlər nəticəsində əlavə olaraq, 300 manat almaq imkanı qazanacaq. Bu nümunədə, vətəndaş 600 manat deyil, 900 manat pensiya ala biləcək. Təbii ki, özəl fondan ödənilən pensiya məbləği birbaşa yığımlardan asılı olacaq. Bu zaman daha çox yığım daha çox pensiya məbləği demək olacaq”.

Deputat qeyd edib ki, özəl pensiya fondlarının digər səciyyəvi xüsusiyyəti həmin fondada yığılan pensiya kapitalından daha tez istifadə imkanındır. Bildirib ki, əksər dövlətlərdə özəl fondlarda yığılan kapitaldan pensiya yaşından əvvəl istifadə imkanları var. Onu da vurğulayıb ki, digər tərəfdən, xarici təcrübəyə görə, bu zaman özəl fondada yığılan vəsaitin aylıq və ya hissə-hissə götürülməsi də mümkün olur. Bu kontekstdən belə fondlar, həm pensiya kapitalından daha tez istifadəyə, həm ödəniş qrafikinə qarşılıqlı razılaşdırılmasına imkan verir.

“Bütün bunlar ilə yanaşı, özəl pensiya fondunun etibarlılığı da çox önəmlidir. Çünki belə pensiya fondları yaranarsa vəsaitlər manatla yığılacaq və onun idarə edilməsi həyata keçiriləcək. Ona görə də burada ilkin kapitalın formalaşdırılması, etibarlılığın artırılması önəm daşıyır. Bu baxımdan, özəl pensiya fondları yaradıldıqdan sonra orada yığılan vəsaitlərin indeksasiyasının həyata keçirilməsi və valyuta risklərinin sığortalanmasına ehtiyac var. Bu isə praktikada daha təkmil mexanizmin hazırlanıb, təqdim edilməsini aktuallaşdırır”, - deyə millət vəkili nəzərə çatdırıb.

Nicat Novruzoglu

AQIL ABBAS

BU ŞƏHƏRİ DAĞIDANLARI ALLAH LƏNƏTLƏDİ

(Elə-belə xatırlamadım, özünüz nəticə çıxarın)

Girdi Var-Yoxdan olmuş Dünyanın Ən Varlı Şəhərinə. Şəhər böyük bir tikinti meydançasına oxşayırdı. Qaynayırdı şəhər. Amma heç kim heç nə tikmirdi. Sökhəsök, daşhədəsi idi. Təkcə Var-Yoxdan olmuş Dünyanın Ən Varlı Şəhərinin dövlətini deyil, daşını, divarını, taxta-puşunu söküb aparmırdılar, həm də uşaqların sevincini, cavanların sevgisini, yaşlı adamların xatirələrini, göz yaşlarını daşıyırdılar. Küçələr tırlarla doluydu. Qarğa-quzğun kimi dərismişdilər şəhərin canına. Çoxu hansısa başqa bir dildə danışdı, arada azərbaycanca da sözlər eşidirdi. Maşınların demək olar ki, əksəriyyətinin nömrələri başqa dildə yazılmışdı. Ara-sıra Ermənistan nömrəli maşınlar da gözə dəyirdi.

Fikirləşdi ki, bunlar necə müsəlməndirlər, öz qardaşlarının ev-eşiyini dağıdub aparırlar. O yorğan-döşəyin içində necə yatacaqlar, o apardıqları televizorda necə futbola baxacaqlar? O apardıqları stol-stulda oturub necə çay içəcəklər, çörək yeyəcəklər? Və fikirləşdi ki, oğurluqla qəhbəlik qırx gün çəkər...

... Amma bunların oğurluqla qəhbəliyi qırx gün yox, otuz il çəkdi...

... Tırların arasında maşını bir təhər sürüb keçdi. Bu da bazar, az qala atom bombası satılan bazar. Vurhavurla bazarı da daşıyırdılar. Vaxtilə səs-küydən qulaq tutulan bazarda indi bir ölü sükut vardı.

Bir neçə gündən sonra Aşot yenə şəhərə gəldi. Keçəndə gördü ki, Artuşun evini də dağıdıblar, baxmayaraq ki, üstünə xaç çəkilmişdi, "Artuşun evi" yazılmışdı, amma bunun heç bir xeyiri olmamışdı.

Gəldi gördü ki, Faxıgilin də evini dağıdıblar, nə var söküb aparıblar. Bərk dılxor oldu.

Gətdi komendantın yanına:

- Mən burda pulnan ev almışdım, onu niyə satdın?

- Vaxtında gəlib pulunu verərdin, mən də iranlılara satmazdım. Özü də bahalı ev idi, beş yüz dollar veridilər. Həm də məndən asılı deyil, rəhbərlik belə bir qərar verib ki, bu şəhərdə daş-daş üstə qalmamalıdır. Mən kiməm ki?

Aşot qayıtdı Faxıgilin evinə. Üzünü qoydu daşlara və ağladı. Sonra da qayıtdı öz kəndlərinə və anasına dedi:

- Mama, Paxıgilin evini dağıdıflar. Türklər heç vaxt bunu bizə bağışdameyjax. Ordan tut arağı gətir, içim, bir az toxtuyum...

"Tut arağı, donuz kababı və Aşotun məktubu" povestindən bir parça"

ABŞ müharibəyə qoşulur?

Hazırda dünya mətbuatında ABŞ-in İsrail-İran müharibəyə qoşula biləcəyi mövzusu geniş müzakirə olunur.

Rusyanın RİA Novosti agentliyi, Pentaqona istinadən məlumat verir ki, Amerika Birləşmiş Ştatlar Yaxın Şərq regionuna orada yerləşən hərbi kontingentini qorumaq məqsədiylə USS Nimitz avia daşıyıcı başda olmaqla qrup göndərir.

Agentliyin mənbəsinin dediyinə görə, ABŞ-in HDQ-i, həmçinin Aralıq dənizində Amerikanın milli maqalarını qorumaq məqsədiylə bir sırs əməliyyatlar keçirməyi psləşdırır.

"Regionda yerləşən Birləşmiş Ştatların silahlı qüvvələrini qorumaq məqsədiylə müdafiə naziri Pit Xerset, CEN-QOM zonasına dəstək vermək üçün, USS Nimitz avia daşıyıcı qrupunu göndərməyi qərara alıb"- deyə Pentaqondakı mənbə bildirib.

Maraqlıdır, görəsən dünyada ABŞ-in və yaxud da Rusiyanın milli maraqlarına zərbə vurmaq marağında olan bir dövlət varmı?

Nədən hansısa dövlət kimsəyə, xüsusilə bu iki "yera-göyə sığmayan" dövlətə qarşı zərər vermədən, öz milli

mənafeyini qorumaq məqsədiylə hər bir addımını bunların "icazəsi olmadan" həyata keçirə biləz?

Əslində, istər Birləşmiş Ştatlar, istərsə də, Rusiya Federasiyası "öz dövlət maraqlarını qorumaq bəhanəsiylə" birbiriləri ilə mübarizə aparırlar. Lakin, bunu guya açıq şəkildə deyil, üçüncü, dördüncü dövlətlərin əli ilə aparmağa üstünlük verirlər.

İndi "Sem dayı", bir tərəfdən İsrail-İran müharibəsinə qoşulmayacağını bəyan edir, digər tərəfdən isə, guya Yaxın Şərqdə amerikan hərbiçilərini "qorumaq məqsədiylə" aviadaşıyıcılardan ibarət "üzən qoşun dəstəsi" göndərdiyini bildirir.

Artıq hamı ABŞ prezidentinin bu gün dediyinin, sabah əksini deməyi heç kimi təəcübləndirmir.

Donald Tramp Truth Social sosial şəbəkəsində, İrandan qeyri-şətsiz təslim olmağı tələb edib. O, İranın Ali dini lideri Ayatulla Əli Xomeneyinin dəqiq yerinin məlum olmasını və onun asan nişangah olduğunu bildirib.

"Xamenei asan nişangahdır, o, təhlükəsiz yerdədir. Biz hələki onu öldürmək istəmirik"- deyə Tramp bir növ təh-

did edərək sosial şəbəkə sahifəsində yazır.

Trampın "Biz bu müharibədə iştirak etmirik" bəyənəti ilə, "Biz hələki Xomeneyini öldürmək istəmirik", "ABŞ tam sürətdə İranın hava məkanına nəzarət edir", "regionda münafişənin gərginləşdirilməsi ABŞ-in səbrini tükəndirir" və s. bəyənətləri ilə tərs mütənəsbilik yaradır.

İsrailin kütləvi raket zərbələri, hələ ki, İranın yerin dərin qatlarında yerləşdirilən nüvə istehsalı bunkerlərinə ciddi təsir göstərmir. Yeraltı bunkerləri dağıtmaq üçün daha güclü bombalara ehtiyacı var.

Buna görə də, yeraltı bunkerləri məhv etmək üçün ABŞ-in köməyinə ehtiyacı var.

Pentaqon artıq aviadaşıyıcı qrupunu Yaxın Şərqə göndərib. İndi ABŞ-Fransa-Böyük Britaniya üçlüyü İrana daha ağır zərbələr edilmək üçün Donald Trampın əmrini gözləyir...

ABŞ prezidenti əmr verəcək, yoxsa sabah çıxıb yenə də "sülh danışıqlarından" danışacaq?.. Bunu zaman göstərir...

Rüstəm Hacıyev

ƏDALƏT •

20 iyun 2025-ci il

12 iyun 1992-ci il - həmin gün Xocavənd , Ağdərə, Goranboy, Əsgəran, Ağdam, Füzuli istiqamətində ordumuz düşməne qarşı əks hücuma - Ağdərə əməliyyatına başladı.

Ağdamda yerləşən batalyonlar da bu döyüşə səfərbər oldu. Məsuliyyət böyük idi. Geniş miqyaslı hərbi əməliyyata start verilmişdi. Əslində bu gün soyuq başla, iti məntiqə düşüncə, o illərdə baş verən bütün əməliyyatları, kəşfiyyatları, döyüşləri analiz edərkən, aydınca görürsən ki, bir tərəfdə canını vətənə qurban verməyə hazır minlərlə oğul durub, digər tərəfdə düşməni! Yox, mən xalqımıza qarşı qanlı müharibə aparan erməni-rus hərbi birləşmələrini nəzərdə tutmuram.

ki? Allahverdi Bağirovla birgə onun sürücüsü Əmir Mirzəyev və Nizami Şükürov adlı həkim də şəhid olmuşdu. Təəssüf ki, düşmənin planı işlədi.

O dövr üçün ağır zərbə, böyük itki idi. Amma ordu özünü vətən xatirinə toparlaya bildi, ordu irəliləyirdi, ordu məqsədinə çatmaq üçün canını heçə sayıb düşməni üstünə gedirdi.

Erməni-rus birləşmələrindən güc alan xain əllər, satqınlar növbəti dəfə təlaşa düşdülər. Ağalarının əmrini yerinə yetirmək, onlara ikinci böyük zərbəni vurmaq, ordunu dayandırmmaq lazım idi. Düşməni oxları 836 sayılı Ağdam özünü müdafiə alayı-komandiri polkovnik-leytenant Şirin Mirzəyevi göstərirdi.

erməni silahlılarının mərkəzi qərargahı olan Ballıqaya-Kiçan mövqeyinə daxil olduq.

Lakin sağ və sol cinahlarımızdakı digər hərbi hissələr baş plana uyğun olaraq irəliləyə bilmədiyindən batalyonomuzun mühasirədə qalmaq təhlükəsi var idi. Neçə gün ac-susuz yuxarıdan əmr gözləyirdik. "Ratsia"ımızın batareyası da bitdiyindən artıq heç bir əlaqə yarada bilmirdik. Təxminən iyunun 16-da "Qız qəbri" postunadək geri çəkilməyə məcbur olduq və orada ermənilərlə qarşılaşdıq. Mühasirə xeyli davam etdi. Düşməni tərəfdən üstü-müzə iki vertolyot qalxdı. Ancaq Yeni Qaralar kəndindəki postumuzdan Ağa adlı bakılı balası vertolyotlardan birini "İqla" raketləri ilə burdu. Bununla da düşməni mərkəzi qərargahı olan Ballıqaya-Kiçan mövqeyinə daxil olduq.

düşmüşdü. Tez özümü ora çatdırdım. Birinci Şirin Mirzəyevə tərəf qaçdım. Qan aparır, rabitə cihazı da əlində, sifəti də his içində...

Bax beləcə döyüş nöqtəsindən aralıda dümdüz yolun tam ortasında komandirin UAZ-469 avtomobili müəmmal şəkildə "tank üçün minə"yə tuş gəldi.

Müəmma dolu ikinci zərbə, ikinci ən ağır itki...

836 sayılı alayın yaradıcısı və komandiri Şirin Mirzəyevin, 708 sayılı briqadanın tank komandiri baş leytenant Qahir Hüseynovun, 836 sayılı alayın kəşfiyyat dəstəsinin (xüsusi təyinatlı hücum dəstəsinin) komandiri leytenant

Ağdərə əməliyyatında müəmmalar: İki böyük sərkərdənin şəhadəti - 33

Onlardan da güclü, onlardan da qatı düşmənimizdən danışırıam! Gözə görünməyən, adı hallanmayan, əli igitlərimizin qanına batmış, vətənimizi düşməne ucuz qiymətə satan, içimizdəki xainlərdən danışırıam.

12 iyun döyüş əmri verildi. "Vətən oğulları" batalyonunun komandiri Allahverdi Bağirov batalyonu ilə birgə döyüşə atıldı. Amma...

Hələ 1992-ci ilin yanvarında Allahverdi Bağirovun komandirlik etdiyi tabor Naxçıvanlı kəndində işğalçıların bütün canlı qüvvə və texnikasını darmadağın edib, 150 döyüşçü ilə Əsgəran qalasına qədər irəliləmişdi, Pircaamal kəndindəki bütün yüksəklikləri tutmuşdu, Kətük kəndi ilə üzbəüz mövqə qurmuşdu. Bu əməliyyatın başa çatması və erməni bayraqlarını Azərbaycan bayraqları ilə əvəz etmək üçün Allahverdi Bağirovun döyüşçülərinə cəmi iki saat lazım olmuşdu. Uğurlu əməliyyata görə Allahverdi Bağirov "General Məhəmməd Əsədov" mükafatına layiq görülmüşdü.

Ağdərə əməliyyatındakı fəaliyyət batalyonun ən böyük hərbi uğuru oldu. Beləki, 1992-ci il 12 iyununda Aranzəmin kəndi üzrə döyüşlərdə onun dəstəsi 100 nəfər erməni əsgərini məhv etdi və 10 düşməni əsgərini əsir götürdü.

Bax yuxarıda bəhs etdiyim içimizdəki satılmışlar, o xain əllər bu uğurun davamını görmək istəmədilər. Bir Allahverdi Bağirovu məhv etməklə, yüzlərlə, minlərlə döyüşçünü başsız qoymaq, həvəslə qoşulduqları bu əməliyyatdan əl-qollarını soyutmaq üçün planlarını həyata keçirdilər.

Komandir Bağirov hələ yanvar ayında erməni-rusdan təmizlənmiş Naxçıvanlı kəndindən Ağdama geri qayıdarkən yolda minaya düşərək şəhid oldu. Heç o vaxt maraqlanan da olmadı ki, axı bir komandir döyüşün qızğın çağında təcili iş üçün geri, Ağdama niyə çağırılsın

Dəfələrlə Qarabağ müharibəsi qazisi, jurnalist Rey Kərimoğlu bu mövzu ilə bağlı müzakirə etmişdir. Aradan 33 il keçməsinə baxmayaraq o döyüşdə iştirak edən bütün döyüşçülər kimi Kərimoğlunun da yaddaşında o günlər olduğu kimi qalır: "Bizim batalyonun heyətinin qarşısına məqsəd qoyulmuşdu ki, 12 iyun axşamına qədər Sırxavənd, Yeni Qaralar, Bəşirlər, Kiçan istiqamətində hücum keçməli və Kiçan kəndində yerləşməliyik.

İyunun 12-si gündüz saat təxminən 13-14 radələrində biz Xaçın çayının yatağı boyu üzün Kiçan istiqamətində mövqə tutub dayanmışdıq. Artilleriya bizim kəşfiyyat dəstəsinin verdiyi koordinatlar üzrə atəş açmağa başladı... Və biz çayın sol tərəfinə keçib, Ballıqaya-Kiçan istiqamətində irəliləməyə başladırıq.

Bizim qəfil hücumumuz, irəliləməyimiz düşməni çəpəş salmışdı. Çəpəşliqləri keçəndən sonra ciddi müqavimət göstərməyə başladılar. Amma bizimkilər bütün hücumları dəf edib irəliləyirdilər. İyunun 12-si artıq saat 4-5 radələrində batalyonumuz Sırxavənd, Qaralar, Bəşirlər kəndlərini və bir neçə strateji yüksəkliyi azad etdi. Axşam saat 8 radələrində isə artıq

dan sonra biz ruhlanıb, Xankəndi istiqamətində hücum keçdik və mühasirəni yara bildik...

Tam məsuliyyətimlə deyirəm ki, erməni tərəfinin itkisi bizdən ən azı iki dəfə çox olurdu. Təəssüf ki, Şirin Mirzəyevin gözlənilmədən minaya düşərək, həlak olması bu əməliyyatı yarımçıq qoydu.

1992-ci il 18 iyun... Bax o dəhşətli günün şahidi, 836 sayılı alayın kəşfiyyat bölmə komandirinin müavini Rafiq Kərimovla da müzakirə etmişik.

Kərimov deyirdi ki, Kiçanda ağır itkilər verib geri çəkilmisdi. İyunun 18-də Qaralar tərəfdəki postdan irəliləyən tankların yanına gəldi.

Bir gün öncə düşməni arxasına getmiş kəşfiyyatçıların rabitə ilə əlaqə saxlamaq istədi, amma alınmadı. Rabitə əlaqəsi kəsildi. Dedi ki, bir azdan yenə əlaqə saxlamağa cəhd edəcək. Maşına minib getdi. Mən də minmək istəyirdim, yer olmadı deyərək, qoymadı. Amma yəzənəm Yavər Babayev, Şirin Mirzəyevin yaxın qohumları Mübariz, Araz və tankçıların komandiri onunla birgə maşına oturdular. Amma... (Bir anlıq susur) Amma bir də gördüm ki, maşın göyə uçdu. Minaya

Yavər Babayevin, Mübariz və Araz Mirzəyevin (Hər ikisi Şirin Mirzəyev nəslinin nümayəndəsidir) şəhid oldu.

Mənbələr bildirir ki, 18 iyun, 1992-ci il tarixində Dağlıq Qarabağdakı erməni rejimi fəvqəladə vəziyyət elan etdi. 15 avqustda isə erməni rejimi müdafiə nazirliyi yaradır. Nazirliyə ilk dövrlər Robert Köçəryan, sonradan isə Serj Sarqsyan rəhbərlik etmişdir. Özünü müstəqil elan etmiş DQR-də qismən səfərbərlik çağırışı elan edildi, əvvəllər hərbi xidmətdə olmuş 18-40 yaşlı əsgər və çavuşlar döyüşlərə cəlb edildi. Yeni çağırışçılarla birlikdə onların sayı 15.000-ə çatdı. Hərbi islahatlar sürətlə keçirilməsi nəticəsində könüllü erməni dəstələri vahid komandanlıq altında döyüş vəziyyətinə gətirildi və nəticədə Dağlıq Qarabağ Müdafiə Ordusu (DQMO) yaradıldı.

Rus generalı Lev Ruxlovun sözlərinə görə, Rusiya Mozdokdakı hərbi bazasından döyüş bölgəsinə gətirdiyi T-72 tankları və 50 ədəd BMP-2 hərbi döyüş texnikası ilə ermənilərə kifayət qədər güclü dəstək vermişdir. Hərbi sursatların əksəriyyəti Antonov An-124 yük təyyarəsi vasitəsilə Dağlıq Qarabağa daşınırdı.

Bu isə DQR-də itirilmiş torpaqların geri qaytarmaq üçün zəmin yaratdı.

Rusiyanın müdaxiləsindən sonra böyük itkilər vardı. 9 iyun 1992-ci ildə prezident Əbülfəz Elçibəyin bir tərəfli qaydada 30 günlük atəşkəs elan etməsi ilə dayandırıldı.

33 il ruhumuzdan, qəlbimizdən silinməyən açılar məhz 1992-ci ilin isti iyun günlərində yaşadıq: Ağdərəni, Allahverdi Bağirovu, Şirin Mirzəyevi və minlərlə igitdi itirdiyimiz, çarəsiz qaldığımız o günləri unutmaq böyük qəbahətdir! UNUTMAYAQ! Düşmənlərimizin çox və böyük olduğunu da UNUTMAYAQ!

Əntiqə Rəşid

AQIL ABBAS

Bir yaralı barmağa çiş eləməyi bacarmayan BMT

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı adlı bir institut var. Dünya ölkələri də bu təşkilatın üzvüdür və hər il də üzvlük haqqı ödəyirlər. Və indiyədək bu təşkilatın bir yaralı barmağa çiş elədiyini görməmişəm. Bəlkə də dializ xəstəsidir bu təşkilat.

Bu təşkilatda beş daimi üzvdən ibarət bir Təhlükəsizlik Şurası da var.

Və bu Şuraya üzv olan dövlətlər də itlə-pişik kimidirlər, kəsəsi, düşməndilər.

Sayın Ərdəğan deyir, dünya beşdən böyükdür. Bəli, doğrudan da dünya beşdən böyükdür, amma bu beş bütün dünyanı, burasını, maddəni yazım, barmağına sarıyıb.

Dünya qopur. İsrail İranı, İran da İsraili gecəgündüz raket atəşinə tutur. Əməli-başlı müharibə gedir. Bu müharibənin çərçivədən çıxıb III Dünya Müharibəsinə çevrilməyinə bir neçə gün qalıb. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı da boş-boş çayxana iclasları keçirir.

Bir sözlə, Birləşmiş Millətlər Təşkilatını filan yerinə alan yoxdur.

Yadınızdadırsa, 92-ci ildə Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal etməsi ilə bağlı dörd qətnamə çıxarmışdı. Ermənistan həmin qətnamələri burnunu silərək atdı zibil yəşiyinə. Və BMT bir dəfə maraqlanmadı ki, onun çıxartdığı qətnaməni Ermənistan niyə yerinə yetirmir?

Axırda Azərbaycan dövləti və onun Ali Baş Komandanı İlham Əliyev məcbur olub həmin qətnamələri özü yerinə yetirdi.

Hələ mən Rusiya-Ukrayna müharibəsindən, qardaş qırğınından, Qəzza faciəsindən danışmıram ki, BMT yəni heç bir qələt edə bilmir.

Ona görə də mən BMT-ni təşkilat yox, çayxana adlandırıram - Birləşmiş Millətlər Çayxanası. Bu Çayxananın da Baş Çayçısı adı heç dilimə yatmayan bir nəfərdi. Adını ona görə yazmıram ki, qorxuram səhv edəm, biədəb söz çıxar.

Tramp Makronu lağa qoydu

Fransa prezidenti Emmanuel Makron, ABŞ prezidenti Donald Trampın G7 sammitini gözlənilmədən tərk etməsini şəhər edərkən bildirib ki, Tramp İsrail- İran "müharibəsinin dayandırılması" üzərində işini davam etdirmək üçün Vaşinqtona qayıdıb.

ABŞ prezidenti özünün Truth Social şəbəkəsindəki səhifəsində, Fransa prezidenti Emmanuel Makronu "diqqəti özünə yönəltməyə" çalışan adlandıraraq bildirib ki, "Bu düz deyil.

Makron bilmir ki, mən nə üçün Vaşinqtona qayıtmışam. Bunun atəşin dayandırılması ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Bu daha vacib məsələdir. Makron həmişə olduğu kimi, hər şeyi tərsinə anlayır"-deyə amerikalı lider bəyan edib

Kipri jurnalist Aleks Xristoforu, Politico qəzetində dərc etdirdiyi materialda bildirir ki, ABŞ prezidentinin "Böyük yeddiliyi" tərk etməsinin səbəbi, G7-yə üzv dövlətinin altısının Trampa qarşı olmasıdır.

Rüstəm Hacıyev

Azərbaycanda qeydiyyatda olan işsiz şəxslərin sayı açıqlanıb

Cari il iyun ayının 1-i vəziyyətinə Dövlət Məşğulluq Agentliyinin yerli qurumlarında qeydiyyatda alınmış işsiz şəxslərin sayı 229,9 min nəfər olub.

Adalat.az xəbər verir ki, bu barədə Dövlət Statistika Komitəsinin aylıq hesabatında bildirilib.

Qeyd olunub ki, onların 48,9 faizini qadınlar təşkil edib. İşsizlikdən sığorta ödənişinin orta aylıq məbləği 435 manat olub.

Məzahir ƏHMƏDOĞLU

Gözəl projeyə və müsahibəyə nostalji interpretasiya

"Şəxsi əşyalar" adlı televiziya projesinin müəlifli istedadlı yazar Vasif Ayanın yazıçı, millət vekili Aqil Abbasla 1 saat 24 saniyə davam edən çox gözəl müsahibəsi mənə həm də yaxın keçmişin əvvəli unikal bir hadisə kimi uzun illər yaşanan hadisəni xatırlatdı. İndi mən həmin hadisəni dəqiqliyi ilə oxucuların diqqətinə çatdırmazdan qabaq deyim ki, Vasifin "Şəxsi əşyalar" ı eləcə mərhum xalq artisti Ənvər Həsənov , görkəmli yazıçı Seyran Səxavət, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri Anar və digər məşhurlarla da özünü qeyri-adi səmimiliyi və zövq palitrası ilə seçilirdi. Aqil Abbasla görüş zamanında da olduğu kimi, hər dəfə elə bilirsən ki, bu söhbət artıq kulminasiyadır, burdan oyana yer qalmır. Ancaq bu verilişlərə xüsusi diqqətlə yanaşdıqda müəllifin zövqü və yüksək intellekti , eyni zamanda görüşdüyü məşhurlarla sadə "jurnalistikası, televiziyonçuluğu, müsahibliyi" sənə həm də nəyisə xatırladır, xatırladır...

Nə isə. Vasifin Aqil Abbasla müsahibəsində onun heç gözənilmədən bir "paparatsi" üslubunu da duyuruq - Göyçayla bağlı suallarının birində. Cavab da unikal oldu: tam səmimi, necə olub eləcə , bəzək-düzəksiz...

Görək onda Aqil Abbas olmayaydı!

Bildiyim qədər Vasif Ayanın görüşmək istəyində olduğu növbəti məşhurlar , yəni "Şəxsi əşyalar" ın qonaqları xalq şairi Ramiz Rövşən, Azərbaycan Mətbuat Şurasının sədri Rəşad Məcid və xalq artisti Fəxrəddin Manafovdu. Uğurlar olsun! Belədirsə "kulminasiyanın əbədiyyəsinə" də inanadıləşir və sənə daha maraqlı görüşlərə çəkir.

Qeyd etdiyim kimi "Şəxsi əşyalar" da müəllifin Göyçayla bağlı Aqil Abbasa bir neçə sual və xatırlatmaları oldu. Bunlardan da biri bu idi ki sevimli Vasif Göyçayı yaxşı tanıyan və rayona çoxlu səfərləri olan Aqil Abbasa xatırladırdı ki dostunuz və iş yoldaşınız Məzahir Əhmədov deyir ki, Göyçayda kitaba həmişə böyük maraq olub və hətta kitabxanaya Bakıdan da gəlirmişlər. Ümumi yanaşma gerçəkliyi əks etdirsə də , ancaq əslində mən kitabxana deyil , o məşhur "Feyruz dayının kitab mağazası" haqqında danışmışdım Vasifə . Bu, həqiqətdən qeyri-adi , bəlkə də fantastik bir hadisə idi.

Kim idi Feyruz dayı ? Feyruz Məmmədov ticarətçi olub. Mən onu keçən əsrin 70-ci illərinin ortalarından qısaca " Raypo" deyilən sovet ticarət təşkilatının ən nüfuzlu və gəlirli anbardarı kimi tanıyırdım. Rayona gələn bahalı və az tapılan məhsullar onun müdir olduğu anbara yerləşdirilirdi. Minik avtomobilləri, mebel dəstləri, soyuducular , rəngli televizorlar... Bütün bunlar sədrlə bərabər anbar müdirinin də nüfuzuna və ... əlavə gəlirinə təsir edirdi. Elə həmin vaxtlarda şəhərin mərkəzində yeni tikilib istifadəyə verilən beşmərtəbəli yaşayış binasının birinci mərtəbəsinin ticarət təyinatlı obyektlərlə qurulması ideyası yaranmışdı.Özü də dörd bloklu bir binanın 80 % hissəsi məhz kitab mağazası olmalı idi. Bəs onda bu çətin və yeni işi kim qura bilərdi? İdeya artıq yuxarılarda da qəbul olunmuş və məsələ qətiləşmişdi. Belədə buranı müasir səviyyədə qura biləsi kadr , mütəxəssis kim olacaqdı? Heç kəsin gözləmədiyi halda bu son dərəcə məsul vəzifəni məhz həmin o yüksək gəlirli anbar müdiri Feyruz Məmmədov öz üzərinə götürdü. Feyruz müəllim burada elə bir şərait yaratdı ki , az vaxt ərzində mağazanın səsi-sədası hər yere yayıldı .Müdir də , onun götürdüyü işçilər də sanki kitab dünyası üçün doğulmuş insanlar idi. Bura mağaza deyildi, daxildən labirint kimi bir-birinə bağlanan böyük bir kompleks xatırladırdı. Giriş və kiçik istirahət guşəsi ,məktəb ləvazimatları şöbəsi, bir az arxada müdirin telefonlu , televizorlu, qonaq-qara qəbulu üçün digər vacib interyerə malik kabineti, Azərbaycan və rus dilində sıralanmış müxtəlif bədii , elmi, orta və ali məktəblər üçün dərsliklər şöbələri , xarici ölkə ədəbiyyatı şöbəsi və digər vacib guşələr ... Bütün bunları Feyruz müəllim aylarla əlləşərək özünün indiyə qədər bilinməyən gözəl zövqü və intellekti sayəsində qurmuşdu. Onun daha böyük insanı keyfiyyəti isə hamını valeh edirdi. Bəzən müdir öz fəhləsindən seçilmirdi, nəyisə söküb yenidən, daha müasir bir düzəndə qurmağa ərinmirdi. Həminin hörmətlə "Feyruz müəllim" "yoldaş Mamedov" deyə mürə-

cət etdiyi bu ziyalı insanın başqa bir üstün cəhəti isə nəinki Azərbaycanın, SSRİ xalqlarının, hətta dünya ölkələrinin yaxşı və yaxud məşhur yazıçılarını tanıması idi. Rayonda az qala birinci katib, ispolkom, prokuror, rəis və digər rəhbər vəzifə sahibləri qədər hörmət və nüfuza malik bu mağaza müdiri təkcə kitab satışı , kitab bölgüsü, kitab abunəsi ilə məşğul deyildi. Onun ən sevimli işlərindən biri də kitabın təbliği, maarifləndirmə missiyası idi.

70-ci illərin sonu, 80-ci illərin əvvəllərində mən artıq komsomol işindən ayrılaraq ixtisasım üzrə qəzetdə çalışırdım. Məktəb illəri və daha sonralar isə səyahətlər dostum olan Asifin oğlu Vaska (yəni bizim bugünkü Vasif Ayan) , onda hələ 3-4 yaşlı ağıllı bir bala idi. Vasif həmin illərin kitab və oxucu triumfunu təbii ki görə bilməzdi, atasından və məndən eşidə bilərdi ki , mən də bu barədə ona çoxlu "əfsanələr"danışmışam. Sözü parantezə ona görə alıram ki əslində bunlar heç də əfsanə deyildi, olmuş əhvalatlar idi.

Kitab o vaxtlar növbələrinə durduğumuz ət, kolbasa, yağ və digər qıtlaşan ərzaq məhsullarından heç də az diqqət çəkmirdi. Yaxşı kitablara da növbələr olurdu. Kitab çox böyük dəyər qazanmış həyatı zərurətə çevrilmişdi. Kiməsə kitab bağışlamaq, kitab hədiyyə etmək, hətta kitabxanadan kitab oğurlamaq... İndiki gəncliyin 90-95%-i bəlkə də mənim bu sözlərimi qoca bir nağıla bənzədərlər...

Kitab pulnan alınsa da puldan qiymətli idi.

Elə həmin bu məşhur Aqil Abbas tələbə vaxtı dostlarından birinin toyunda dəftərçəyə puldan savayı rəmzi olaraq kitab da yazdırmışdı adının qabağına...

Mən yuxarıda kitaba abunə ifadəsi işlətmışdim. Təbii ki çoxlarına qaribə gələn bu sevdə artıq çoxdan unudulmuşdur.Bakı tələbat çox olan bir çox bədii və elmi kütləvi əsərlərə , ensiklopediya və lüğətlərə , məhdud tirajla buraxılan sahə ədəbiyyatlarına ehtiyacı tam ödəyə bilmirdi. Heç bilirsiniz Feyruz müəllim o vaxtlar nə edirdi? Birbaşa Moskvaya çıxırdı, bəzən ezamiyyəyə gedirdi, tələbat çox olan kitabların Göyçaya göndərilməsini təşkil edirdi. Mən özüm dəfələrlə tanınmış və ya eləcə sadə adamların da Bakıdan Göyçaya məhz Feyruz müəllimin mağazasına gəlişinin şahidi olmuşam. Onların bəziləri məhz Göyçaydan abunə olurdular istədikləri kitablara. Feyruz müəllim bu görüşlərdən çox fərəhlənirdi , gəncləri kitab oxumağa səsləyirdi, onlara yazıçıları, elm və mədəniyyət xadimlərini yaxından tanımağı tövsiyə edirdi. Göyçaylılar burada Anarı, Əkrəm Əylislini, Ramiz Rövşəni, Elçini, Vaqif və Yusif Vəkilovları, Ənvər Məmməd-xanlı, Məmməd Aslanı, Seyran Səxavəti və digər məşhurları görürdülər, fürsət düşəndə avtoqraf da alırdılar.

Feyruz müəllim yorulmaq bilmirdi...

Mən bu nəhəng bilik məbədinə mağaza demirdim. Dostlarım və ziyalılar arasında buranı " Feyruz Məmmədov adına Göyçay kitab evi" adlandırırdım. Zarafat deyil, Bakı və respublikanın bir çox rayonlarından, hətta qonşu Gürcüstandan da bu mağazanın müştəri-oxucuları var idi.

Bəli, var idi...

Biri var idi, biri yox idi...

Cəbhə hakimiyyətdə gələn kimi vəzifəsindən ilk azad edilənlərdən biri Feyruz Məmmədov oldu. Onun yerinə bizim Şurik adlandırdığımız Şərəfəddin adlı bir müəllimi qoydular. O çox yaxşı oğlan idi, saf qəlbli işgüzar, vətənpərvər. Ancaq Feyruz müəllim olmaq üçün onun heç bir şansı yox idi.

Daha sonralar əldən-ələ keçən həmin o böyük müəssisə sonda hissələrə bölünərək gül, mobil telefon dəvkanlarına, nə bilim, hansısa bir bərbərxanaya çevrildi.

Dəlillərlərin karetilarda gəzən vaxtları idi...

Assosiasiya hər nə qədər uzaq görünsə də əziz dostum Vaqif Cəbrayılzadəni də unuda bilmərəm belə bir məqamda.

Beləcə, əzizlərim Aqil Abbas və Vasif Ayan , o unikal verilişinizə müdaxiləm daha çox sizlərin dəyər verdiyiniz və cəmiyyətə çağırış etdiyiniz ağırlara görə idi: kütləvi kitab mütəlləsi dövrü geri dönməlidir!

Səvgi və sevinclə bərabər dərd də az deyil, amma.

Bir yandan da bu süni intellekt...

Gedib gəzdiyim Qarabağa aid kəndlər, şəhərlər mənə valeh edir. Düzdür ermənilərin böyük əksəriyyəti Qarabağ işğal olunduqdan sonra evlərini -həyatlarını təmir etməsələr də, amma görünən odur ki, hər birinin yaşadığı ev iki-mərtəbəli, eyvanlı olub. Zirzəmiləri isə bütün dövrlərdə ərzaqla dolu olub.

Qurban olduğum Qarabağ elə böyük təbii sərvətlərə malik bir bölgədir ki, orada heç kim ac qalmazdı. Torpağın altı sərvət olduğu kimi üstü də zəngin bitki, heyvan aləmi malik idi. Nə yox idi ki, bu ərəzilərdə,

nürlər, baxmayaraq ki, heç bir yer təhlükəsiz və rahat deyil. Qarabağdan könüllü gedən ermənilər özünü aldadılmış hiss edir və hesab edir ki, məsələ ancaq ictimai təzyiq və etirazlarla həll oluna bilər. Eyni zamanda, onlar bütün Qarabağı tərk edənləri birliyə, parçalanmamağa və etiraz aksiyalarında fəal iştirak etməyə çağırırlar, təbii ki, qayıdış ümidini itirmədən".

1980-1985-ci illərdə region ildə 130 min tondan çox üzüm istehsal edirdi. 1985-1987-ci illərdə region ildə 4,5 milyon cüt ayaqqabı istehsal edirdi. Bu isə ölkədəki bütün isteh-

Qarabağı tərk edənlərdən peşmançılıq: Ay əclaf, nəyin çatmırdı?

bal bulaqlar, şırıl-şırıl axan çaylar, zümrüd meşələr, otlaq sahələri, dağlar, dərələr. Demyə torpaqlar.

Oktyabr ayından ta martın sonuna qədər ermənilər yayda zirzəmiyə doldurduqları ərzaqla kef edirdilər. Düzdür , DQMV-də sənaye də geniş inkişaf etmişdi. Ümumilikdə , 1980-ci illərdə regionda müxtəlif qurumların tabeliyində olan 52 sənaye müəssisəsi var idi ki, onlardan da 15-i 1970-80-ci illərdə inşa edilmişdi. "Qarabağ Şərab və Sovxozlar Trest-i" (QŞST), Elektrotexnika zavodu, Süd kombinatı , Qarabağ İpək Kombinatı, Mebel fabriki, Meşə təsərrüfatı, 16 sayılı çörək zavodu, Tikiş fabriki, 9 sayılı sənaye kombinatı , Məişət xidməti müəssisələri, Mətbəə, Sənaye nazirliyi, AKC TİM, Tikinti materialları kombinatı və sair. (Hələ kolxoz və sovxozları bura daxil etmərim).

Uzun sözün qısası, ermənilər Qarabağda lüks həyat yaşayırdılar və bu lüks həyat onları qudurtdu. 1988-ci ildən başlayaraq öz xösbəxtliklərinə tək atmağa başladılar. 36 illik işğalçılıq, talan, soyqırım, qətl, deportasiya yaşatdıqları xalq bir gün ayağa qalxdı və onları gəldikləri yere qədər qovdu.

Hazırda erməni mediası onların Ermənistandakı həyatı ilə bağlı yazı hazırlayıb: "Bu gün Qarabağ erməniləri Ermənistan hökuməti qarşısında etiraz aksiyası təşkil ediblər.

Hökumətdən yeterincə dəstək almayan və günü-gündən çarəsiz vəziyyətdə qalan insanları faktla barışdırırlar. Aksiyacıların sözlərinə görə, onların artıq bu hökumətdən heç bir gözləntisi yoxdur və bir çoxları artıq mühacirət etmək barədə düşü-

salın demək olar ki 20%-ni təşkil edirdi. Yaşam tərzini Azərbaycanın digər regionlarından dəfələrlə yüksək səviyyədə idi.

Xatırladaq ki, fevral ayında Qarabağdakı keçmiş separatçıların keçmiş üzvü olan David Qalstyan erməni mediasına açıqlamasında deyib ki, 30 min Qarabağ ermənisi Ermənistanı tərk edib:"Qarabağdan könüllü köçən ermənilər Ermənistandan əsasən Rusiyaya gediblər".

P.S. Bu ilahi ədalətdir, bu nan-korluğun, xəyanətin, mərdimazarlığın, pisiyyətinin son nəticəsidir. Bu insan oğlunun özü-özünə etdiyi pislkdir. Son olaraq, yadıma bir lətifə düşdü. Deyir bir gün alkaşın birinə deyirlər ki, bəs dostun alkaş özünü ağacdan asaraq intihar edib. Alkaş təcili son anda alkaş dostunu dörməyə gəlir. Gəlib görür kü, dostu hələ də ağacdan asılıd. Ağlaya-ağlaya bunun ciblərini gəzir. Baxır.. şalvarın cibindən bir" çibuş" çıxardır, sonra pencəyin cibindən 2 ədəd xiyar turşusu çıxarır, sonra pencəyin digər cibindən bir ədəd kolbasa və yarım dənə çörək götürür , düzür yerə.. Xeyli onlara baxdıqdan sonra hökürdü vuraraq, ağlaya - ağlaya üz tutur dostuna:" Ay əclaf, nəyin əskik idi?"

Ə. Rəşid

İranlı ermənilər Ermənistanı axışır:

Oteller tutulub, kirayənin qiyməti qalxıb

Erməni mediası ilk dəfə Ermənistanı gələn turistlərdən həyəcanla yazır.

Adalet.az xəbər verir ki, son günlər İrandan Ermənistanı gələn turistlərin sayında ciddi artım müşahidə olunur. Zəngəzurda , xüsusilə Megri və Aqarak şəhərlərində fəaliyyət göstərən otellərin əksəriyyəti demək olar ki, doludur. Məlumatı Megri Bələdiyyəsi də təsdiqləyib və bildirib ki, bu günlərdə şəhərin otelləri həmişəkindən daha sıxdır. Səyahət agentlikləri axının bölgədə artan hərbi gərginliklə əlaqədar olduğunu təsdiqləyir.

Turizm ekspertləri qeyd edirlər ki, Zəngəzur vilayətində, xüsusən Megri və Aqarakda otel nömrələrinin böyük əksəriyyəti artıq bron edilib. Yeri gəlmişkən, Gümrüdə də turist

axınında artım var, lakin respublikanın ikinci şəhərində İran vətəndaşlarının sayı elə də ciddi deyil.

Media yazır: "Səhbetimizdə gömrükçülərdən biri adının çəkilməsini istəməsə də, son iki gündə 200-ə yaxın iranlının əsasən turizm və şəxsi məqsədlərlə hər gün sərhədi keçərək Ermənistanı daxil olduğunu təsdiqləyib. Onun sözlərinə görə, son günlər bu rəqəm xeyli artıb.

Tehrandan bizimlə əlaqə saxlayan iranlı erməni Rubina qızı ilə də Ermənistanı gəlməyi planlaşdırdığını dedi: "Heç olmasa, Kotayk vilayətində ailəvi evim var, vaxtaşırı bizi valideynlərim qonaq edəcək. Amma ərim Tehranı tərk edib Ermənistanı gəlmək qərarına gəlsə, yaşayış və ya mənzil kirayəsi problemi yaranacaq".

Əntiqə Rəşid

ƏDALƏT •

20 iyun 2025-ci il

Artıq Qarabağa səfərlərimin sayını itirmişəm. Amma hələki bu yerləri qarış-qarış görməkdən doymuram. Do-yacağımı da düşünürəm. Çünki bütün səmavi kitabların vəd etdikləri cənnət məhz Qarabağ olduğunu düşünürəm.

İndi isə bu cənnəti görmək imkanı olmayanlara virtual olaraq ora götürməyə çalışacağam. Bu məqaləni oxuyan hər kəs fikirlərini bildirsın: siz də bu cənnətdən zövq ala bildinizmi?

Ballica: kənd, çay, yaylaq, çiçək...

Beləliklə, başlayaq Xocalı rayonu Ballica kəndindən! İlk dəfədir bu əraziyə ayaq basıram. Füsunkar sözü məhz bu kənd üçün yaranıb-deməkdən özüm

sız herbe aux poumons , Serb plu?njak ... Bəzi Şərqi Avropa dillərində ümumi ad bal sözündən götürülüb, məsələn, Rus medunitza , Polyak miodunka , Serb dilindəki "bungencamed. Qışın sonunda və yazın əvvəlində mavi və ya çəhrayı çiçəklər verir, yay boyu tez-tez heyratəmiz xallı və marmərli ürəkşəkilli yarpaqların sıx dəstələri ilə müşayiət olunur.

Uzun sözün qısası, Ballica kəndinin də, çayının da, yaylağının da adının bir çiçək götürdüyünü bildik. Deyilənə görə, Qarabağ zonasında ən dadlı və təbii bal istehal etmək məhz bu kəndin payına düşüb. Yeni, arılar min bir dərdin dərmanı olan ballica bitkisindən çəkdiyi şirə ilə xəstələrə yeni həyat verib. Kəndin girəcəyindəki "kruq"un - dairənin ortasında quraşdırılmış "arı şanı" da kəndin ballı məkan olmasına işarədir. Bur-

etməkdən çəkinməyiblər. Məsələn, Ballica kəndindəki alban memarlıq abidəsi olub. Təsəvvür edin, bu abidə -məbəəd eramızdan əvvəl tikilib və işğal altında olduğu müddətdə, qeyri-qanuni bərpa işlərinə məruz qalıb.

2017-ci ildə Alban dövrünə aid abidənin memarlıq quruluşu kobud şəkildə dəyişdirilir və məbədin üzərində qeyd edilir ki, Müqəddəs Astvatsatsin kilsəsi 1839-cu ildə tikilib, lakin indiki kilsə 1850-ci ildə həmin yerdə yenidən tikilib:" Köhnə kilsənin tikintisindən bəhs edən yazısı olan giriş qapısı 1850-ci ildə yeni tikilmiş kilsənin şimal divarına bərkidilib".

Bilə -bilə ki, kəndin çox qədim tarixi var, ermənilər onu müasir erməni kəndi kimi dünyaya sırımağa çalışıblar: İddia edirlər ki, "müasir kənd" 17-ci əsrdə qurulub. Amma hələ işğaldan əvvəl də mə-

Rüstəm Hacıyev

Tramp geri addım atmağa hazırdırmı?..

Donald Trampın yeni komandası Ağ Evə" dünyaya sülh və gərginliyin yumşaldılması" şüarları ilə gəlisələr də, hazırda müşahidə olunan hərbi gərginliyin daha da artması müşahidə olunur. Görünən odur ki, ya prezident seçkiləri ərəfəsində verilən sözlərin yerinə yetirilməsinə gücləri çatmır, ya da ümumiyyətlə gərginliyin nizamlanması vədləri seçiciləri özlərinə tərəf çəkmək üçün bir vasitə imiş.

"Rusiya-Ukrayna müharibəsini 24 saata bitirəcəm", şüarı dilindən düşməyən prezidentliyə namizəd, müharibəni nəinki, 24 saata, heç bir həftəyə, bir neçə aya da dayandıra bilmədi. Əksinə, iki yaxın xalq arasındakı müharibə daha da qanlı faciəyə keçdi.

Donald Tramp, İsrail-Fələstin münaqişəsini yatırmağa da "cəhd etdi" və nəticədə İsrail İrana hücum etməklə yeni müharibə ocağı yarandı. The New York Times qəzetində qeyd etdiyi kimi, bu münaqişə regionda xaosə çevrilə bilər.

İsrailin İrana şiddətli hava hücumları və bu hücumlar nəticəsində onlarla yüksək vəzifəli hərbi generallarını qətlə yetirməsinin ardınca, İranın raket zərbələriylə İsrailə cavabı özünü çox göstəlmədi. Artıq dörd gündür davam edən qarşılıqlı zərbələr getdikcə daha intensiv hal almaqdadır. Faktiki olaraq, geniş miqyaslı müharibənin başlanması qapı arxasındadır.

İlk baxışda elə görünə bilər ki, İsrail İrana hücum etməklə, ABŞ prezidenti Donald Trampın İranla nüvə proqramı məsələsinin danışıqlar yolu ilə həll edilməsi ümidlərinin üstündən xətt çəkmiş oldu. Əslində isə, İsrailin ABŞ-in xeyir-duası olmadan belə bir əməliyyatı həyata keçirməsi mümkün deyildi.

Bundan başqa, hazırda bir sual hamını maraqlandırır, İran nüvə proqramından imtina etməsə və müharibə davam edərsə, ABŞ bu münaqişəyə qoşula bilərmi?

Birləşmiş Ştatların İsrailə hərbi dəstəyi kimsəyə sirr deyil. Donald Trampın tərəfləri atəşi dayandırmağa çağırması nə dərəcədə samimidir?

Bir çox analitiklər bildirirlər ki, İsrailin İrana genişmiqyaslı hücumları ABŞ-in dünya siyasətində nüfuzuna xələl gətirə bilər. Daha əvvəllər İsrailin, onların strateji düşmənləri saydıqları İrana hücumlarını təmkinlə, sakit qashlayan Səudiyyə Ərəbistanı və digər Fars kövrəzi dövlətləri, hazırda İsrailin hərbi hücumlarının əleyhinə olduqlarını bəyan edirlər.

ABŞ, realqlqla üzvləşib. Belə ki, bütün region ölkələri İsraili stabilliyi pozmaqda günahlandırır. Bundan başqa, region dövlətləri, ABŞ-in İranla danışıqlar aparmasını manevr kimi qiymətləndirənlərdə var. Onlar hesab edirlər ki, Vaşinqton İranın başını danışıqlarla qatmaqla, İsrailin genişmiqyaslı hücumu hazırlaşmasına imkan yaradıb.

Belə çıxır ki, İsrailin kütləvi raket hücumları fonunda Trampın İranla sövdələşmə təklifinin heç bir dəyəri yoxdur. İran İslam Respublikasının xarici işlər naziri Abbas Arakçi, İsrailin başlarına raket yağışı yağdırdığı şəraitdə, İranla ABŞ arasında danışıqların aparılmasının əhəmiyyətsiz olduğunu bəyan edib.

Tramp hakimiyyətdə gələndə bəyan etmişdi ki, əsas qeosisiysi məqsədi Çinlə rəqabət aparmaqdır. Lakin görünən odur ki, bu məsələ siyahıda üçüncü, ya da dördüncü sıraya keçirilib.

Bir sözlə, ABŞ prezidenti özü də bilmədən tələyə düşüb və necə çıxa biləcəyini bilmir. Tramp artıq Ukrayna məsələsini "uşaq cavası" adlandırır və onun maliyyələşməsinə mənəsiiz sayır. Bir tərəfdən də, "Rusiyanın Ukraynanın bir parçasını deyil, ərazilərinin hamısını işğal etmək istəyir"- deyir. İsrailin İrana hücumlarına "sakit" yanaşan ABŞ prezidenti, bununla danışıqlar məsələsində İrana diqtə edəcəyini və effekt qazanacağını düşündürdü. Lakin, vəziyyəti qiymətləndirmədən belə bir addımın atılması, əks effekt verməkdədir.

İndi yaqın ki, bir addım geri atmaqla, vəziyyəti yenidən analiz etməyə ehtiyac var. Tramp bu addımı atmağa hazırdırmı?...

Qanunsuz abort etməyə görə cəzalar sərtləşdirilir

Qanunsuz abort etməyə görə cəzalar sərtləşdirilir. Adalet.az xəbər verir ki, bu məsələ Milli Məclisin plenar iclasında müzakirə olunan Cinayət Məcəlləsinə dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsində öz əksini tapıb.

Mövcud qanunvericiliyə əsasən, həkim tərəfindən tibb müəssisələrindən kənarda abort etmə 500 manatdan 1000 manatadək miqdarda cərimə və ya 6 ayadək müddətə islah işləri ilə cəzalandırılır. Xüsusi ali tibbi təhsili olmayan şəxs tərəfindən abort etmə 1000 manatdan 1 500 manatadək miqdarda cərimə və ya 360 saatdan 400 saatadək müddətə ictimai işlər və ya 1 ilədək müddətə islah işləri ilə cəzalandırılır. Təklif edilən dəyişikliyə əsasən, həkim tərəfindən tibb müəssisələrindən kənarda və müvafiq ali tibbi təhsili olmayan şəxs tərəfindən abort etmə nəticəsində zərərçəkmiş şəxsin sağlamlığına ehtiyatsızlıqdan az ağır zərər vurulduqda 2 ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə 1 ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya 1 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılacaq. Bu əməli törətmiş şəxs zərərçəkmiş şəxsə bərizşdiqda və ona dəymmiş ziyanı tamamilə ödədikdə cinayət məsuliyyətindən azad ediləcək. Qanun layihəsi səsverməyə qoyularaq üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

Nicat

saxlaya bilərəm. Bu gözəllik Ballica çayının sol sahilində, Qarabağ silsiləsinin əyərində yerləşir. Kənd adını ərazidəki eyniadlı çaydan aldığı deyilir. O an ağıllıma gələn o oldu ki, bəs Qarqar çayının sol qolu olan Ballica çayı adını hardan götürüb?

Araşdırdıqdan sonra məlum oldu ki, suvarma üçün istifadə olunan bu çay başlanğıcını Ballica adlı yaylaqdan aldığına görə belə adlandırılıb.

Yenə də maraq mənə üstün gəldi və bir də araşdırmağa məcbur oldum: Axi, o Ballica yaylağı o adı haradan alıb? Həm də bu Ballica yaylağı XIX əsrədək Gəncə qəzasındakı Əhmədbəyli kəndinin əhalisinin yaylağı olub. Məlum olur ki, yaylaq da öz adını burada bitən ballica (öfkəotu) bitkisinin adından alıb.

Ballica bitkisinin adını elmi dildə Google-də axtarışa vermək istəsəniz mütləq Pulmonaria yazın. Pulmonaria elmi adı da Latin pulmo (ağciyər) sözündən götürülüb . Sehre, caduya inanılan döv-

rlərdə bu bitkinin xallı oval yarpaqlarının xəstə, xoralı ağciyərləri simvolizə etdiyi düşünülürdü və buna görə də ağciyər infeksiyalarının müalicəsində istifadə edilirdi.

Bir çox dillərdəki ümumi ad ingilis dilində olduğu kimi ağciyərlərə də aiddir "lungwort", Alman Lungenkraut , Fran-

da təbiət, sözün həqiqi mənasında bir çiçək!

Yadımdaykən deyim: Erməni mənbələrində qeyd edilir ki, kəndin ərazisində 10 bulaq var. Araşdırdım , təəssüf ki, ancaq 4-ün adına rast gəldim: "Təkqəbir" bulağı, "Santala" bulağı, "Alçalı", "Damcılı" bulağı . Qalanlarının da adını bilənlər bizə yazsın.

Ballicanın başının üstünü alan "qara bulud"

"Qara bulud" sözü folklorumuzda qara niyyətli düşmən kimi xarakterizə olunduğunu demək artıqdır. Bu hamı bilir. Düşünməyin ki, Ballica camaatının, elinin başının üstünü "qara duman" 1987- 94-cü illərdə alıb. Xeyir! Kənd 1828-ci il qarı düşmənlərimiz Rusiya və İranın Türkmənçay müqaviləsi əsasında Türkiyə, İran, Suriya, livan ərazilərindən Qarabağa köçürülən hay tayfalarının gəlişindən sonra necə dəyərlər, qara gününü qabladı. Kənd əhalisi dəfələrlə hay silahlılarının, terrorçularının hədəfi olub. 1905-1907-ci , 1918-20-ci illərdə hayların başlatdığı qırğınlarda dinc əhalisini itirib.

1987-ci ildə başlayan növbəti Qarabağ savaşı yenidən ballicalıları çətin sınaq qarşısında qoyub. 1992-ci ildə Əsgərardan 17 km, ilan yuvasına çevrilmiş o vaxtkı Stepanakertdən 10 km məsafədə yerləşdiyi üçün ilk zərbələr də elə bu cənnət məkanə dəyib.

1992-ci ilin fevralında erməni və rus hərbi birləşmələrinin soyqırımına müşayiət olunan işğalı nəticəsində kənd camaatı kəndi məcburən tərk etməli olub. Bundan sonra işğalçılar kəndin adını dəyişərək Haygistan (hayların yaşadığı məkan, yer) qoyublar. Boş evlərə isə dünyanın bir çox ölkələrində səfil həyatı yaşayan erməniləri gətirib yığırırlar.

2015-ci ilin siyahıyaalmasına görə, Ballicada 1084 hay yaşayıb. Həyasızlıqları o həddə çatıb ki, Ballicanın "hayların ata-baba yurdu" olduğunu da iddia

2020-ci ilin oktyabrında isə , düşmənin müxtəlif istiqamətlərdə zireh 63 taborunun 3 tankı, 4 qrad yaylım sistemi və canlı qüvvəsi məhv edildi.

Həmçinin, "Polonez" in köməyi ilə düşmənin Ballica məntəqəsindəki heyətilə birlikdə dağıdılan silah-sursat anbarı onların mərkəzi anbarı hesab olunurmuş.

Hərbi ekspertlər bildirib ki, anbarda saxlanılan silah və döyüş sursatı müharibədə ən azı 6 ay fasiləsiz təmin edə bilərdi. Silahların müəyyən hissəsi əməliyyatdan bir neçə gün əvvəl İrandan daşınan silahlar imiş . Yəqin ki, İran TIR-larının işğal dövründə Qarabağı "su yolu" etdiyini unutmamısınız.

İkinci Qarabağ müharibəsi nəticəsində imzalanmış 10 Noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli bəyanata uyğun olaraq Ballica kəndi Rusiya Sülhməramlı qüvvələrinin nəzarətinə keçib. 19-20 sentyabr 2023-cü ildə aparılan lokal xarakterli antiterror əməliyyatları nəticəsində azad olundu. Bundan sonra...

Ballica ilə bağlı reportajın davamı olacaq.

Əntiqə Rəşid

Faiq QISMƏTOĞLU
faqqismetoglu@box.az

Ürəyi Bəhmənli ilə döyünür...

... Onun qədər, onun kimi elinə-obasına, yurduna-yuvasına bağlı olan adam çox az tanıyıram. Və ən qəribəsi də odur ki, bu insan ayağı vətən torpağına deyəndə bütün ağrı-acısını, dərdini-kədərinə unudur, özünü göyün yeddinci qatında hiss eləyir...

... illərdir, onun haqqında ürəyimdə, qəlbimdə, içimdə olanları qələmə almaq istəmişəm, amma vəzifədə olduğu üçün yazmamışam. Ən azından ona görə ki, özündən icazə almalı idim və üstəlik də hüquq-mühafizə orqanlarında çalışdığı üçün yuxarıdan da bir razılıq alınmalıydı... Bax bu problemlərin mövcudluğundan o yazını və ürəyimdən keçənləri yazı bilmirdim, ancaq o yazı ürəyimdə hələ 30 il bundan əvvəl yazılmışdı, sadəcə olaraq ağ vərəqlərə köçürə bilməmişdim...

Hələ orta məktəbdə oxuyandan yaşadlarından fərqlənirdi; tay-tuşları futbol oynayanda, o, kitab oxuyurdu, yaşadları dava eləyəndə, o, uşaqlar arasında mehribanlıq, doğmalıq yaradırdı, yenə həmyaşıdları vaxtlarını boş-boş keçirəndə, o, özündən böyük, savadlı, ağıllı adamlarla oturub-dururdu... Ağır oturub, batman gəlirdi... Çox ciddi və səmimi bir uşaq idi... Tutduğu yol onu istədiyi arzuya doğru aparırdı... Və orta məktəbi bitirib, Azərbaycan Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsinə qəbul ola bil-məsə də, ruhdan düş-mədi... Hərbi xidmətə gedib, əsgərlik müddətini başa vurandan sonra ADU-nun hüquq fakültəsinə qəbul oldu...

İllərlə çəkdiyi əziyyət, tibb işçisi, atası Mövsüm kişinin və anası Fitat xanımın verdiyi tərbiyə, göstərdiyi yol, eləcə də onların tələbkərliliyi onun arzusuna qovuşdurdu... Özü də bu ailə çox zəhmətkeş, dürüst və əməli-saleh ailə idi. Aydındır ki, onun bu yüksək mövqeyə qalxmasında ailənin təmizliyi, ədalətli mövqə tutması və halallığı çox önəmli əhəmiyyət kəsb edirdi...

Bir sözlə, Kamran Mövsüm oğlu Əhmədov vəzifə pilləsində yüksəldikcə bu dediyimiz amillər ona böyük köməklik edirdi. Qiyabi təhsil aldığı üçün anadan olduğu Füzuli rayonunun Böyük Bəhmənli kəndində məsul vəzifəyə təyin edilir. Öncə hüquq məsləhətçisi, daha sonra isə yaxşı işinə görə irəli çəkilərək partiya təşkilatının katibi vəzifəsinə irəli təyin edilir... Cavan bir oğlanın belə bir vəzifəyə seçilməsi çox nadir hadisə olur, hansı ki, həmin vəzifəyə yüksək səlahiyyətli bir şəxsin qohumu təyin edilməli idi, amma birinci katibin, Kamran Əhmədovun savadlı, ədalətli gənc kadr kimi tanınması digər namizədi "oyundankənar" vəziyyətə salır.

Və təbii ki, o, bu etimadı əməli işi ilə doğruldur. Vəzifədə olanda öz ədalətli və səmimi hərəkətləri ilə Bəhmənliyə böyük hörmətini qazanır. Sonra isə vəzifə pillələri... Ucaldıqca böyük təcürbə toplayır və bacarıqlı, savadlı, işgüzar kadr kimi tanınır... Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri İbrahim Vəliyev tələbəsi olmuş Kamran Əhmədovu savadlı, ədalətli və bacarıqlı gənc olduğu üçün Xudafərin Gömrük İdarəsinin qaçaqmalçılıq şöbəsinə rəis təyin edir. Bu vəzifədə də, o, tapşırılan işə məsuliyyətli yanaşır, özünün bacarığı, istedadı və işgüzarlığı ilə seçilir... Sonradan isə Respublika Baş Prokurorluğunda işə qəbul olur...

Burda da yüksək vəzifələrdə çalışır və qüsursuz fəaliyyət göstərir. Qanunların aliliyinin işlədiyi yerdə təmin edilməsi üçün bir prokuror kimi öz üzərinə düşən vəzifəni məsuliyyətlə yerinə yetirir... Sonra Baş Prokurorun əmri ilə Ağdamda, Saatlıda və Xocavənd rayonlarında prokuror işləyir. Və son illərdə, təqaüdə çıxana kimi Respublika Baş Prokurorluğunda dövlət ittihamçısı işləyir. Onu hamı ədalətli, vicdanlı və vətənpərvər prokuror kimi tanıyır. Xüsusilə də kasıb və kimsəsiz adamlara arxa durub, onların hüquqlarının tapdanmasına imkan verməyib...

Bizim kənddən respublika səviyyəsində tanınan və böyük hörmət qazanan iki prokuror olub: biri Şirxan Yusif oğlu Adıgözəlov, biri də Kamran Mövsüm oğlu Əhmədov! Və hər ikisi kəndimizə böyük şərəf gətirib.

Şirxan Adıgözəlov Allahın dərgahına qovuşub, amma bu gün də onun adı prokurorluq orqanlarında çox hörmətlə xatırlanır və eləcə də Kamran Əhmədovun!!! Kamran müəllimi başqalarından fərqləndirən cəhətlərdən biri də el-obaya bağlı olması, Bəhmənli ilə nəfəs almasıdır. O, rayon prokuroru işləyəndə belə elə ay olmazdı ki, kəndin xeyir-nəşərinə gəlməsin. Bir ay camaat onu görməyəndə deyirdilər ki, bə-lam, Kamran müəllimə nə olub ki, görünmür? O, kəndimizə yol çəkdiydi, artezian quyu qazdırdı, transformator gətirdi... elinə-obasına xidmət elədi və kəndin tarixinə öz adını qızıl hərflə yazdırdı...

Həç vaxt özünü çəkib başqaları kimi dağın başına qoymadı... Və hamıya öz diqqətini, sevgisini göstərdi... O, vəzifəni yüksəltdi... hörmətə mindirdi... Və özü də ucaldı, vəzifə də... Vəzifədə olub, təqaüdə çıxandan sonra hər adam kəndinə başucalığı ilə gələ bilmir, amma Kamran müəllim gəlir... Və mən onun qədər Bəhmənliyə çox istəyən, elinə bağlı olan az adam tanıyıram... O - böyük ziyalı, gözəl insan, həmişə səmimiyyəti ilə seçilən Kamran Əhmədov Bəhmənliyə çox istəyir, bəhmənliyə də onu...

Çünki ən yüksək vəzifə pilləsində belə Kamran müəllim Bəhmənliyə ni unutmadı... Və Allah da onu unutmasın...

Eldəniz Məmmədovun 50 yaşı tamam oldu...

İstedadlı müğənni Eldəniz Məmmədovun bu gün 50 yaşı tamam olur. Həç kimə bənzəməyən, özünün dəsti-xətti xətli olan Eldəniz qardaşımız sözün həqiqi mənasında bu xalqın sevimli müğənnisidir.

Hələ" Xalq ulduzu" musiqi müsabiqəsindən əvvəl onu çoxları yaxşı tanıyırdı. Qardaşım Elxan oğlanlarına kiçik toy edirdi. O da toya həmişə yaxın dostu Rəhman Məmmədini dəvət edirdi, hətta öz toyunu Rəhmanın ansamblı aparırdı və Bakıdan da bir müğənni gətirmişdi. Bu dəfə Rəhman qardaşıma dedi ki, sənin uşaqlarının toyuna elə müğənni gətirəcəm ki, Bəhmənliyə hamı ona heyran olacaq. Elə belə də oldu.

Toy günü gördük ki, son dərəcə mədəni, tərbiyəli bir gənc müğənni gəlib. Rəhman və ansamblı başladı, nə başladı. Tanımadığımız bu cavan oğlan Eldəniz Məmmədov idi. O, xalq və bəstəkar mahnılarını özünəməxsus şirənliliklə ifa edir, zile qalxır, zəngülələr vurur, bir sözlə, toydakıları təccübləndirirdi. Həmin toy gecə saat 2-yə kimi davam elədi. Xüsusilə də Eldənizin oxuduğu "Qarabağ şikəstəsi" hamını heyran elədi və həç kim toyun bitməsinə istəmirdi.

Rəhmanın və Eldənizin ifaları Bəhmənliyə yaddaşına qızıl hərflərlə həkk edildi. Və o vaxtdan Eldənizlə qardaşım Elxanın və bizim dostluğumuz başladı. Sonradan mənim qızımın toyunu, Elxanın iki oğlunun böyük toyunu yenə Rəhman Məmmədli ilə Eldəniz qardaşımız apardı. Və bizim dostluğumuz bu gün də davam edir. Hətta iyirmi gün bundan öncə Bəhmənlinin böyük ziyalı və iş adamı Süleyman müəllimin yas məclisinə gəlmişdi. Çünki Eldəniz Məmmədov dostluğa, düz-cöhrəyə sədaqətli insandır.

O, böyük sənətkar İslam Rzayevin tələbəsi olub və həmin yolu uğurla davam etdirir. Onun həm sənəti, həm də insanlığı bir-birini tamamlayır. Ona görə də hamı onu çox istəyir. Ad günü münasibətilə Eldəniz qardaşımızı təbrik edir, ona cansağlığı arzulayır və sənətdə daha yüksək zirvələri fəth etməyi istəyirik. Və gün o gün olsun ki, Əməkdar, Xalq artisti adlarına layiq görülsün. İnşallah, o da olar! Onsuz da Eldəniz Məmmədov xalqın müğənnisidir!!!

Geni dəyişdirilmiş meyvələr

Hər şey dəyişdiyi kimi, indi meyvələrin də tami, dadı, başqa sözlə geni dəyişdirilib.

Yeni almanı, gilası, alqanı, şaftalını, pomidoru, xiyarı yeyirsən həmin məhsulları tamını vermir. Qəribəsi odur ki, illər keçdikcə meyvələr və bostan tərəvəz məhsulları öz dadını itirmək-

dədir. Ən azından ona görə ki, bu proseslər çox sürətlə davam edir.

Yerli məhsulların (toxum və şitillər) inkişafına isə həç bir təşəbbüs göstərilir, əksinə kimlərsə, yerli məhsulun məhv olmasında daha maraqlıdır. Bəs bununla kim və hansı qurum məşğul olmalıdır ki, insanlar dedə- babadan yediyimiz məhsulları ala bilsinlər.

Görünən odur ki, belə getsə, beş- on ildən sonra bütün yerli məhsullar məhv olub gedəcək! Çox təəssüf ki, bu barədə adiyatı dövlət qurumları çıxış yolu tapmalıdır və o yol hələ də tapılmır ki, tapılmır. Bəs onda nə vaxt tapılacaq? Bax bu sualın cavabını təbii ki, həmin qurumlar söyləyə bilər!

Yük maşını qarşı yola çıxırsa...

Həç kimə sirr deyil ki, bəzi sürücülərin məsuliyyətsizliyi, səhlənkarlığı ucbatından avtomobillər yoldakı beton maneəni dağıdıb qarşı tərəfdəki yol çıxır. Təbii ki, yol hərəkəti qaydasının kobud surətdə pozulması həç də qəzasız ötüşmür.

Bu zaman ən azından avtomobillər toqquşur, ölə və yaralananlar olur! Əlbəttə bu cür yol - nəqliyyat hadisələri baş verməyə yaxşıdır, amma baş verir. Bir neçə həftə bundan əvvəl Hava limanına gedən yolda yağışlı havada yüksək sürətlə hərəkət edən yük maşını idarəetmədən çıxıb, beton maneəni dağıdıb qarşı tərəfin yolunda minik avtomobilinin üstündə keçib. Nəticədə avtomobildəki üç sərnişin hadisə yerində dünyasını dəyişib. Yük maşının sürücüsünün məsuliyyətsizliyi ağır faciəyə səbəb olub.

Bakı Şəhər Dövlət Yol Polisi İdarəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr bölməsinin reisi Toğrul Nəsirli deyir ki, biz həmişə sürücülər tövsiyə edirik ki, qeyri-sabit hava şəraitində, eləcə də

yağış yağanda diqqətli olsunlar, sürət həddinə əməl etsinlər və ara məsafəsi saxlasınlar. Təəssüf ki, bəzi sürücülər bizim maarifləndirmə işlərinə soyuq münasibət bəsləyir, nöqsanlarından nəticə çıxarmırlar. Ona görə də, bir daha sürücülərə tövsiyə edirik ki, hava şəraitini nəzərə alsınlar, özlərinin və hərəkət iştirakçılarının taleyini düşünsünlər!

Dönərdən zəhərlənmələr

Bir çox insanlar ayaqüstə yeməklərə- xüsusi ilə dö-nərlərə daha çox maraq göstərir.

Aydındır ki, dönərdən də ən çox istifadə edənlər tələbələr və yeniyetmələrdir. İkinci də dönər digər qidalar-dan, yeməklərdən bir qədər ucuzdur. Məhz bu ucuzluq da gənclərin diqqətini daha çox cəlb edir, amma belə bir məsələ var ki, ucuz etin şorbası olmaz! Dönərdən zəhərlənmələr də qaçılmazdır.

Təsədüfi deyil ki, bir neçə həftə bundan öncə Gəncədə neçə- neçə tələbə dönərdən zəhərlənib. Bir sözlə, bu fəsadlar insanların həyatı üçün çox təhlükəlidir. Məlum olur ki, həmin dö-nərxanalarda sanitariya-gigiyenik qaydaları pozulub. Həç şübhəsiz ki, bu nöqsanları aradan qaldırmaq üçün ciddi addımlar atılmalıdır. Əlbəttə, Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi dö-nərxanalarda mövcud nöqsanları aradan qaldırmaq üçün bir o qədər də təsirli tədbirlər görülmür.

Və bundan da sui- istifadə edən dö-nərxanalr keyfiyyətsiz dö-nərlər hazırlayır, pul qazanmaq üçün hər cür yola əl atırlar. Bu işə çoxlusa da insanların zəhərlənməsinə gətirib çıxarır. Başqa sözlə demiş olsaq dö-nərxanalardakı özbaşınalıqların qarşısı alınmayınca mövcud nöqsanları qalacaq!!!

Bu itlərin axırı necə olacaq?

Sahibsiz itlərər bağlı bu gün o qədər şikayət var ki, adam məəttəl qalır ki, hər gün insanlar hücum edib, onları tutan, parçalayan və bəzən ölmə səbəb olan bu itlər niyə zərərsizləş-ditilmir.

Əksinə itlərin hüquqlarını qoruyan var, amma insanların hüquqlarını qoruyan yoxdur. İnsanlar bar-bar bağırırlar ki, bəs itlərin eləndən küçəyə çıxma bilmirik, uşaqlarımız məktəbə gedəndə qorxurlar.

Çünki itlər tək balacalara deyil, həm də böyüklərə hücum edir, onları tutur və bəzən də ölümcül xəsarət yetirir. İnsanlar bu təhlükə ilə bağlı adiyatı orqanlara, konkret olaraq İcra Hakimiyyətlərinə müraciət etsələr də, onlar problemi həll etmək əvəzinə başdan getdi cavablar verir və həç bir əməli iş görmürlər. Yeni onlar əhalini aldatmaqla məşğuldurlar. Ona görə də, insanlar icra strukturlarının səmimiyyətinə inanmır, mövcud nöqsanlarla bağlı özləri çıxış yolları axtarırlar, ancaq onu da tapa bilmirlər! Ən yaxşı halda adiyatı qurumlar o itləri aparıb peyvənd edir və yenidən küçələr buraxırlar.

Yeni vəziyyət dəyişmir və o itlər yenidən insanlar üçün təhlükə mənbəyinə çevrilir. Təbii ki, buna da cəmiyyət birmənalı yanaşmır. El arasında belə söz söhbət gəzir ki, insanlardan çox itlərin hüquqları qorunur. Bakının əksər yağış yollarında sürü ilə gəzən itlər bu gün həqiqətən də insanlar üçün böyük təhlükədir. Xüsusilə də gecə və səhər saatlarında bu təhlükə bir qədər də artır!

İlanın ağına da, qarasına da...

Yay gələndə, bir sözlə, bu təhlükəli və zəhərli heyvanlardan qorunmaq üçün diqqətli olmaq lazımdır. İndi nəinki kənddə və Bakıda belə zəhərli ilanlara rast gəlmək olar.

Bu ilanlar avtomobillərin mühərrikinə, eləcə də, tüstü çıxan hissəyə də daxil ola bilər.

Bir neçə gün bundan öncə bir ilin avtomobilin alın şüşəsindəki hissəyə dolanmışdı və çalışırdı ki, salona girsin. İndi görün maşının içindəki adamlar hansı həyəcan yaşayırlar. Ona görə də, ilanın ağına da, lənət, qarasına da!

EMİL FAİQOĞLU

ƏDALƏT •

20 iyun 2025-ci il

Aqil Abbas: Zəngəzur dəhlizi ya açılacaq, ya da açılacaq...

Millət vəkili Aqil Abbas Bakıvax-tı.az-a müsahibə verib.
Söhbəti təqdim edirik.

- İsrail-İran müharibəsi Azərbaycan hansı təhlükələr vəd edir və rəsmi Bakı bu prosesləri necə önləməlidir?

- Əvvəla, bizim xalq və dövlət sülh istəyir, möhtərəm prezident sülhsevər insandır. Bu işdə yolu-muzu uğurla davam etdiririk. Dünyaya sülhsevər olduğumuzu sübut edirik. Biz də istəyirik ki, müharibələr olmasın, hər proses diplomatik yolla həllini tapsın.

İsrail dostumuzdur, həmişə çətin zamanlarda yanımızda olub, İran da qapıbir qonşumuzdur. Orada da 40 milyon azərbaycanlı yaşayır. Qonşuya od düşməsinə istəmirik, çünki həmin od bizə də sıçraya bilər. Ona görə də məsələnin diplomatik yolla həllində maraqlıyıq. Bunların hamısı diplomatiyanın işidir.

- Amma görünür, küresəl diplomatik korpuslar işlərini düzgün qura bilmirlər?

- Dünyanın yiyəsi yoxdur. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) fəaliyyəti yoxdur. Onun xidmətləri olsa, bu müharibələr, dava-dalaş olmaz. BMT heç kəsə lazım olmayan təşkilatdır. BMT Qarabağın işğalı ilə bağlı 4 qətnamə çıxardı, amma yerinə yetirə bilmədi, axırda Ali Baş Komandan özü o qətnaməni yerinə yetirdi.

Əvvəl-axır müharibələr sülhə bitir. İsrail İranı, İran da İsraili "vu-

rur", dinc əhali - yaşlılar, uşaqlar qırılır. Yəqin bir həftədən sonra hər şey həll olunacaq. Azərbaycan da özünün balanslı siyasətini yürüdəcək və məsələnin diplomatik yolla həlli üçün səylər göstərəcəkdir.

- Qeyd etdiniz ki, İran qapıbir qonşumuzdur. Amma bu qapıbir qonşumuz əleyhimizə az işlər görməyib...

- Hər ölkənin öz marağı var. Onlar ermənilərlə bacı-qardaşdırlar, amma buna mən bir şey edə bilmərəm. Bütün hallarda istəmərim ki, qonşumda, ümumilikdə dünyanın hər hansı bir yerində müharibə, dinc əhəlinin qırılması və od-alov olsun.

- İddialar var ki, Zəngəzur dəhlizinin açılmasını istəməyən ölkələrdən biri də İrandır. İndi də İranın başı özünə qarışıb və sözügedən dəhlizin açılması üçün tarixi fürsət yaranıb. Sizcə, fürsəti fəvriyyə verməyib, dəhlizi açmaq mümkündürmü?

- Zəngəzur dəhlizinin açılması diplomatik yolla mümkün olacaq. Ermənistan buna məcburdur, çünki erməni xalqı və Ermənistan yaşamaq istəyir. Ermənistan blokada nə qədər yaşaya bilər? Dəhliz açılarsa, bu, erməni xalqına xeyirdir, Türkiyə ilə də sərhədlər açılacaq və bizimlə də qonşuluq münasibətləri düzələcək. Türklərin bir sözü var: Dəhliz ya açılacaq, ya da açılacaq.

- Türkiyə və Azərbaycan arasında dostluq, mehribanlıq və strateji tərəfdaşlıq var. Amma qaradaş ölkədə bəzən Azərbaycan-İsrail münasibətləri fonunda Türkiyə-Azərbaycan münasibətlərinə kölgə salmağa çalışırlar...

- Belə qüvvələr həmişə olacaq. Türkiyədə etnik qüvvələr mövcuddur, özləri türk olsalar da, ya ermənilər, ya da başqa millət. Onlar Türkiyə ilə Azərbaycanın arasına "su salmaq" istəyirlər. Amma arzularına çatmaycaqlar. Onlar məzhəb davası edirlər, belələri bizdə də var. Onlar ayrı-ayrı fərdlərdir. Türkiyədə hansısa jurnalist və ya köşə yazarları nəse yazırlar. Birincisi, İsrail Azərbaycanla mütəfiqdir, ikincisi də bizim kimə nə satıb, nə almağımız bizim daxili məsələmizdir. Azərbaycan müstəqi ölkədir, nəyisə alanda da, satanda heç kimdən soruşmur. Bu, Azərbaycan dövlətinin işidir.

Molla - fars rejiminə bağlı bir terrorçu "Hüseyniyyun" (Hüseynçilər-red.) qruplaşması çoxdandır mövcuddur. İranın dəstəklədiyi "Hüseyniyyun" son illərdə İran və Azərbaycan arasında aşağı intensivlikli qarşılıqlı təsirlər qrupu olaraq ön plana çıxıb. Bu qruplaşma ölkəmizdəki dünyəvi hökumətin xarici və daxili siyasətinə qarşı təxribatçı mövqə sərgiləyən təşkilat kimi tanınır.

Daha dəqiq, "Hüseyniyyun" Azərbaycan Respublikasında islam dövləti qurmaq hədəfi ilə SEPAH-ın Qüds briqadası tərəfindən yaradılan terrorçu qruplaşmadır. Qruplaşmasının rəhbərləri Tohid İbrahimbəyli və Orxan Məmmədov da yad deyil öz azərbaycanlılarımızdır, amma ki, satqın və xaindirlər. Hər iki xain barəsində Azərbaycanda "dövlətə xəyanət" və "terrorçuluq" maddələrlə cinayət işi açılıb və axtarışdadırlar. Onların düşüncəsinə görə, çox az qalıb, yaxın vaxtlarda Azərbaycanda "Kərimə Dövləti" qurulacaq". Xüsusən daha radikal olan Tohid İbrahimbəyli 2015-2016-cı illərdə Qum və Məşhəd şəhərlərindəki mədrəsələrdə oxuyan 14 azərbaycanlı gənci başına yığaraq "Hüseyniyyun" terror təşkilatını yaradıb. "Youtube" sosial şəbəkəsində radikal çıxışlar edən bu şəxs də illər öncə İranın Qum şəhərinə köçüb. Azərbaycan bir neçə dəfə rəsmi formada İrana müraciət edərək, sözügedən terror təşkilatının üzvlərinin (Təxminən qrupun 41 nəfər üzvü siyahı şəklində İİR təhvil verilib) ölkəmizə ekstradisiyasını tələb etsə də sahibləri onları qorumuş, Azərbaycana verməkdən imtina etmişdi. Sonuncu dəfə, fevral ayında İranda gizlənərək davamlı olaraq Azərbaycana qarşı təhdid yağdıran "Hüseyniyyun" terror qruplaşması

"Tezliklə" başlığı ilə Qurandan sitat gətirib: "Zülm edilənlərə döyüş (cihad) icazəsi verildi və Allah onlara kömək etməyə qadirdir". Bundan sonra isə terror qruplaşması Azərbaycanda hökumətyönü xəbər saytlarına haker hücumu edib.

Həmin saytlar "Global Media Group" MMC-nin tərkibinə daxil olan "Report" İnformasiya Agentliyi, "Oxu.az", "Ölkə.az", "Baku.ws", "Caliber.az" xəbər saytları, "Baku TV" yayım portalı, eləcə də "Azpolitika.info" saytı idi.

Saytların əsas səhifəsinə "hüseynçilər" haker qrupunun loqosu olan post yerləşdirmişdi.

İrandan qaçan "Kərimə dövləti": Sahibsiz qalmış köpəklər

Bu xəyanətkar dəstəni yemləyən SEPAH generalının İsrail bombardmanından sağ çıxması müşkülə salıb. Beləki, yerli sosial media şəbəkəsində məlumat yayılıb ki, "Hüseyniyyun" terror qruplaşmasının üzvləri başsız qalıb və İranı tərk edərək İraqın Nəcəf və Samirə şəhərlərinə qaçıblar.

Xatırladaq ki, bu qruplaşmanın himayədarlarından olan İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun komandanı general-mayor Hüseyn Səlimi və SEPAH generalı Qulaməli Rəşid, İran Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi general Məhəmməd Hüseyn Baqiri, İranın raket proqramına cavabdeh olan SEPAH Aerokosmik Qüvvələrinin komandanı general Əmir Əli Hacızadə, Silahlı Qüvvələrin Əməliyyat İdarəsinin rəis müavini, general Mehdi Rabani, İran ordusunun kəşfiyyat rəisinin müavini general Qulamrza Mehrabi və başqalarının ölümü "Hüseyniyyun" terror qruplaşmasının "Kərimə dövləti" qurmaq arzularını darmadağın etdi.

Əntiqə Rəşid

30 il haylara "nəfəslik" olan İran: "Buynuzlu qoç", "dəmir darvaza" dramı

Bütün tərəqqipərvər insanlar kimi mən də molla- fars rejiminin devrilməsini dəstəkləyirəm. 1979-cu ildən bu günə qədər çoxmillətli İran dövlətinin yaratdığı həbsxana rejimi bir gün bitəcəyinə əmin idim. Sovet hökuməti kimi "xalqların həbsxanası" adlanan rejim çökdüsə, molla-fars rejimi niyə də çökməsin. İranın hazırda bombalanmasının görünən tərəfi İsrail olsa da, görünməyən tərəfi ABŞ olduğu məlumdur. Yeni, okeanın o üzündə dəstəklənməyən heç bir olay gerçəkləşməz.

Bu olayın da gerçəkləşməsində ABŞ-ın fəaliyyəti, dəstəyi danılmazdır.

İran klip çəkdirib, Azərbaycana "səni əzib keçərəm" mesajları verəndə, Azərbaycanın İsrail dövləti ilə diplomatik əlaqələrini, əməkdaşlığını hədəf alanda Ermənistanın baş naziri N.Paşinyanın hökuməti Ağ evdə ABŞ ordusunun Qafqazda hərbi təlim keçirməsi ilə bağlı razılıq imzalayırdı.

2023-cü il. SEPAH-ın "Telegram" kanalı Azərbaycanı hədələyən video yaydı. Video bu dəfə Azərbaycan rəhbərinə ünvanlanmışdı.

SEPAH-ın media resursu video-nun altındakı mətnə həyasızcasına Azərbaycan Prezidentinə mesaj göndərmişdi: "Əliyev bilsin ki, ərazi bütövlüyünü qorumaq qırmızı xətlərimizdir!"

Eyni vaxtda, videoda İran raketlərinin buraxılması və nəqliyyat təy-yarəsinə minən komandolarla

(Azərbaycan ərazisinə enmək üçün) yanaşı, Ermənistanın xəritəsi də əks olunub. Azərbaycanın tarixi bölgəsinə - Sovet hakimiyyətinin ilk illərində Ermənistana verilmiş və hazırda Sünük rayonu adlanan Zəngəzura xüsusi vizual diqqət yetirilirdi. Bu o demək idi ki, Ermənistanın təhlükəsizliyi İslam Respublikasının təhlükəsizliyinə bərabərdir.

Bax, elə bu "xəbərdarlıqdan" az sonra son yüz ildə Qafqazda olmayan bir olay oldu. Rusiyanın və İranın əbədi düşməni ABŞ Ermənistanla "Eagle Partner 2024" adlı birgə təlimlərə başladı. ABŞ-nin Avropa və Afrikadakı ordusunun və Kanzas Milli Qvardiyasının hərbiçiləri SEPAH-ın burnunun dibində "gözdağı" bir təlim prosesi başladı.

Bir neçə dəfə baş tutan bu təlimə Yunanıstan, Fransa da qatıldı. İranın "qırmızı xətti" burada yada düşmədi. Heç İran da bu "qırmızı xətt"lə bağlı Ermənistan hökumətinə "gözün üstə qaşın var" demədi. Heç ABŞ-a, Fransaya da səsini çıxarıb etiraz etməyə özündə cəsarət tapmadı.

Amma qonşu ölkəyə qarşı heç bir neqativ addım atmayan Azərbaycan elə hey qınandı, hədələndi, təhqir olundu. Guya, İsrail hücumunu ancaq Azərbaycandan həyata keçirə bilər.

Ötən il İranın bir sıra obyektləri İsrail dronları ilə vurulanda İran haçabaladı ki, dronun gəldiyi səmtin Azərbaycan olduğunu "ifşa" etsin, alınmadı.

Çünki, İsrail rəsmiləri ərz elədi ki, bizim İran ərazisində müəşəkkil agent şəbəkəmiz var və o dəqiqliklə işləyir.

Zatən Az. Respublikasının sərhədlərindən çox uzaq olan və 2024-cü ildə vurulan ərazilərin çox hissəsi təhlükəsizliyin yetərinə ol-maması səbəbi ilə yerlə yeksan olmuşdu. İndiki kimi...

Hazırda İsrail ordusu İranı bombalayır, demək olar ki, çökdürüb. İsrailin Baş naziri Benyamin Netanyahu təsdiqləyib ki, İsrail Hərbi Hava Qüvvələri Tehran səmasına nəzərət edir.

Yeni, İsrail İranı yaxıb-yandırır. Vuran bəlli, haradan vurduğu da aydın! Amma İran rəsmiləri ənənəvi olaraq "güllə soyudan" yer olaraq yenə də qərəz və saxtakarlıqlarından qalmır, Azərbaycanı günahlandırırırlar. Həmişəki kimi İsrailə söz keçirə bilmədiklərinə görə, Azərbaycanı hədəf alırlar.

İndi də dirəşiblər ki, Azərbaycan İsrailə neft satır, sionist rejimin təy-yarələri yanacaq təmin olunur və Təbrizə zərbələr endirir.

Başı mollaılıqda və edamdan başqa heç nəyə yaramayan İran rəsmiləri guya bir güllə ilə 2 quş vurduqlarını sanırırlar. Həm cənubdakı qardaşlarımızın bizə qarşı nifrət etməsini "təmin edirlər". Amma bombalar atılan ərazilərdə İsrailə yox, məhz molla- fars rejiminə qarşı qarışıqlar, söyüşlər eşidilir.

İran bu addımla həm də müsəlman ölkələrin gözündə Azərbaycanı çıxılmaz vəziyyətdə qoymağa çalışır. Düzdür, Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi Hikmət Hacıyev neft bazarının qaydalarına bu mollabaş-

lara açıqladı. Dedi ki, neft tankerlərə yüklənib açıq dənizə çıxandan sonra onun hara satıldığını nə Azərbaycan dövləti, nə də başqa bir ölkə müəyyən edə bilər." Orada onlarla treyder var və neft dəfələrlə alqı-satqı ilə əl dəyişir. Azərbaycan bu prosesə nəzarət edə bilməz və etməməlidir də. Bu, dünya neft bazarının normalıdır".

Azərbaycan beynəlxalq qanunlara zidd bir addım atmadığını əminliklə söyləyəndə "kor tutduğunu buraxmaz" deyiblər. Bir soruşan da yoxdur ki, real düşməni qoyub, Azərbaycandan nə istəyirsən? Axı, Azərbaycan əgər, İsrailə satarsa belə haqlı tərəfləri də var. Bir dön, 2020-ci ilə və ondan sonrakı bütün dövrlərdə Azərbaycanın torpaqlarını, ərazisini işğal edənlərə, xalqını soyqırım, əhəlisini deportasiyaya məruz qoyan düşmənlərinə hansı xidmətləri göstərmisən? Bəlkə bu mövzuya bir də diqqət ayırasan?

Elə bilirsiniz, 1994-cü ildən 2023-cü ilə qədər ölkəmizin suverenliyini pozaraq işğal olunmuş ərazilərimizdəki düşməne dəstək fəaliyyətinizi unutduq? Daşdığınızı neftdən xəbərimiz yox idi, İranın Qarabağdakı qida və tikinti şirkətlərinin fəaliyyətini unutmuşuq?

Azərbaycan öz xammalını hər hansı bir dövlətə satmaqda haqqı - hüququ var, beynəlxalq qanunlar çərçivəsində addımları atır.

P.S. Əgər Azərbaycan nefti sən İranı bombalayan İsrailə satarsa, bu da çox normal haldır. Uzun sözün qisası "döyməsəy-din taxta qapımızı, döyülməzdi dəmir darvazan". Bir dəne də atalar sözü deyim, fikrimi yekunlaşdırım: Buynuzsuz qoçun qisası, heç vaxt buynuzlu qoçda qalmaz!

Əntiqə Rəşid

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
madatoglua@mail.ru

İlgim kimi bir yaşam...

Onu yalnız O görür!..

Elə bil dünən idi... Elə bil heç nə baş verməmişdi... Elə bil nə o var idi, nə də mən... Elə bil ki, o da, mən də eyni anda, eyni məkanda dünyaya gəldik... Gəldik ki, bir-birimizi görək, tanıyaq, bir-birimizə güvənək və... Birimiz o birimizi sevek!..

Bütün bunlar mənim təxminim idi, mənim düşüncəm idi. Mənim içimdən gəlib keçənlər və mənim yaşadıklarım idi... Yeni ikimizdən biri olan mən bu cür düşünmüşəm, bu cür qəbul etmişəm, bu cür də düşünürəm və bu cür də düşüncələrim içərisində qəbul etdiyimlə yol gedirəm. Bu yolun adını kimsə bilmir... Allahdan və səndən başqa! Allah da, sən də bu adı kimsəyə deməyəcəksiz. Çünki onu deməyin də, bəyan etməyin də heç bir önəmi yoxdur. Ən azından ona görə ki, bu yolu mən gedirəm, sənənlə birgə. Deməli, onun adı da sənə və mənə məlumdur. Başqa kimsə üçün bunun nə mənası var, nə də önəmi. Baxmayaraq ki, biz də bu adamların içərisində, bu yerin üstündə, bu göyün altında yığıq. Deyəsən bir az təmtəraqlı çıxdı. Bədii bir səhnəyə bənzədi. Amma yox, gerçəklik onsuz da özü-özlüyündə oynanılan tamaşadı. Senarisini Allah yazır, rolları bəndə ifa edir. Bax, elə yazının ilk cümləsində dediyim həmin o andan yazını indi diktə etdiyim ana qədər biz Allahın iradəsini, yəni senarisini gerçəkləşdiririk. Baxmayaraq ki, inancımız da, inamımız da, bəzən bir-biri ilə baş-başa gəlir, toqquşur. Amma bütün hallarda şəxsən mənim içimdən gəlib keçən səs bunu deyir. Yəni söyləyir ki, sevmək üçün yaşamaq lazımdır. Yaşamaq üçün sevmək yox. Doğrudur, bunu başqa bir formada aqillər deyib. Onlar söyləyiblər ki, "yemək üçün yaşamaq yox, yaşamaq üçün yemək" lazımdır. Deməli, mənim inancım da budur ki, mütləq mənada sevmək üçün yaşamaq lazımdır. Bu sevginin çalarlarını, naxışlarını, hətta saç düzümlündən tutmuş aldığı nəfəsə qədər hər bir halını ifadə etmək, özünü küləşdirmək üçün yaşamaq lazımdır. Bax, onda Məcnun mənim qarşıma çıxma bilməyəcək, Leyli də sənindir. Çünki Şeyx Füzuli demişkən "Məcnunun yalnız adı" olacaq.

Hər bir addım, hər bir qərar başlanğıca söykənir. Bu mənada mən sevginin hardan, nədən başladığını, nəyin üzərində pərvəriş tapdığını öyrənmək, onun bütün varlığına nəzər salmaq üçün demək olar ki, hər gün, hər an baş sındırıram. Amma öyrəndiklərim, hətta varlığıma hopanlar belə məni qane etmir. Görürəm ki, aclıq çəkirəm. Daha çox ehtiyac duyuram o sevginin çalarlarına... mahiyyətinə... mənasına... və hətta mənə verdiklərinə, bağışladıklarına...

Bax, beləcə sevgidən doymadıqca daha çox sevmək, daha çox bu yolda hər zərbəyə, hər sərtliyə, hər laqeydliyə, hər təpkiyə dözmək haqqının ətəyindən, əlindən bərk-bərk tuturam...

Sizə belə də qərribə gələcək... Bəlkə də kimsə dodaq büzəcək... Bəlkə də kimsə başını bulayıb "boş şeydir, şairlik eləyir!" deyəcək. Olsun, hər kəs öz məntiqində, öz baxışında haqlıdır. Mən kimisə mənim kimi düşünməyə, mənim kimi sevməyə məcbur edə bilmərəm. Ona görə ki, Allah o haqqı mənə verməyib. İkincisi, mənə o güc də bağışlanılmayıb. Deməli, qərar verən də, onu icra edən də özüməm. Elə demək istədiyim də budur. Qoy, heç kim məndən inciməsin. Mən öz yolumun yolçusu, öz sevgimin fədaisi və nəhayət öz duyğularımın şairiyəm. Və...

Ona görə də sığındığım küncdə dayanıb öz-özümə pıçıldayıram:

*Dilimi sıxıb tuturam,
Sözü - demədən uduram...*

*Mən, hamını unuduram -
Allahdan və səndən başqa!..*

*Gözümü yola sancıram,
Dərd tapdağında qançıram.
Səssiz - hamıdan qaçıram -
Allahdan və səndən başqa!..*

*Sinəmi yara edirəm
Günümü qara edirəm...
Bilən yox, hara gedirəm? -
Allahdan və səndən başqa!..*

*Qəlbimdə çıraq - şam - adın
Başına döən şamandım...
Heç kim üçün yaşamadım -
Allahdan və səndən başqa!..*

Bəli, bəzən insan təklənmək, hamıdan qaçmaq, hətta heç nəyi düşünməmək istəyində bulunur və belə anda ən xoş söz də, ən şad xəbər də adamın tükünü tərpətmir. Ona görə ki, həmin o dediyim ovqatın içərisində adam özü və bir də özünün yarısı ilə üz-üzə dayanır. Səni birçə Allah görür, Allah dinləyir və sən də yalnız onu görüb, onunla danışırısan. İndi özün təsəvvür et. Bir ağac dibində Sən və O. Artıq kimsə yox, hətta ağacın budağına sərçə də qonmayıb. Çevrəndə kəpənək də uçmur. Olsa olsa hərdən yarpaq xışıldayır. O da sənənin pıçiltılarına nəqarət olur... Bu mənzərə ən kübar məclislərdən, ən zəngin mənzillərdən, imarətlərdən, ən gur insan çevrəsindən gözəl deyilmi?

Ömürdən ötüb gedən hər bir an özü ilə çox şeylər alıb aparır. Biz onu həmin an, həmin gün hiss etmirik və hətta bizə elə gəlir ki, heç nə baş vermir. Lakin dərindən düşündəndə ötən anın ömrünə ömür yüklədiyini və yaxud da ömründən ömür kəsdiyini fəhm edəndə onda... susursan. Susmaya da bilməzsən, çünki artıq o hökm icra olunur. Və sən onu geri oxutmaq gücündə deyilsən. Deməli, bu nöqtədə güc yalnız sumaqda, bir də kipriklərini suvarmağa çatır... Nəysə...

Bir az pafoslu səslənsə də, mən daha çox duyğulara, hislərə üstünlük verdim. Özüm də fərqi nə varmadan həyatdan nəm çəkirəm. Su çəkən kağız kimi yəm... Ona görə də yazılarımın damarındakı qəm nəmdən qaynaqlanır. Axı dünyanın harasına getsəm, hansı səmtinə üz tutsam orada qəmin də, nəmin də qonşu olduğunu bəzən isə lap göz-gözə dayandığını dəqiq bilirəm. Bu dəqiqliyi yaşamışam da, yaşayıram da. Ona görə yazmışam ki:

*Yaşayıram, yaşamaqsa əgər bu
Mən anlara bölə-bölə ömrümü...
Həsretinlə savaşıdayam, günlərə -
Paylayıram, ölə-ölə ömrümü...*

*Bilirəm ki, çox batmışam günahə,
Bürünəbdü talehimdə gün aha!..
Sənin üçün, əl açaraq Allaha -
Nəzir dedim, gülə-gülə ömrümü!..*

*Bəlli anda, sən ən böyük sirrimdən,
Qibləgahım, güvənc yerim, pirmsən!
O da birdi, sən də mənim Birimsən -
Qurban etdim, bilə-bilə ömrümü.*

*Zaman atı yük götürmür tərkinə
Çəkilsəm də sınaqların bərkinə!
Sərf etmədim, bu dünyanın dərkinə -
Bir Qadına - verdim gülə, ömrümü.*

Bütün duyğular bir not üstündədi, bütün simlər eyni havaya köklənib. Deməli, bütün yazı boyu yaşadığım an Allaha və sənə aiddi. Və mən də Allaha və sənə aid olanın qarşısında ümidlə dayanıb gözləyirəm. Bu da mənim haqqımdı...

BİR QƏZETİN TALEYİ

Yaranışdan hər kəsə bir ömür payı verilib. İstər canlı, istərsə də cansız. Heç nə səbəbsiz deyil. Daş var üzüyə qaşdır, daş var divara hörgü. Demək ona verilən misiyani yerinə yetirməyə borcludur. Yüzlərlə belə misal çəkmək olar. Bu misalların içərisində keşməkeşli "ömür" payı olan qəzet də vardır. Bəzən ona həyat aynası da deyilir. Çünki gördüyünü yazır, tarix, salnamə yaradır.

1920-ci ildə "dünyaya göz" açanda adını "Qırmızı Gəncə" qoydular. May ayının 5-də əks əlifba ilə həyata vəsiqə aldı. Lakin bu o zaman idi ki, insanlar 23 ay da olsa müstəqilliyin şirinliyini dadmışdılar, sevmişdilər. Birdən birə "mən nə desəm, nə diqtə etsəm onu yazmalısən" əmrinə tabe olmaq çətin idi. Üstəlik də başının üzərində "qlavlit" (senzura) deyilən bir söz anlamaz, zalım dayanmışdı. Bu adı yeddi dəfə dəyişdirilən, 3 ictimai-iqtisadi farmasiya dövrünü yaşayan, 3 əlifba ilə çap olunmağa məcbur edilən qəzetin "uşaqlıq" dövrü idi. Adətən uşaqlıq dövrü kövrək olur. Yerimək, ayaq açmaq üçün dəfələrlə yıxılıb durmaq, əzilmək, zədələnmək qorxusu olur. Qəzetin ilk redaktoru Məmməd Kazım Ələkbərli dəyərli ziyalılardan biri idi. Ona zorla diqtə edilən, çərçivəyə salınan "demokratiyanı" bəyənmədiyi, zorakılığın qulu olmadığı üçün qəzet cəmi 3 ay işıq üzü görüb. Redaktoru həbs edilib, özünə isə qadağa qoyulub. Sonra başqa ad veriblər qəzetə. Düşünülər ki, bəlkə ağılı başına gəldi. "Zərbə" adını qoyub redaktorluğa Balabəy Həsənbəyov gətiriblər. O da işində nöqsanlar olduğu üçün həbs edilib.

Cavad Kərbəlayi Əsəd oğlu Fərhadov yeni yaradılan amma "Qırmızı Gəncə"-nin davamı olan "Kirovabad fəhləsi" qəzetinə redaktor təyin olunanda oxucular dərindən nəfəs aldılar. Nəhayət ki, qəzet səhifələrində istədiklərini oxuyacaqdılar. Amma belə olmadı. Jurnalist Cavad Fərhadov ən ağır cəzaya - əmlakı müsadirə olunmaqla güllələnməyə məhkum edildi.

Bəli, uşaqlıq və yeniyetməlik dövrü böyük repressiyalara davam gətirən, dəfələrlə bağlanıb yeni adlarla nəşr olunan qəzet böyük travmalarla uşaqlıq və yeniyetməliyini başa vurdu.

Gənciyə quruculuq illərinə düşdü. Adını dəfələrlə dəyişsələr də qayğı göstərənləri də vardı. Tirajı artmış texniki cəhətdən irəliləyişlərə malik olmuşdu. 1970-ci illərdə həftədə 3 dəfə, daha sonra gündəlik olaraq 24 min tirajla oxucuları ilə görüşdü. Əməkdaşlarının sayı artdı. Hər kəsin sevdiyi bir mətbu orqana çevrildi. Gənciyənin bütün imkanları ona çox şey bəxş etdi.

Cavanlığı bax burada bir qədər nəfəs almaq gerəkdir. Keçid dövrü deyilən illər qə-

zetin həyatına keşməkeşli günlər bəxş etdi. Sevilib sevilməməsi kimlərinse külli-ixtiyarına, istəyinə qaldı.

Dənizin qərribə bir hikməti var. Hərdən qarbarır, sahili yuyur, hərdən də yatağına çəkilib sakit-sakit uyuyur.

O zamankı "Kirovabad kommunisti" də həmin ömrü yaşadı. Onu ayağa qaldırmaq üçün yeni nəfəs lazım idi. Nəhayət, həmin

günlər yetişdi. Qəzet bütün zamanlarda arzusunda olduğu görkəmə qovuşdu. "Gəncənin səsi" aləmə səs saldı. Böyük formatda, yüksək çap üsulu ilə rəngli, baxımlı şəkildə oxucusuna əl uzatdı. Tirajı 5 min, səhifələrinin sayı hətta 12-16-ya qədər çatdı. Əməkdaşlarının üzü güldü.

Çünki gözəl, iqtisadi cəhətdən inkişafda olan, qonaqlı-qaralı günlərdən, sonradan tarixə çevrilən hadisələrdən yazmaq sonsuz həvəs, zövq idi.

Nəhayət, qəzet 105 yaşına gəlib yetişdi. İndi nə yada salanı, nə qayğısına qalmanı, nə də yazdıqlarına cavab verəni var. Gəncənin 105 illik tarixinə şahidlik edən qəzet əvvəlki illərin topluslarını qoltuğuna vurub ona sahib duracaq yer axtarır. Deyilənə görə himayəsiz qocalara "Qocalar evi" deyilən bir müəssisə sahib çıxır. Lakin "Gəncənin səsi"ne "Qocalar evi"də cavab vermir. Necə yaşaya bilirsən, nəyi bacarırsan, onu da et. Təkcə bizə ümid bağlama - deyirlər.

Rəfiqə SADIQOVA,
"Gəncənin səsi" qəzetinin
baş redaktoru

MEDIA: Solovyovun nifrət nitqini pisləyir, qarşı tərəfin üzrxahlıq etməsini gözləyirik

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Televiziya aparıcısı Vladimir Solovyov Rusiyanın dövlət televiziya kanalı "Rossiya 1"-də yayımlanan müəllif proqramında özünəməxsus qərəz və isticarə davranışla Azərbaycana qarşı növbəti dəfə hörmətsizlik nümayiş etdirib.

Bu barədə Adalat.az-a Medianın İnkişafı Agentliyindən (MEDIA) məlumat verilib.

Bildirilib ki, Ermənistanda hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən saxlanılan yaxın dostu, ermənişəilli rusiyalı iş adamı Samvel Karapetyanın müdafiəsinə qalxan aparıcı bir neçə dəfə "Artsax" ifadəsini işlədib, Ermənistan hakimiyyətini "Artsaxı hədiyyə etməkdə" günahlandırıb, canlı yayımda birbaşa erməni xalqına müraciət edərək onu da gələ-

cəkdə "Artsaxın taleyi gözlədiyini" deyib.

"Real tarixi faktları təhrif edən, yaxın keçmişdə baş vermiş proseslərə qərəzlə yanaşan Vladimir Solovyov hər zaman Azərbaycana kin və nifrət bəsləyib, bu münasibət onun çıxışlarında açıq şəkildə özünü büruzə verib. V.Solovyovun Ermənistan-Azərbaycan münasibəti, 44 günlük Vətən müharibəsi, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etməsi ilə bağlı müxtəlif vaxtlarda etdiyi çıxışlar həmişə qeyri-obyektiv olub, ziddiyyətli mahiyyət daşıyıb və Azərbaycanda adekvat reaksiyalara səbəb olub.

Rusiyanın dövlət televiziya kanalının efirində belə destruktiv iddiaların yer alması narahatlıq doğurur, xalqımıza qarşı qəbul ediləməz hesab edilir, ölkəmiz arasında dostluq münasibətlərinin ruhuna və məsələ ilə əlaqədar Rusiyanın rəsmi mövqeyinə tamamilə ziddir.

Jurnalist etikasına və əxlaqi dəyərlərə bir araya sığmayan bu nifrət nitqini yolverilməz hesab edir, qəti şəkildə pisləyir və qarşı tərəfin üzrxahlıq etməsini gözləyirik", - məlumatda vurğulanıb.

Bəxtiyar Vahabzadə yaradıcılığına Vaqif Aslan prizmasından baxış

Vaqif müəllim, bildiyimiz kimi Azərbaycan xalqı 200 ildən artıqdır ikiye bölünüb. Şimali Azərbaycanın müstəqillik illərini nəzərə almasaq, əvvəlki illərdə biz və Cənubi Azərbaycan - 2 qardaşı bir-birinə həsrət qoyan imperiyaların siyasi iradəsinə qarşı dəfələrlə etirazlar, üsyanlar və inqilablar olub. Həmişə də xalqın oyanışına siyasətçilərdən daha çox şairlər təsir ediləblər. İnqilabçılar hər iki tərəfdə zaman-zaman olub və iqtidarlar tərəfindən müxtəlif formalarda açıq və gizli şəkildə məhv ediləblər. Bu oyanışların, üsyanların, inqilabların stimül verənləri isə əsasən öz şeirləri ilə şairlər və böyük ziyalılar olub. Mən bu gün onlardan hakisi - Bəxtiyar və Şəhriyar haqqında sizə sual vermək istəyirəm.

Bu günümüzün böyük şairi Vaqif Aslan Bəxtiyar və Şəhriyar yaradıcılığında kəşifən, yeni uzlaşan məqamları nədə görür?

Uzun dövr quzey şaqqası rus, güney şaqqası isə İran imperiyasına düşən bir məmləkətin - Azərbaycanın acı taleyi öz ifadəsini hər şeydən daha çox poeziyamızda tapmışdır. Azərbaycan şeiri tarixin hökm və iradəsindən daha yüksəkə dayanaraq milli-mənəvi bütövlüyümüzün saxlanması misilsiz rol oynamışdır. Bu ilahi və tarixi missiya hər bir kəsdən daha çox şairlərin, güneydə Şəhriyarın, quzeydə Bəxtiyarın üzərinə düşmüşdür. Bu iki nəhəngin gücü Azərbaycan dərini daşıya bilmək əzminə olmalarındadır. Azərbaycan dilindəki mətbuatın belə qadağan edildiyi güney Azərbaycanda "Türkün dili-tək sevgili, istekli dil olmaz. Özge dile qatsan, bu əsil dil əsl olmaz" deyərək türk dilinin saflığından, ecazkarlığından söz açmaq, 37-nin xəlbirindən keçən quzeydə isə "Bu dil bizim ruhumuz, eşqimiz, canımızdır. Bu dil bir-birimizlə əhdi-peymanımızdır" deyərək xalqın qan yaddaşını oyatmaq əsl cəsarət və əsl qəhrəmanlıq idi. Bunu "Öz ömrünü deyil, sözün ömrünü uzatmaq iqtidarında olan şairlər edə bilərdilər. Etdilər də. Bu iki şairin poetik gücü ilə Azərbaycan şeirinin yeni bir qolu-istiqlal poeziyası yarandı və yetkinləşdi. İstiqlal poeziyasına gedən yol sözə sədaqətdən başladı. Əsl vətənpərvər şairlər qəlbin və beynin vəhdətindən doğulan poetik nümunələr ərsəyə gətirməklə, bütöv bir milləti manqurtlaşmaq bəlasından xilas etməyə çalışdılar. Güneydən Şəhriyar harayı gəldi.

**Şeytan bizim qəlbimizi çöndərob,
Allah deyan yoldan bizi döndərib.
İlanlı çeşməyə bizi göndərib
Minnət qoyar ki, arxınız nəhr olub,
Biz görürük, sular bizə zəhr olub.**

Quzeydən isə Bəxtiyar fəryadı yüksəldi:

**Arazın suları qəzəbli, daşqın,
Şirin nəğmələri ahdır, haraydır.
Vətən quşa bənzər qanadlarının
Biri bu taydırsa, biri o taydır.**

Sonra şair kölə olduğu halda özünü "azad" xalqın övladı kimi təqdim edənlərə qeyzləndi, azadlıq məddahlarına üz tutdu:

**Arazın bu tayı vətənim,
O tayı vətənim.
Vətəni görməyə
Amanım yox mənim.**

İmperiyanın qanlı caynaqları sözümüze, şeirimizə qarşı yönəldikcə Bəxtiyar poeziyası daha çox qatılaşdı. Ehramlar ölkəsində sıxla-sıxla gəzən türklüyünü danan azərbaycanlının tale oxşarlığı daha qabarıq açıqlandı. Ölü dil hesab edilən latın dilindən söz açan şair ele

Azərbaycanda da Azərbaycan dilinin öldürülməsinə işarə edərək yazırdı:

**"Mən azadam", "müstəqiləm" sözlərini
Öz dilində deməyə də
İxtiyarın yoxsa əgər,
De, kim sənə azad deyər?**

Maskalanmış imperiya bununla təsəlli tapırdı ki, burada "Azərbaycan dili" termini yox idi. "İxtiyarım" yerinə "İxtiyarın", "məne" yerinə "sənə" sözləri var idi. Bu əcəb bir oyun idi. Və bu oyunda Bəxtiyar şeiri rejimlər arasında gedən siyasəti üstələdi. O tayda isə Şəhriyar belə deyirdi:

**İtimiz qurd olalı biz də qayıtdıq qoyun olduq,
İt ilə qol-boyun olduq.
İt əlindən qayıdıb, qurda da bir zad boyun olduq ...
...İt ilə qurd arasında oyun olduq.**

Bəxtiyar "Yollar-oğullar" poemasında hadisələri Əlcəzair müstəvisinə keçirdi. Təmiz qanlı ərəblə fransızlara çılaq edilmiş ərəbin - Etyenlə Mustafanın qarşısında daha bir müqəddəs vəzifə durduğunu göstərdi:

**Mustafa "Mənimdir bu ana torpaq"
Deyə gəlmələrə oxudu meydan.
Silib təmizləmək istədi, ancaq
Vətəni Etyenin dayılarından.**

Bəxtiyar sonralar "Habil segahı"nın sızıntıları içərisində canını qoymağa yer tapmadı:

**Ondakı bu qüdrət, bu sirr nədir, nə?
əzabla, zillətlə doludur bu yol.**

Görəndəki, türk bir ayağı Avropada, bir ayağı Asiyada olan nəhəngdir: "Qarşıda işıq var, axtaran tapar" deyərək ulu tanrıya şükürlər etdi. Biz də böyük şairin xeyir-duasına qoşulub bu işığa doğru gedirik və çox şükürlər edirik ki, "Özü qocalsa da, sözü qocalmayan" şairlə yanaşı, qol-qolayıq.

Mif anlayışı insanların təxəyyülündə yaratdığı özünüdərk formasıdır. Bəs siz bir şair kimi poetik mif dedikdə, nəyi nəzərdə tutursunuz?

Filosoflar mifi "şəxsiyyət forması", "möcüzə", "dialektika" hesab edirlər. Ədəbiyyat isə "mif"i "söz" kimi qiymətləndirir. Mif semantikasi ilə söz semantikasi fərqlidir, birində hissi-idraki qavrayış, digərində isə ədəbi-bədii ifadə şəklində üst-üstə düşdüydən şəir və şair mifi yaradır.

Sözü möcüzə səviyyəsinə qaldırmaq üçün şair özünü və dünyasını bütövlükdə görməyə can atır. Şəxslər sonsuzluğunda öz şəxsiyyətini, ölçülərin ölçüsüzlüyündə özünü və dünyasını görə bilmək üçün şair özündən və dünyasından uzaqlaşaraq ona kənardan baxmağı, baxdıqca da dəyərləndirməyi bacarmalıdır. Üstəlik şair özünə etmək və nəinki gördüyü, hətta təsəvvür etdiyi dünyaya da nüfuz etmək səviyyəsində olmalıdır. Əslində bu da azdır. Şair bunları hissini və idrakın süzgecindən keçirməlidir. Bu isə tələyin hökmü ilə olur.

Özündən və dünyasından uzaqlaşma, özünə və dünyasına yaxınlaşma mif və şeir üçün ortaq əlamətdir. Mif və poetik uzaqlaşma və ya yaxınlaşma məzmunu içində məzmun, forma işində forma tapınmasına səbəb olur. Şair real hadisələr içərisindən insan və cəmiyyət üçün xarakterik olanı seçib ayırır, özün-

dən uzaqlaşdıraraq və ya özünə yaxınlaşdıraraq ədəbi-fəlsəfi prizmadan baxdıqca onu poetikcəsinə yazsa da yazır.

Kentavrlar, qipqoqrflər, yeddi-başlılar, oxbatmazlar. Qılınckəsməzlər, topdağıtmazlar mifik-poetik uzlaşma və yaxınlaşmada mahiyyət və məzmunu ilə görünən reallıqlardır. Şairin böyüklüyü mifik-portik uzaqlaşma və yaxınlaşma bacarığının səviyyəsi ilə ölçülür.

B.Vahabzadəni sözüümüzün aşısaqqalı edən əsas amil onun tam aydın görünəcəyədək hadisə və faktdan uzaqlaşa bilməsi, formadan

daha çox məzmun və mahiyyətə yaxınlaşmasıdır.

Sovet dönməndə yazılan bütün tarix kitablarında "Gülüstan sülh müqaviləsi"ndə yazır və bunu Azərbaycan xalqının tarixi xoşbəxtliyi kimi qiymətləndirirdilər. Əlbəttə ki, B.Vahabzadə ilə bir əsrdə yaşayanların çoxu bu müqavilə haqqında bilirdi. Onları 1813-cü il hadisələrindən öz günlərində olan dövr ayırırdı. Onların hadisə və faktdan uzaqlaşma məsafəsi elə bu qədər idi. Onlar bilmirdilər ki, "Gülüstan" Rusiya ilə İran arasındakı sülh müqaviləsidir. Burada Azərbaycanın iştirakı yoxdur. Azərbaycanı müharibədə əldə edilən qənimət kimi bölüşdürəndən sonra hər iki tərəfin - Rusiya ilə İranın özlərindən razılıq hissi ilə imzaladıqları sənədin obrazlı, düşünülmüş, reallıqda görünə bilməyən tərəflərini görmək poetik uzaqlaşmada mümkün ola bilərdi. Bunu da Bəxtiyar Vahabzadə etdi.

B.Vahabzadə öz yaradıcılığı ilə xalqın milli - bədii təfəkkürünə necə təsir edib və hansı amilləri ilə milyonların sevgisini qazanıb?

B.Vahabzadəni milli-bədii təfəkkürümüzün aparıcı simasına çevirən əsas amil hadisəni və faktı bütövlükdə görməsində, onu ədəbi-bədii təhlil süzgecindən məharətlə keçirməsindədir, - "Gülüstan sülh müqaviləsi"nin mahiyyətini poetik şəkildə ortaya qoymasındadır. Elə buna görə də, "Gülüstan sülh müqaviləsi"ni günün reallığı kimi qəbul edib bənzərlər B.Vahabzadənin intellektual-poetik "Gülüstan" harayından diksinib ayıldılar. B.Vahabzadə real-tarixi hadisəyə elə bir güzgü tutmuşdu ki, orada ləyaqət və heysiyyətimizin necə tapdalandığı, necə dəhşətli bir amansızlıqla iki şaqqa edilməyimiz aydın, özü də çox aydın görünürdü. Bu aydınlıqda oyanmaqda olan milli mənlilik hissini ört-basdır etmək mümkün deyildi. Çünki poetik işıqda görünməyən yerimiz yox idi və bununla da sovetin mifik təbliğat maşını sındırılmışdı. Azərbaycanın milli müstəqilliyinin elan ediləcəyi günə aparan yolun təməl daşı qoyulmuşdu. 1990-cı ilin 20 Yanvar gününə hələ çox qalırdı və məşu günün şəhidlərinə

həsr etdiyi poemada azadlığın yaxında olduğunu B.Vahabzadə hamıdan daha çox hiss etmişdi:

**Onlar sübut etdi, hər qara zülmün
Əli uzunsu da, ömrü gödəkdir.
Xalqın azadlığı sabah, bir gün
Şəhid yarasından göyərəcəkdir.**

Bəxtiyar Vahabzadə tarixə ekskur etdikdə özünü necə və hansı vəziyyətdə görürdü?

Şəhid qanı ilə suvarıldıqca böyüyən və qol-qanad atan azadlıq ağacını görmək B.Vahabzadəyə birdən-birə nəsib olmamışdı. O, bura

qədər mifik-poetik bir ovqatla M.Ə.Sabirin "necə ağlayıb necə güldüyünü" yaşamışdı, "tamam qəmzadələrin və möhnətkeşlərin yüklərini götürmək və məzlumların halına yanmaq üçün xəlc olunan" M.Füzulinin "şəbi-hicran" alovunda necə şölə çəkdiyinə baxa-baxa isinmək eşqi ilə hadisə və faktlara 500 illik məsafədən nəzər salmışdı.

M.Füzulinin ahı, göz yaşları və ürayinin odu ilə günbəgün pardaxlanıb gözəlləşən, gözəlləşdikcə ilahiləşib onun sevgisinə sevgi ilə cavab verən iki Leyla görmüşdü: bunlardan birincisi sevgili Vətən, ikincisi isə sevgili Vətənin yetirdiyi məhəbbət çiçəyi idi. Vətənə və Vətən çiçəyinə Füzuli elə bir sevgi, elə bir şövq, elə bir zövq ilə baxmışdı ki, Vətən də, çiçək də həsrətli gecələrin qaranlıqlarını dəlib keçən odlu baxışların nuruna boyanmışdı. Bu həsrətə sancılan vüsal işığında Vətən də, Vətən çiçəyi də lalə-rəng görünürdü. Onların üzərinə Füzuli ürayinin qanı çilənmişdi. Elə buna görə də, Vətənin də, Vətən çiçəyinin də ürayinə xal düşmüşdü, həm də bu "şəbi-hicran" 500 il idi ki, uzanırdı.

Qatı qaranlıqlar, parlaq işıqlar içərisində M.Füzulinin elə özü olduğunu görüb B.Vahabzadə titrəyib özünə dönmüşdü. Mifik "şəbi-hicran"ı poetik "Şəbi-hicran"a çevirmişdi.

B.Vahabzadə qərblilikdə qərblə olduğundan Vətəndən göndərilən bir dəstə çiçəyin ətriylə xəyalları qanadlanmış Füzuli kimi vəcdə və ehtizaza gəlmiş, Vətəndə olsa da, Muğanı, Xəzəri, "səslənən Kürü", "hayqıran Arazı", Samux müşələrini gözələrinin önünə gətirmiş, özünü doğmaların arasında qərblə hiss etmişdi, özünü ustad şairə tutaraq belə demişdi:

**Əsrlər ötsə də, o vaxtdan sənin
Hər dərdin, hər qəmin bizə tanışdır.
Qəlbindən od alan sətirlərinin
İstisi hələ də soyumamışdır.**

B.Vahabzadənin özü və taleyi ilə tanışlığı bununla bitməmişdi. O daha da irəli getmiş, , insanlığa və dünyaya sevgisi ilə özünü ən ali məqamda dərk etmək istəmişdi.

**İdrakda yol açmış gecədən gündüzə Allah.
Güldürməsən öz könlünü, gülməz üzə Allah.
Dünyaya şafəqlər kimi Tanrım səpələnmiş,
Qəlbin gözü yanmazsa, görünməz gözə Allah.**

Şair elə bu məqamda cin, şeytan xislətli adamların ondan necə qorxduqlarını, qorxduqları üçün ona necə tələ qurduqlarını hiss etmişdi...

Birdən gözüne faniyyə qəhqəhə çəkən Nəsimi görünmüşdü. Füzulinin təmsalında özündən 500 il əvvəl var olan varlığına, Nəsiminin təmsalında isə 700 il əvvəlki özünə baxmışdı. Artıq orada ümumbəşəri sevginin işığında xəbəsisliklərinin aşkarlanacağından qorxan iblis təbiətli əmirlər, vəliəhdlər onun dərisini soyurdular. Bununla da iş bitmirdi. Nəsil-nəsil insan və gözəllik qarşısında baş əydikcə ucalan yeni-yeni Nəsimilər meydana gəlirdi. Bu həqiqətləri öz taleyində yaşayan B.Vahabzadə insanları Hüseyn Cavidəsa-yağı bir şəkildə qorxmazlığa və dönməzliyə çağırırdı.

**İnsanı ucaldan ulu bir eşq, dayanat.
Alqaldan isə... Qorxu, xəyanət.
Qorxduqsa ölümədən və əcəldən,
İnsanlığı verdik demək əldən.
Qorxduqsa əgər zülmədən, haqdan keçər olduq.
Qorxduqca əgər, zülmə qul olduq, nökar olduq.**

Nəsimilərin get-gedə təkləndiyini gördüncə şairin qəlbindən dəli bir fəryad qopdu və bu fəryad tarixi bir dramın sərlövhəsinə çevrildi.

Özünə və dünyaya mifik, poetik, fəlsəfi gözle baxan şair soyulan dərinin özününkü olduğunu hiss etdikcə daha da irəliyə (əslində geriye, yeni keçmişə) boylandı. Orada pas tutmuş bir qılınc gördü. O, qılınca əl uzatmağa kimsə cürət etmirdi. Şair irəli keçib o qılıncı götürmək istəyəndə qabağını kəsdi: -Əl vurma, sehrlidir! Bu qılınc kimin əlində olsa, elə onun özünü kəsir, -dedilər.

1200 il bundan əvvəl özünü nə gündə olduğunu gören şair heyrət və dəhşət içində "Özümüzü kəsən qılınc" əsərini qələmə aldı. Özündən əvvəklilərin ona səviyyət etdiklərini bugünkü və gələcək nəsillərə çatdırmaq istədi.

Poetik-fəlsəfi, mütəfəkkirənə yaradıcılığın bir sirri də öz daxilinə etməklə özünə doğru yol getməkdir. B.Vahabzadə yaradıcılığının daha bir məziyyəti də elə bundadır. Öz keçmiş və şöhrətli tarixindən təbii günlərədək keçilən yollara nəzər salan şair fərd kimi, millət kimi cılızlaşmağa etiraz edir: "gələni çəpiklə qarşılaşmağı, gedəni təpiklə yola salmağı" öz-özünə yadlaşma kimi qiymətləndirir. XX əsrin sonlarından xalqımızın başına gələn bəlalərin qarşısını almaq üçün milli ruhumuza qayıdışı zəruri sayır:

**Güzəran naminə boğuldu gerçək,
Yalana əl çaldı şərəf də, şan da.
Bəy, xan qürurumuz yolçu payı tək
Paylandı duidərgin çadırlarında.**

Bəzən xatirələr ona qorxulu yuxular kimi görünür. Ona görə ki, şairin şahidi olduğu hadisələr və qarşılaşdığı insanlar çox mürəkkəbdir. Bu mürəkkəblilik qarşısında tərəddüd keçirməmək mümkün deyildir. Mənsub olduğu xalqın sabahı üçün təşviş keçirən şair yazır:

**Bunu düşündükcə xoflanıram mən,
Vallahi, kimsədən bir gileyim yox.
Mən necə qorxmayım xatirələrdən?
Mənim keçmişim var, gələcəyim yox.**

(ardı 10-cu səhifədə)

Bu günlərdə Qarabağın dilbər guşələri-nin seyrinə çıxmışdım. Xankəndi turunda heç kimin bilmədiyi , daha dəqiq, sosial şə-bəkələrdə paylaşmadığı bir bulağa rast gəl-dik. Xankəndidən xeyli aşağıda, Malibeyli kəndinin alt hissəsində, Qar-qar çayının 100 addımlığında gördüyünüz bu bulağın adını bilmədiyimiz üçün elə "Malibeyli bula-ğı" adlandırdıq. Üzərindəki daş xeyli köhnə görünürdü.

Ərazi insanı valeh edir, hər tərəf yaşıllıq və 100 illik ağaclarla örtülüdür! Bulağın suyu buz kimi soyuq, göz yaşı kimi dumdurur

Tək qusuru odur ki, diqqətdən uzaqdır, diq-qətdən uzaq olduğu üçün də getdikcə zibilxa-naya çevrilmək ehtimalı var.

Xocalı rayonu Malibeyli kəndində Xan qızı Natavanın çəkirdi Novlu bulaq haqqında mə-lumatım vardı, bilirdim ki, bulaq 1880-ci ildə inşa edilib. Bulaq Xan qızı Natəvanın maliyyə dəstəyi ilə yerli əhali tərəfindən çəkilib. Natə-vanın təklifi ilə bulağa Novlu bulaq adı verilib.

Bulaq Qarabağ təbiətinin nadir incilərindən sayılır. Bulağın açılışını Xan qızı Natəvan edib.

Bakı Dövlət Universitetinin müəllimi Qismət Yunusoğlu yazır: Malibeyli kəndi rayon mərkə-zindən şimal-şərqə tərəf 12 km aralı olmaqla, Yuxarı və Aşağı Quşçular kəndləri ilə birlikdə M.Əzizbəyov adına südcülük-tərəvəzçilik sov-xozu idi.

Bu təsərrüfatın sahəsi Xankəndi şəhərinin 600-700 metrliyindəki Qarqar çayınadək, əks tərəfdə isə Xocalı rayonunun torpaqlarınadək geniş ərazini tuturdu. Qarabağ xanı Pənahəli xan Sarıcalı-Cavanşirin (1693-1763) oğlu İbra-himxəlil xanın (1732-1806) saldırdığı məşhur "Xan bağı" (alma,armud, gavalı,əncir, tut, qoz ağaclarından ibarət 10 hektaradək ərazi) da daxil olmaqla.

Tarixi, maddi və mədəni irs, milli "ekoloji abidə" kimi bu bağ Qarqar çayından çəkilmiş arxla suvarılmaqla, Xankəndi şəhərinin şimal-şərqində, 1 km aralıda idi.

Bağın yaxınlığında Xanın tikdirdiyi qədim karvansaray, Qarqar şayı sahilində inşa edilən 4 su dəyirmanı qalırdı. 1950-1960-cı illərdə tə-sərrüfatın "Ağa körpüsü"nün alt hissəsini tutan əkin-örüş yerlərinin xeyli hissəsi (kənd təsər-

Bəxtiyar Vahabzadə yaradıcılığına Vaqif Aslan prizmasından baxış

(əvvəli 9-cu səhifədə)

Şairin bu fikrində nə qədər haqlı ol-masını situativ məqamlarda izah etmək olar. Yəni hansısa bir məqamda deyilən bu fikir ani şəkildə gəlib keçən hissələrin yaratdığı ovqatın məhsuludur. Təbiidir ki, xalqının keçmişi ilə öyünən bir şair həm də öz xalqının gələcəyi ilə fəxr et-mək arzusunda olur. Burada, sadəcə olaraq gözəl bir gələcəyimiz olsun deyə, narahatlıq keçirən şairin "mənim keçmi-şim var" deməklə, gələcək nəsillərə gə-ləcəyimizi qorumaq tapşırığı öz ifadəsi-ni tapır.

Tədqiqatçıların, ədəbiyyatşünasların, filosof şair adlandırdıqları Bəxtiyar Va-habzadənin yaradıcılığında zamana mü-nasibəti başqa şairlərdən fərqlənir. Siz Bəxtiyar Vahabzadənin zamana müna-sibətini necə dəyərləndirirsiniz və bu haqda nə deyə bilərsiniz?

Bütün yaradıcılığı boyunca onu ən çox düşündürən zaman problemi olmuşdur. Keçmişi və gələcəyi indiki zamanın üzərində cəmləşdirən cabarlığı, bu gü-nündən dünəninə və sabahına baxmaq istəyi mövzu və janr rəngarəngliyindən asılı olmayaraq onun şeirlərinin ana xə-tinə çevrilmişdir.

Şəxsiyyət kimi ölçülü, şair kimi ölçü-süz zaman içində çox sirayət etmişdir. Çox güman ki, B.Vahabzadəni yaradıcılı-ğı baxımından 1813-cü ilin məlum mü-qaviləsindən Göytürk imperiyasına qə-dər aparən qüvvə onun zamana fəlsəfi münasibətindən irəli gəlmişdir. Maraqlıdır ki, onun tarixi-fəlsəfi əsərlərində ol-duğu kimi lirik əsərlərində də zamanın mahiyyətini açmaq cəhdi vardır.

Zaman rəqəmlərə sığmadığı üçün el-min, hamıya aydın və hamıya qaranlıq olduğuna görə hər bir kəsin ağırlı yeridir.

Zaman ölçülü olduqda davamlıdır, öl-çüsüz olduqda əbədiyyətdir. Müəyyən bir zaman çərçivəsindən başqa bir za-man olduqda çıxmaq mümkündür. Əs-lində poetik özündən uzaqlaşma və özü-nə yaxınlaşma B.Vahabzadənin zaman içərisində hissi, idraki manevrələrindən başqa bir şey deyildir. Vaxtilə Nəsimini hər iki məkanda məkansızlıq sıxdığı ki-mi B.Vahabzadəni də ölçülü və ölçüsüz zamanda zamansızlıq sıxır, hətta bir çox məqamlarda məkana münasibətdə qəri-bə çalarlar da yaranır:

**Oğul şəhərdədir, anasa kənddə,
Görüşə bilmirlər bir məmləkətdə**

"Gözləmə otaqları". "insan əzaları satılan əczaxanalar", "iyneyle, dərmanla qadına hamiləlik bəxş edən kabinetlər" və nəhayət, bu dünya onu sıxıntılı dü-şüncələrə vadar edir. Bəzən zaman və məkan dolaşıcılığında bir şair xoşbəxtli-yinə qıtbə etməmək də olmur. İllər boyu həsrətdən, hicrandan gileyi şairin əlçat-maz vüsəlində könül xoşluğu görürük.

**Sən mənim qərribə qismətim, payım.
Gecələr Günəşim, gündüzlər Ayım.
Günəydə quzeyim, qışda yazımın.
Sən mənim həmişə əlçatmazımsan.**

İşə bir bax! Vüsali də özündən əlin çatmayacaq qədər uzaqlaşdırarsan və bundan da həzz alasan!

Şairin ölçülü zaman qəlibində ömür məfhumu müxtəlif məzmununda və mahiy-yyətdə olur.

"Dərinə boy verən qısa bir ömrü on ömürdən, yüz ömürdən üstün" tutan Bəxtiyar Vahabzadə eyni bir gecədə oğul gözləyən ana ilə bir-birinə qovuşan sevgililərin zaman adlı də tərəzilərinin ayrı-ayrı olduğunu yazır:

**Bir evdə intizar, könül möhnəti
Vaxtən ayağına daş bağlayıbdır.
O biri evdəsə vəslin ləzzəti
Vaxtın özünü də ayaqlayıbdır.
Qoy zaman ölçüsü zamanın olsun,
Bu ölçü düz gəlmir istəyimizə.
Gün var ki, ildən də uzundur, uzun,
İl var ki, gündən də qısadır bizə.**

Zaman, məkan və poetik ovqat üçlü-yü hadisənin mahiyyət və məzmununa əlavə çalarlar gətirir.

Sevgilinin sevgilisindən küsməsi gü-nəşin gündüzündən küməsi təsirini ba-ğışlayır:

**Bu nə yoldur?
Dolanır tərsinə süzgün Günəşim.
Bu nə yoldur o tutub?
Dön geri, tez dön, Günəşim!
Sevgilimdən küsüb gen düşəli
Günbatandan doğur hər gün Günəşim!**

Vaqif müəllim, hər bir şairin yaradıcı-lığında sevgi şeirləri xüsusi yer tutur. Həmişə sizdən eşidirəm ki, ana bətnin-dən başlayan sevgi dünyanı dərk etdik-cə, kamilleşdikcə daha da artır, dəyişir. Məsələn, ata sevgisi, əmi, dayı, bibi, xa-la, ən hörmətli müəlliminə sevgi yaranır. Sonra vətən sevgisi və nəhayət müdrik insanlarda Tanrı sevgisi yaranır. Sizin Bəxtiyar Vahabzadənin belə silsilə sev-gilərinə münasibətiniz necədir?

B.Vahabzadə kainatın varlığını sevgi-də gördüyü üçün məhəbbəti, arzunu, şair sözünü və zamanı əbədi hesab edir:

**Qocaldır insanı, qocaldır zaman...
Ürəyin atəşi, közü qocalmır.
Dağları, daşları qocaldan zaman
Bilmirəm bəs niyə özü qocalmır?**

**Getdi baharımız, yer qışa qaldı,
Düzlər qara qaldı, yağışa qaldı,
Bizimki bir quru baxışa qaldı,
Neyləyək? Arzunun gözü qocalmır.**

**Bəxtiyar, düşünək biz dərin-dərin...
Xəyallar möhtəşəm, arzular şirin.
Əsil sənətkarın, əsil şairin
Özü qocalsa da, sözü qocalmır.**

Şair elə şair olduğu üçün məhəbbət, arzu və zaman sonsuzluğunda ağıl-hiss hədləri və sərhədlərini gördükdə heyrət-lənir:

**Gah ağılıma uydum, gah da könlümə....
Ürək bir tərəfdə, baş bir tərəfdə.
Qəlb iki qansızın arasındadır,
Zaman bir tərəfdə, yaş bir tərəfdə.**

Bir yandan da yaş ilə ölçülən zaman-la ölçüyəgəlməz zaman arasında qaldı-ğından hər şeyin bir tərəfdə olmasını ar-zulayan şair əslində ölçüsüzlüyə can atır - "bir salama dəyməyən eşqin" üzərindən keçib dünyanı yaşadan sevgiyə üz tutur".

Vaqif müəllim, maraqlı müsahibəyə görə sizə dərin təşəkkürümü bildiri-rəm və imkandan istifadə edib sizi 75 illik yubileyiniz münasibətilə təbrik edirəm. Sizə çoxsaylı oxucular adın-dan, Vaqif Aslan sevrələri adından uzun ömür, can sağlığı və daha yeni yaradıcılıq uğurları arzu edirəm.

**Çingiz Nağıyev,
"Qızıl qələm"
mükafatı laureatı**

Malibeylinin qoynundakı gözyaşları: "Üçbulaq", "Çinar", "Novlu"

Amma Xankəndi və Malibeyli in kəsişdiyi də-rənin dibindəki bu bulaq haqqında heç bir mə-lumatım yox idi. 1971-1975- ci illərdə Xankən-di Pedaqoji İnstitutunun tələbəsi olmuş Əh-məd Xudiyev bulağın adının Malibeyli olduğ-u nu iddia etdi və dedi ki , istirahət günləri tələ-bə yoldaşlarımızla gəlib bu bulağın başında is-tirahət edirdik.

Bu bulağın geniş açıqlamasını ancaq o yer-lərin igid oğlu, polkovnik Azay Kərimov verə bilərdi, Verdi də!

Polkovnik əvvəlcə Malibeyli torpazına qo-naq gələnləri salamlayıb, "Xoş gəlmisiniz" de-dikdən sonra bildirdi ki, bu bulağın adı "Üçbu-laq"dı:

"Qar-Qar çayını keçib Malibeyli istiqaməti-nə 500 m gedərkən yolun aşağısında restora-nın böyründə yerləşir. Ermənilər bu bulagı cox sevirtilər. Amma gözündəki daş cox qədimidi. O vaxtdan qalandı.

Sadəcə sag - sol tərəflərinə bizimkilər mi-şar daşlarını düzüblər.Təxminən1980- ci illər-də, onda mən 7- ci sinifdə oxuyurdum. Əvvəl bulaga 15 ədəd pilləkənlərlə düşüb qalxırdıq. İndi bizimkilər heç bir səbəb göstərmədən hə-min pilləkənləri traktorun qabagına verib düz-düyüblər.

Bulaqdan sol tərəfdə bizim böyük bostanı-mız var idi, cayın qırığında, amma butun bitki-ləri bu bulagın suyu ilə suvarardıq. Məhsul da cox dadlı olardı.

Yay - qış bu bulagın kənarı ermənilər ilə do-lu olurdu. Yeyib- içməyə gəlirdilər. Balaca idik. Ət almaga pulumuz olmadığna görə nənəmin qazın ogurlayıb getirib burda bişirirdik, evə ge-dəndə isə qaz ogurlayana qarqış tökürdük. (gülür)

-Oradan 1 km sonra isə bizim Malibeyli kəndi gəlir.

Oxucularımıza Malibeyli kəndi haqqında da qısa bir məlumat verək: 1918-1920-ci illərdə Xankəndidə 18 ev olanda Malibeyli kəndində 350 ev var idi, ona "bala Tiflis" deyilərdi...

rufatı təyinatlı münbit torpaqlar) Xankəndi şə-hərinin hüduclarına daxil edildi, təsərrüfat rəh-bərliyinin və üzvlərinin razılığı alınmadan. Baxmayaraq ki, haylar yataqlanan Balıca, Xə-nəzək və Daşbulaq kəndlərinin dəmyə və tə-sərrüfat üçün yararsız torpaqları Xankəndi şə-hər yaxınlığında geniş sahə tuturdu, onların bir qarışına belə deyilmədi. Şəhər ərazisinə qatı-lan təsərrüfat torpaqlarında haylar üçün yaşa-yış evləri tikildi (1950-ci ildən sonra bu yerə 20 hay ailəsi yerləşdirildi), Bakı Elektrotexnika zavodunun filialının binası inşa olundu, qədim karvansarayın yerində şəhər avtomobil bazası yerləşdirildi, daha sonra kənd təsərrüfatı ma-şınlarının təmiri və dəmirçi emalatxanaları (orada düzəldilən dəryaz, balta, oraq, dəhrə-lərdə ustalar hay mənşəli möhürlərini vururdul-ar) salındı.

Tədricən "Xan bağı" ləğv edildi, karvansa-ray dağıldı (qalıqları qalırdı), əkin yerlərində-ki "Lahıc bağı", "Hüseynin bostanı", "Məşədi Səmədin qoruğu", "At qoruğu", eləcə də məh-suldar tut bağları məhv edilərək torpaqları hay-ların sərəncamına verildi.

"Xan bağı"ndakı İbrahimxəlil xanın 2 mərtə-bəli bağ evində Xankəndi şəhərindən köçürül-müş 8 ailə (onlardan biri də Sabir Əkbər oğlu Tağıyevin (1938-1989) ailəsi olub) yaşayırdı, yaşı 200 ildən çox olan bağıın bağbanı Yuxarı Quşçular kənd sakini Balakışi Hüseyn oğlu (1911-1990) olub. Bu bağıın alma ağacı sortla-rı Təbriz şəhərindən gətirilmişdi, meyvəsi qış-dada budaqda qalırdı, meyvəsinin qabığından və yarpağından "Xoruzquyuğu" çay dəmlənir-di.

Xatırladaq ki, Novlu bulaq və Üçbu-laq"dan başqa Malibeyliyə biz bildiyimiz bir də "Çinar bulağı" var . Yerli sakinlər deyir ki, "Çinar bulağı" xan çinarın dibindən axır-mış, heç vaxt da qurummuş. "Çinar bula-ğı"ın suyu ilə aşağıda hamam işləyib.

Əntiqə Rəşid

ƏDALƏT •

20 iyun 2025-ci il

QƏLƏMİ VƏ FIRÇANI SİLAHLA ƏVƏZ EDƏN İGİD...

XOŞBƏXT RUHLARDAN BİRİ...

Adətən döyüş yolu keçmiş, barıt qoxusu duymuş hər bir vətən övladı barəsində yazı yazmaq istəyərkən, öncə onunla bağlı xatirələrimi vərəqləyirəm. Çünki mən daha çox tanıdığım, təmasda olduğum, gözlərimin önündə şəhidlik zirvəsinə yüksələn və yaxud sağlamlığını itirən insanlardan yazı yazıram. Ona görə də bu yazılar mənim bir növü xatirələrim olur. Bu dəfə isə əksinədir, mən onu tanıyanların xatirələrinə söykənirəm...

Elə yaxın günlərin söhbəti... Köhnə həmkarlarından ola jurnalistlərdən biri ilə müharibənin "daş" dövründən - Böyük Savaşımızın Birinci dövründən danışırıq. Qarabağ uğrunda vuruşan, şəhidlik zirvəsinə ucalan və qazi olan tanıdqlarımızı yada salıb...xatirələrimizi təzələyirik... Necə deyirlər, söz- sözü çəkdi... Döyüş meydanlarında görüb tanıdığımız qələm, fırça sahiblərini, eləcə də mədəniyyətimizin digər sahələrində çalışan və könüllü səngərə gələn igidlərimizin adlarını dilə gətirmişdik... Elə bu da, yeni edilən söhbət də mənə onu xatırlatdı... Məhz bu xatırlama yaddaşıma işıq saldı. Yadıma düşdü ki, bu gün, yeni iyunun 20 onun ŞƏHİD olduğu gündür!

Yeri gəlmişkən qeyd edirəm ki, onunla məni doğmalarından biri, yeni tanınmış şair -publisist, yaxın dostlarımdan biri olan Adil Şirin tanış etmişdi. Məhz Adilin söhbətlərindən Vətənin ən qeyrətli oğullarından biri olan Elçinin mülkü həyatından və döyüş yolundan xəbərdar olmuşdum...

Həmin anları yenidən xatırlayıram...

Telefonuma zəng gəldi. Məni bir anım tədbirinə dəvət etdilər. Təbii ki, söhbət şəhiddən gedirdi və üstəlik də dəvət edən qələm, ürək dostum idi. Mən tərəddüd etmədən deyilən saatda deyilən ünvana gəldim. Qarşısında dayandığım əzəmətli bina adamda rəsmi bir özünütoparla hissi yaratsa da, amma binanın qarşısındakı qara paltarlı bir ananın çöhrəsi məni o rəsmiyyətdən çəkib çıxardı. Həmin qara paltarlı anaya yaxınlaşdım. Bu, anım günü keçirilən Elçin Müzəffər oğlunun anası Validə xanım idi. Onun gözlərinin içində kök salmış qürur hissinin üstünü bir kölgə almışdı, özü də qalın bir kölgə. Mənə elə gəldi ki, bu təkə oğul itkisinin ağır-acısı deyildi. Burada başqa səbəb də var idi. Ona görə də bir az ehtiyatla yaxınlaşıb Validə xanımla görüşürəm. Əvvəldən tanıdığım və mənə doğma olan kürəkəni Adilin uşaqlarıyla, ömür-gün yoldaşı Şəhla xanımla hal-xoş edirəm. Birdən hardansa elə bil içimdə qərribə bir hiss baş qaldırır. Adil, onun uşaqları (Elgiz və Nərgiz), ailəsi, o cümlədən mənimlə qonşu olan insanlar bu binanın qarşısında nəyə görə dayanıblar? Sanki içimdəki sualı Adilin oğlu Elgiz üzündən oxuyur və yavaş səsle pıçıldayır:

- Əbülfət əmi, anım gününə gəldiyiniz Elçin mənim dayımdı!

Bəli, məhz həmin o söz, həmin o sənə, amma qətiyyətli təqdimat məni sanki yuxudan ayıltı. Özümü toparlayıb Şəhla xanıma, şəhidin doğmaları Qəzənfər kişiyyə, Rəfaelə, Zeynəb xanıma da başsağlığı verdim, Allahdan səbr dilədim və deyilən vaxtda Respublika Hərbi Prokurorluğunun binasında yerləşən Memorial muzeyin qapıları açılır. Bizi içəri dəvət edən polis mayoru, DİN-nin istintaq qrupunun əməliyyatçısı Tahir Kazımov məlumat verməyə başlayır. Onun söylədiklərindən aydın olur ki, bu muzey Respublika Hərbi prokuroru Xanlar Vəliyevin təşəbbüsü ilə yaradılıb. Muzeyin tərtibat işləri isə millət vəkili Rəfael Hüseynovun fikirləri əsasında reallaşıb. Məhz Xanlar müəllimin və Rəfael müəllimin bilavasitə yaxından iştirakları ilə burada möhəşəm bir muzey yaradılıb. Muzeyin ayrı-ayrı guşələrinə baş çəkirik. Arxivimizin müxtəlif zamanları fotolarla, rəsmi sənədlərin çıxarışı ilə, həmçinin maddi-

mədəni sübutlarla bəzədilib. Burada Gülüstən, Türkmənçay müqavilələrinin, 1905-ci il, həmçinin 1918-ci il erməni fitnəkarlıqları ilə bağlı, 1937-ci il repressiyaları ilə əlaqəli və nəhayət, Qarabağ savaşı ilə bağlı bir-birindən maraqlı stendlər və təbii ki, maddi nümunələr nümayiş etdirilir.

Onu da vurğulayım ki, burada Xocalı ilə bağlı xüsusi guşə, Xocalının məktəti və torpaqlarımızın işğalı ilə əlaqəli yazılmış çoxlu sayda kitablar da tamaşaçılara təqdim olunur. Həmin kitablar arasında Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın "Xocalı-

ya ədalət" kitabının hər bir cildi diqqətimizi xüsusi çəkdi.

Bu da Elçin Müzəffər oğlu Baxşəliyevin guşəsi... Əvvəldə dediyi kimi, mən onun barəsində həmin ana qədər heç bir bilgiyə malik olmamışam. Məhz həmin guşədə olanda Elçini gec tanıdığım üçün daxilən sıxıldım və burada nümayiş etdirilən əşyalara, yeni Elçinə aid məqintofona, qələmə, fırçaya, onun çəkdiyi rəsmlərə, onun yazdığı şeirlərə uzun bir sükut içərisində tamaşa etdim və öyrəndim ki...

Elçin Ağdam rayonunun Boyəhmədli kəndində doğulmuşdu. Bütün yaşdları kimi, o da orta məktəbi bitirdikdən sonra sovet ordusunda hərbi xidmət keçmiş, yalnız ordudan tərxis edildikdən sonra Gəncə şəhərindəki İnşaat texnikumunda təhsil alaraq Ağdamda qayıdıb, rayonun Qarabağ adına sovxozunda əmək fəaliyyətinə başlamışdı. Amma buna qədər kənddə də, oxuduğu məktəbdə də hamı Elçini rəssam kimi, şair kimi tanıyırdı. Onun çəkdiyi təbiət lövhələri, portretlər böyük ürayindən, duyumundan xəbər verirdi. İçindəki vətən sevgisi və bir də Allahın bəxş etdiyi istedad fırça ilə deyə bilmədiklərini qələmlə pıçıldamağa imkan vermişdi. O, həm də gözəl şeirlər yazırdı.

Mən onun çəkdiyi şəkillərin, yazdığı şeirlərin hər birində təkə ürək yox, duyum yox, həm də sonsuz bir sevgi gördüm. Yəqin elə bu sevgi də onu silaha sarılmağa məcbur edib. Çünki erməni işğalı başlayandan Elçin Baxşəliyev də doğulduğu kəndin müdafiəsinə qalxıb. O da Boyəhmədliyə yaradılmış özünü-müdafiə batalyonunun əsgəri olub. Döyüşdə heç kimdən geri qalmayan Elçin Müzəffər oğlu 1993-cü ilin sentyabr ayının 11-də rayonun Papravəndə kəndi ətrafında gedən döyüşlərdə yaralanıb, müalicə üçün Topçubaşov adına Eksperimental Cərrahiyyə İnstitutunda müalicə olunaraq 3-cü qrup əlil kimi ailəsinin yanına qayıtdı. Amma...g

Ailəsinə, doğmalarına baş çəkən Elçin yenicə doğulmuş oğlu Altunbəyi bağrına basıb öpdü. Sanki onunla vidalaşırdı. Sonra anası ilə, həyat yoldaşı ilə sağollaşıb döyüş dostlarının yanına tələsdı. Onu nə qədər dilə tutsalar da, o, inadından dönmədi. Qisas almaq, düşmənin Ağdamda doğru irəliləməsinə imkan verməmək üçün qanlı döyüşlərə atılan Elçin Baxşəliyev 1993-cü ilin iyul ayının 20-də Boyəhmədli kəndi uğrunda gedən döyüşdə qəhrəmancasına şə-

hid oldu. Həmin gün Validə xanım, eləcə də qızları Şəhla, Aytəkin, Şəfəq, oğul, qardaş deyib öz ahlarıyla yeri-göyü yandırsalar da, bütün bu baş verənlərə bir südəmər körpə gözləriylə baxan Altunbəy nələr baş verdiyini dərk etmirdi. Amma onun baxışlarında ayrılığın izi də görünürdü. Bu, doğmalarının diqqətindən yayınmamışdı. Adil də, Şəhla da bu baxışlarda qərribə nələrsə duymuşdular. Görünür, Altunbəy atasına qovuşacağını bilirmiş. Ağdamın işğalından sonra qaçqın həyatı yaşayan ailə bir təsadüf nəticəsində Altunbəyi də itirdi. 2 yaş 6 aylıq olan oğul nişanəsi də ruha çevrildi, atasının ruhuna qovuşmağa getdi.

Bəli, Hərbi Prokurorluğun Memorial muzeyində sükuta daldığım anlarda mənə elə gəldi ki, Elçin oğlu Altunbəyin əlindən tutub burdakı ziyarətçilərin görüşünə gəlib. Özü də üzündə təbəssüm, gözlərində QƏLƏBƏ nuru!!! Axı 44 günlük Zəfər savaşımızda bütün şəhidlərimizin, t düşmənin tapdığı torpaqlarımızın QİSASI alınmışdı! İndi Azərbaycan BAŞINI dik tutub QÜRRULA Böyük qayıdışı həyata keçirir...Vətən torpağı müzəffər Ali Baş Komandanın və Qüdrətli Ordumuzun iradəsi ilə öz sakinlərinə qucaq açıb... İndi şəhid ruhlarının xoşbəxt çağlarıdır...Onlardan biri də Elçinin xoşbəxt ruhudul..

P. S. Mən həmin o muzeydən Elçinin şeirlərindən nümunələrin üzünü götürdüm. Onu sizin diqqətinizə təqdim edirəm.

VƏTƏN

*Vətən,
Üz qoydum
Vüqarlı torpağına mən.
Bu qarlı,
şaxtalı qış günü
ilq,
mehriban nəfəsin
İsindirdi könlümü
Yazda öpdüm
gülündən,
çiçəyindən.
Torpağının ətrini
Çekdim ciyərlərimə.
Böyüdü ürayim -
çiçək-çiçək,
yarpaq-yarpaq.
Böyüdü,
böyüdü
Böyüyüb dağ-dağ oldu.
Keçdim mavi vadilərindən,
Vətən,
İçilməz
bulaqlarından içdim.
Keçilməz
keçidlərindən keçdim.*

PƏRİŞAN-PƏRİŞAN

*Ömrümün yolayırıcından,
Baxar pərişan-pərişan.
Doğma həyat-bacasına
Çıxar pərişan-pərişan.*

*Qurtulammaz qəm yaşından,
Kədar yağar simasından.
Geniş sevgi səmasında,
Çıxar pərişan-pərişan.*

*Eşitmərəm sözlərini,
Yağış yuyub izlərini.
İri qara gözlərini,
Sıxar pərişan-pərişan.*

*Daha çıxmaz oylaqlara,
Payız qonub yarpaqlara.
Üzükləri barmaqlara,
Taxar pərişan-pərişan.*

*Səhəngi almaz əlinə,
Qifil vurubdu dilinə.
Düşüb zamanın selinə,
Axar pərişan-pərişan.*

TANIŞDI MƏNƏ

*Bilirəm səhərlər nə olacaqdı,
Görürəm üstümə gələn qəmi də.
Görürəm ömrümün üstə köklənən
Həsərlə çalınan sarı simi də.*

*Görürəm çiçəklər necə açılır,
Bülbüllər eşqindən gülə danışıdı.
Yarpaqlar torpağa nə pıçıldayır? -
Bu gizli sevgilər mənə tanışdı.*

*Duyuram şimşəklər nə yazır göyə,
Buludlar hayandan-hayana köçür.
Üçtəlli, beşətəlli qərrib duranlar
Nə üçün Şimaldan Cənuba uçur.*

*Bulaqlar nə üçün çaya qovuşur,
Buludlar nə üçün göz yaşı tökür.
Niyə ürəklərin dərinliyinə
Sevinclə birlikdə kədar də çökür.*

*Böyük səadətlə, kiçik sevinclə
Görürəm gözlərdən axan yaşı da
Nə vaxtsa arxamca atılıb qalan
Üstü mamırlayan qara daşı da.*

*Duyuram həmişə yaşadacaqdı
Məni ürəklərdə gözəl kainat
Dünyanın hər üzü tanışdı mənə,
Tanışdı sirriylə, sehriylə həyat.*

BAKİ-AĞDAM QATARI

*Bu gecə,
bu qatar
Məni aparacaq.
Fit verəcək
uzun-uzun,
haray-həşir
qoparacaq.
Ayrılacam Bakıdan,
Ayrılacam limandan
Ayrılacam
Nazlı-nazlı gözlərdən
Gözlərimdən
Məhəbbətlər umandan.
Gecənin qaranlığı
Udacaqdı qatarı.
Düzəcəyəm yollarıma
Ulduzları qoparıb.
Bu gecə,
bu qatar
Bakıdan-Ağdamacan
Həsərlə gödəldəcək
Uzanacaq qollarım, -
Rəlslərə dönəcək.
Keçib gedəcək qatar
Qollarımın üstündən
Bu gecə,
bu qatar
Qoparacaq Bakıdan,
aparacaqdı məni -
Atacaqdı Ağdam.
Bir dəstə çiçək kimi
Qollarımın üstünə.*

OĞLUM ALTUNBƏYƏ

*Körpə təbəssümündən,
Gözəl nə var dünyada.
Əgər körpə görürsənsə
Gecələr rüyada,
Xoşbəxtlik gözləyir
Deməli səni.*

*Körpə göz yaşlarından
Gözəl nə var dünyada.
Üstünə çilənir,
Sonsuzluq adlı
Həsərlətin, kədərini.*

*Körpə qığıltısından
Gözəl nə var dünyada
Ən gözəl müğənni də
Oxuya bilməz elə.*

*Hər səfərə çıxanda
Bilirəm qayıdanda,
Evdə gözləyir məni
Təbəssüm,
göz yaşları.
Həzin nəğmə andıran,
Bir oğul baxışları.
Görəsən bundan daha
Gözəl nə var dünyada?!*

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

Ölümçül göbələk xəstəliyi sürətlə yayılır - Orqanları içdən çürüdür

ABŞ-də çox təhlükəli göbələk - Aspergillus fumigatus - sürətlə yayılır.

Adalet.az xəbər verir ki, bu göbələk insan bədənində daxil olaraq toxumaları çürüdə bilir.

Onun səbəb olduğu xəstəlik - aspergilloz - xüsusilə immuniteti zəif olan insanlarda (məsələn, xərçəng xəstələri, astma xəstələri, VİÇS-lilər) ciddi ağciyər infeksiyasına, orqanların sıradan çıxmasına və hətta ölümə səbəb ola bilər.

Bu göbələk havada çox kiçik hissəciklər şəklində yayılır və insan onları nə-

fəs aldıqda qəbul edir, amma bunu hiss etmir. ABŞ-də xüsusilə isti və rütubətli iqlimə malik Florida, Luiziana, Texas, Georgia və Kaliforniyada daha çox yayılıb.

Böyük şəhərlərdə (New York, Houston, Los Angeles) isə sıxlıq və köhnə infrastruktur problemləri əlavə risk yaradır.

Aspergillus göbələyi həmçinin aflatoksin adlı çox zəhərli maddə ifraz edir ki, bu da ağciyər, qaraciyər, mədə, böyrək və digər orqanlarda xərçəng və xəstəliklər yarada bilər.

Yüz minlərlə insanların həyatı təhlükə altındadır, çünki xəstəlik ABŞ-də rəsmi şəkildə izlənmir və statistikasını tam bilmir. Bu səbəbdən infeksiya və ölümlərin həqiqi sayı tam bilinmir.

İstilərin artması və iqlim dəyişikliyi göbələyi daha güclü edir, onun yayılması artırır.

Həmçinin, göbələklərə qarşı dərmanların çox istifadə olunması onların dərmanlara qarşı müqavimət göstərməsinə səbəb olur, bu da müalicəni çətinləşdirir.

Mütəxəssislər immuniteti zəif olanların torpaq və nəm yerlərdən uzaq durmasını, tozlu yerlərdə maska taxmasını və xəstəxanalarda göbələk nəzarətinin gücləndirilməsini tövsiyə edirlər.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı bu göbələyi "kritik prioritetli təhlükə" kimi qiymətləndirir və dərman sənayesini yeni, daha təhlükəsiz antifungal dərmanlar hazırlamağa çağırır.

Bu, elmi fantastika deyil, gerçək bir təhlükədir və hazırda bununla mübarizəyə tam hazır deyilik.

YENİ NƏSİL JURNALİSTLƏR

Nurcan Babek,
BDU-nun jurnalistika
fakültəsinin tələbəsi

Tarixdə Türk dünyasının əzəmətli, qüdrətli liderləri, həmçinin türk xalqları öz gücü, qətiyyəti və milli birlikləri ilə adlarını qızıl hərf-lərlə tarix səhifələrinə yazıblar. Bu güc, fiziki qüvvə olmaqla yanaşı, türklərin dəyərlərindən biri kimi xarakterizə olunur. Keçmişdən bu günə qədər güc və məğlubedilməzlik anlayış-ları tez-tez "dəmir" sözü ilə ifadə olunur. "Dəmir" bir rəmz kimi özündə sarsılmazlığı, gücü, qorxmazlıq və qüdrəti əks etdirir. Bu ifadə simvol kimi tarixdə müxtəlif formalarda təzahür edib. Xüsusilə keçmişdə ləqəb olan "dəmir topuq" və müasir dövrdə "dəmir yumruq" ifadəsi türk gücünün əzəmətinə əks etdirən körpü rolunu oynayır.

Azərbaycan və Orta Asiya XIV əsr tarix səhifələrində imperiya quran sarsılmaz idarəçi Əmir Teymur (Tamerlan) dövlət idarəçiliyi və yürüşlərindəki uğurlarla tarixdə unudulmaz şəxsiyyətə çevrilib. Onun ayağında yaranan qüsur zamanla ona "topal Teymur" deyilməsinə səbəb olsa da, "dəmir topuq" kimi tarixə həkk olub. Tey-

Dünənin "dəmir topuğu", bu günün "dəmir yumruğu"

mur axsaq idi, lakin onun fiziki və mənəvi sərtliyi, iradə və dəmir kimi dirənişi onun hərbi yürüşlərini və idarəçilik siyasətini simvollaşdırdı. "Dəmir topuq" ləqəbinin altında dözümlülük, cəsarət, mətanət, təslim olmamaq, ruh yüksəkliyi dayanır. Əmir Teymurun dəmir gücü əsgərləri və xalqı üçün nümunə, düşmənləri üçün əsas qorxu mənbəyi idi.

"Dəmir" ifadəsinin simvolik mənası tarix boyu davam edərək günümüzdə də güc mənasını ifadə edir. Bu anlayış türk xalqın qətiyyətini, milli ruhunu və dövlətin gücünü ifadə etmək üçün qorunub saxlanılır. "Dəmir" rəmz kimi Azərbaycan və türk xalqının mübariz ruhunu və milli birliyini göstərməyə davam edir.

XXI əsr Azərbaycan tarix səhifələrində yeni bir ideoloji məna ilə, Prezident İlham Əliyev tərəfindən vurğulanan "dəmir yumruq" ifadəsi yarandı. Bu ifadə, ölkənin gücünü, milli birliyi və iradəsini simvolizə edir. "Dəmir yumruq" ifadəsinin yaranmasına 2020-ci il Vətən Müharibəsi zamanı ordunun və xalqın birliyinin gücü şərait yaratdı və zamanla böyük maraq doğuraraq müharibədə qazanılan zəfəri təəssüm etdi. "Dəmir yumruq" ifadəsi göstərdi ki, Azərbaycan xalqı və dövləti sarsılmaz iradəyə, birliyə və qətiyyətə sahibdir. Bu güc yumruq kimi həm daxilə, həm də xaricə möhkəm duruşu nümayiş etdirir,

düşməni qarşısında dayanır və zəfərə aparır. "Dəmir yumruq" müasir Azərbaycanın güc simvoluna çevrilib.

Türk sərkərdə iradəsinin rəmzi kimi "dəmir topuq" sərt, dirənişli və qüdrətli döyüşçü obrazını formalaşdırdı. "Dəmir yumruq" isə müasir dövrdə milli birlik və dövlətin birgə gücünü simvolizə etdi. Fərqli dövr və şəraitdə yaranan "dəmir topuq" və "dəmir yumruq" ifadələrinin hər ikisi türklərin güc və birliyini, "dəmir" kimi sarsılmaz və möhkəm ruhlarını xarakterizə edir.

Gülən üzlər, donan qəlblər

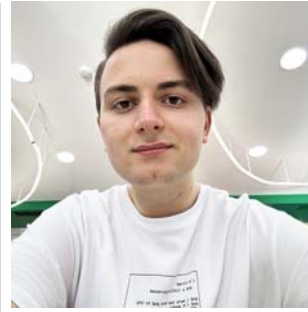
Cəmiyyətdə hər yaş aralığına baxsaq, əksəriyyətinin üzündə gülümsəmə var. Salamlaşdıqda, kimsə kiməsə xoş təəssürat bağışladığıda, təşəkkür və minnətdarlıq bildirəndə üz ifadəmizdə balaca bir gülümsəmə olur. Amma bu gülümsəmənin ardında soyuqdan donan qəlblər var. Soyuq qəlblərin ardında isə beyində formalaşan fikirlər

Elə bir dövrə gəlib çatmışıq ki, insanların səmimiyyətinə, həqiqətəndə üzde yaranan gülümsəməsinə inana bilmirik. Sanki insanlar saxtalaşmış və bu hamıya şamil

edilib. Zaman keçdikcə dəyərlər itib. Kimə baxırsan gülümsəyir, amma bu gülümsəmə əvvəlki dövrlərdəki kimi deyil. Gözlərə baxırsan əvvəlki kimi parıldamır, qəlblər həyat eşqi ilə döyünmür, insanlar qaranlığa qərqləndirilib, boğulur.

İnsanlar arasında bir-birindən uzaqlaşma, güvən problemi, insani münasibətlərdən kənarlaşma kimi hallar mövcuddur. Səmimiyyətsizlik, nifrət, kin və digər mənfi hallar qəlblərin zamanla buz parçasına dönməsinə səbəb olur. Vaxt var idi, insanların səmimiyyəti qəlbləri isidirdi. Bir-birlərinə baxanda gözlərdə ulduzək sayrı-şan işıqlar görünürdü. İnsanlar ətrafdakılara kömək edər, üz-üzə söhbətlər edirdi. Qısa dialoqlar belə ürəkləri döyündürər, sevinc hissi yaşadardı.

Zamanla şirin söhbətləri telefon arxasında danışmaq əvəz etdi. Nəticədə ortadakı səmimiyyət və duyğuları qarşı tərəf hiss edə bilmədi. İnsanlar texnoloji yeniliklərə o qədər öyrəşdi və asılı oldu ki, nə çıxıb çöldə kiməsə gülümsəmədi, nə də cəmiyyətə qayna-yıb-qarışmadı. Bir növ cəmiyyətdən özünü uzaqlaşdırdı. Əslində bu bir fəlakətdir. Duyğularının, gülən üzlərin, dəyərlərin itməsi insanlığın sonunu getirir. Elə məhz buna görə də qəlblər soyuyaraq buz parçalarına dönüşür.

Rafiq Yusifov,
BDU-nun jurnalistika
fakültəsinin tələbəsi

Qəbul edilmiş gedişin musiqili sükutu

Bəzən olur ki, mahnı başlayır və sən dinləmirsən, onun dünyasına daxil olursan. Hüseynağa Hədiyevin səsi ilə "Al məndən gülüşlərini" də bu qəbildəndir. Dinləyirsən və anlayırsan ki, bu, sadəcə melodiyadan ibarət deyil. Köhnə bir məktubdur - içində qoxusu, tozu və xə-tirəsi ilə.

Bu mahnı mənim üçün dumanlı bir səhər kimidir. Hər şey sakit, amma içində dərin bir hava var. O hava ki, danışmadan da sənə çox şeyi deyir. "Həç nə yox, al məndən gülüş-lərini" - bu cümləni bir dəfə deyil, min dəfə də eşitsəm, hər dəfə başqa cür toxunur.

Emin Sabitoğlu bəstəsi insanın ruhuna toxunur.

Mahnıda musiqi özü də çox şey danışır. Orkestrin hər notu bir az qırılmış ümidlər, bir az səssiz narazılıq, bir az da qəbul edilmiş bir gedişin sükutu kimi səslənir. Və bu sükutun ortasında Hədiyevin çox da kədərli olmayan səsi. Sadəcə dürüst, sadəcə real.

Mahnını dinləSanki gülüşlərimi kiməsə bağışlamışam, amma həmin adam onları qaytarmayıb. Və içimdə bir dəne bu sual qalır: "Əgər gülüşlərimi verdimsə, özümə nə qaldı?"

Amma sonra düşünürəm: bəlkə də bu sualı soruşmağın özü də bir cavabdır. Bəlkə də bu mahnının gözəlliyi də elə oradadır - sənə cavab vermir, sadəcə sənə hiss etdirir.

Vərəqlərdən ekranlara

Dünya kinematografiyasında kitab motivləri əsasında çəkilən layihələr az deyil. Əsərlərin az oxunduğu bir dövrdə belə film və serialların hazırlanması yazılı ədəbiyyatın geniş auditoriyaya çatdırılmasında önəmli rol oynayır. Dünyada bu tendensiya gündən-günə daha da yayğınlashır. Məşhur "Game of Thrones", "Anne With an E", "Pretty Little Liars", "Aşk-ı Memnu", "Yaprak Dökümü" kimi seriallar elə məhz romanların əsasında ekranlaşdırılıb. Xüsusilə Azərbaycan əhalisinin maraq göstərdiyi Türkiyə kinematografiyasının gündəmində bu günlərdə "Masumiyet Müzesi", "Kiskanmak", "İmprobable" romanları var.

Belə layihələrdə rejissor işi olduqca böyük önəm daşıyır. Kitab oxucusu o dünyanı öz təxəyyülündə canlandırdığı kimi görməyəndə, narazılığını dilə getirir. Rejissor istər məkan, istərsə də aktyor seçimlərində həm ədəbiyyatın ruhunu qorumaq, həm də vizual olaraq inandırıcı bir dünya qurmalıdır.

Ədəbiyyatın doğru şəkildə vizuallaşdırılıb daha geniş auditoriyaya çatdırılması ictimai rəyin də müsbət yöndə dəyişməsinə zəmin yaradır. Son illərdə Azərbaycanda da kitablardan çəkilən seriallara rast gəlinir. Cəfər Cəbbarlının "Almaz", Hüseyn Cavidin "Şeyx Sənan", Cəlil Məmmədquluzadənin "Anamın kitabı", Nizami Gəncəvinin "Xosrov və Şirin" əsərləri ekranlaşdırılıb.

Sözügədən əsərlər fərqli zamanlarda o dönmənin dünyasında yazıldığından, serial çəkilən zaman prodüserlərin qarşısında iki seçim durur: bu serial ya tarixi olacaq, ya da günümüze adaptasiya ediləcək. Yuxarıda adını çəkdiyiklərim hadisələrin məhz günümüzdə cərəyan etdiyi seriallardır. Bu zaman əsərlərin ssenariləşdirilməsi daha başqa bir hal alır. Baş verən hadisələr günümüze uyğundurmu? Bu zaman ssenarist dəyişikliklər etmək məcburiyyətində qalır. Bəzən isə, "Almaz" kimi günümüze uyğunlaşan ədəbiyyat nümunələri olur. Pyes "Vətəndaş A" adı ilə hadisələrin günümüzdə cərəyan etdiyi bir seriala çevrilib. 100 il əvvəlki Almazın qarşılaşdığı çətinliklərlə günümüzün Almazı da üz-üzə qalır. Bu isə onu göstərir ki, ədəbi əsərlərin mövzuları nə qədər keçmişdə yazılsa da, cəmiyyətin və ideyaların mübarizəsi zamanla dəyişir. Elə bu, bu əsərləri qələmə alanların sadəcə yazıçı yox, hər dövrün sözünü deyən dahilər olduğunu anlamağa yetər.

Ekranlaşdırma zamanı ssenarist orijinal mətnə sadiq qalmaqqla yanaşı, onu bugünkü tamaşaçının duyğusuna toxunacaq şəkildə təqdim etməlidir. Təbii ki, vərəqlərdən ekranlara gedən bu yol hər zaman düz olmur, bəzən dolanbaqlı və çətin olur. Amma əgər bu yol əsl sənət yaratmaq niyyəti və texniki peşəkarlıq üzərində qurularsa, ekranlara düşən hər ədəbi obraz - istər Almaz, istər Sənan, istər Xosrov bu günün içində yenidən doğulacaq.

Rafael Məcidov
BDU Jurnalistika
fakültəsinin tələbəsi

Bu yaxınlarda Azərbaycan idman sahəsində növbəti uğura imza atdı. 2025-ci ildə Bakıda keçirilən Minifutbol üzrə Dünya Çempionatında millimiz tarix yazaraq çempion oldu.Finalda Macarıstan yığmasını 4:2 hesabı ilə məğlub edən komanda millətin qürur mənbəyinə çevrildi və vətənimizi bir daha dünyaya tanıtdı.

Bu uğur təsadüfi deyildi. İctimaiyyətin diqqətindən kənarda sistemli şəkildə qurulan komanda uğurun mümkünliyünü sübut etdi.Federasiya daxilində şəffaflıq,məşqçilik işinə peşəkar

Minifutbolun uğuru, futbolun durğunluğu

yanaşma bu nailiyyətin demək olar ki əsas sütunları oldu.Turnirin doğma azarkeşlər qarşısında-Bakıda keçirilməsi də milli üçün əlavə üstünlük yaratmışdı. Final matçına 7000 azarkeşin gəlməsi isə uğura olan inamın göstəricisi idi. Mundialın qazanılması yığma komandanın ilk uğuru deyil. Milli 2022-ci ildə keçirilən Avropa Çempionatını da qazanıb.Düzdür, minifutbol ölkəmizdə o qədər də diqqət cəlbədən idman növü deyil, bura olunan yatırım və qayğı böyük futbola nisbətən zəifdir. Bu səbəblərə görə hamının ağılına eyni sual gəlir: Bəs ölkədə ən populyar və ən çox maliyyə ayrılan böyük futbol niyə hələ də nəticə vermir?

Kişilərdən ibarət milli komandada vəziyyət həç ürəkəcan deyil. Komandanın Millətlər Liqasında və son ərəflər keçirilən yoldaşlıq

görüşlərindəki uğursuzluğu futbolumuzun gerilədiyini nümayiş etdirir.

Son illərdə qadın futbolunda müəyyən irəliləyişlər nəzərə çarpır. Xüsusilə 2023-cü ildə "Bizim Qızlar"ın Millətlər Liqasında keçirilən 8 oyunun hamısını qazanıb yüksək Liqaya vəsiqə qazanmasını vurğulamaq yerinə düşər. Qadınlardan ibarət millimizin əksər üzvləri Türkiyə,Rusiya,Yunanıstan kimi ölkələrin klublarında çıxış edirlər. Bu, onların təcrübə qazanmasına və təbii ki, millinin səviyyəsinin artmasına stimül verir.Qadın futbolunda inkişafqla yanaşı müəyyən çətinliklər də mövcuddur.Bəzi bölgələrdə qadınlara futbolu məşğul olması hələ də cəmiyyət tərəfindən tam qəbul edilmir.Əlavə olaraq infrastrukturalı çatışmazlığı, məşq imkanlarının məhdudluğu və digər streotiplər də bu sahənin

qarşısında manəe kimi dayanır.

Bütün bu reallıqlar onu göstərir ki, uğur qazanmaq yalnız maliyyə və infrastrukturla deyil, düzgün idarəetmə, şəffaflıq və digər məqamlara bağlıdır.Minifutbol bunun canlı sübutudur-qısa müddət ərzində qurulan sistem,məqsədyönlü hazırlıq və inam nəticəsində Azərbaycan Dünya Çempionu adını qazanıb. Təbii ki, böyük futboldan qısa zamanda eyni nəticəni gözləmək absurddur və qeyri-real görsənir.Amma, akademiyalara qayğı,bölgələrdə futbola diqqət və federasiya daxilində şəffaflıq hər bir azarkeşin gözləntisidir. Bu yöndə islahatların keçirilməsi zamanla böyük futbolu da ən azından mundialın və ya qitə yarışının finalında olmasa belə, müəyyən mərhələlərində görməyimizə şərait yarada bilər.

Hamar Quluzadə

Qəzetlər niyə bütün dünyada oxunur, Azərbaycanda isə yox

Belə bir deyim var: "Qəzetlə nazir də öldürmək olar,milçək də". Bir çox nəzəriyyəçilərin fikrincə qəzet dünya jurnalistikasının ilk "qaranquşudur". Elə həmin nəzəriyyəçilər qəzet erasının başa çatdığını da deyirlər. Bu mövcud durum Azərbaycanda da öz əksini tapıb. Çünki qəzetlər köşklərdə günlərlə qalır,saralır...

Amma dünya ölkələrinin əksəriyyətdə belə deyil. İstər qardaş ölkə Türkiyə olsun,istərsə də Avropada qəzetlər kifayət qədər oxunur.

Yeni media deyilincə,daha çox düşünüülən tərifi: internet,internet texnologiyasıdır. Amma yeni medianın bu tərifi də ehtiva edərək daha geniş bir şərh olmalıdır. Yeni media ilə əlaqədar ilk şərh daha çox məlumatın paylanmasıyla əlaqədar amma yeni medianın içində istifadəçi də aktiv ola bilər. Bir tərifi etmək lazım olsa yeni media; yeni çıxan texnologiyalar və bunların istifadəsi və eyni zamanda köhnə texnologiyalar üçün inkişaf etdirilən yeni üsullardır. Bu yeni üsullara nümunə olaraq: e-book, internet qəzetləri, dijital olaraq çıxarılan animasiya və 3D filmlər verilə bilər.

Yeni Media - bu sahə barədə demək olar ki, hər kəsin məlumatı var, lakin onun əslində bu ifadə ilə andlandığını və necə böyük şəxslərə bölündüyünü hər adam bilmir.

Yeni Media ənənvi mediadan çox da fəqlənməsə də və onun inkişafının nəticəsi olsa da ondan bir sıra kriteriyalarda müəyyən dəyərdə fəqlənir. 1980-ci illərə kimi bütün KİV-ləri çap və analoqlu görüntüyə əsaslanan məlumatlardan, yəni televiziya, qəzetlər və radiodan ibarət idi. Lakin son 25 ildə informasiyanın yayılması və cəmiyyətə çatdırılması sahəsində çox ciddi və sürətli irəliləyişlər, inkişaf nəzərə çarpmağa başladı. Bunlar internet və kompüterin yaranması ilə bağlı oldu. Elə köhnə media vasitələri də Adobe, MS Office proqramlarında yığıldığına görə yeni texnologiyanın inkişafı üçün zəmin yaratmış oldu.

Ənənəvi media isə geniş və fərqli anlayışdır: qəzet,radio,televiziya və s.

Bəs,yeni medianın yaranması ənənəvi jurnalistikani "öldürdümü?"

Bu mövzunu araçdırarkən ekspertlərdən aldığımız fikirlərə nəzər salaq.

İlk sualımızı yazıçı Anara oldu "Sizcə, insanlara, oxuculara böyük ənənəsi və tarixi olan yazılı mətbuat, çap mediası-qəzetlər, jurnallar lazımdır, yoxsa, son illər "yeni media" adı meydana gələn internet mediası-saytlar, portallar və sair?"

Yazıçı Anar bildirib ki, son bir-iki ay ərzində qəzetləri oxumur və odur ki, bu yöndə mediada, cəmiyyətdə gedən fikir dartışmalarından xəbərsizdir: "Son bir-iki ay olar ki, qəzetlərin heç birini oxumuram. Niyə? Çünki əlimdə çox vacib işim var. Qəzetlərin hamısı yığılıb toplanıb stolumun üstündə. Gəlsəniz görürsünüz. Yəni, ona görə də təxminən ay yarımdır heç bir şeydən, söhbətlərin heç birindən xəbərim yoxdur. Ancaq ümumi şəkildə onu deyə bilərəm ki, əlbəttə, bütün hallarda qəzetlər qalmalıdır. Qəzetlərin ənənəsi var, tarixi var, öz yeri və rolu var". Xalq yazıçısı eyni zamanda deyib ki, insanlara, oxuculara, izləyicilərə, kütləyə bütün materiallar - istər ciddi, istərsə də yüngül adlandırılan materiallar lazımdır. Ancaq onun sözlərinə, əsas xəbərlərdir, ciddi materiallardır, ciddi söhbətlərdir:

"Əlbəttə, bunlar qəzetdə də, internetdə də yer almalıdır. Amma indi bəzi adamlar sırf əyləncə xarakterli yazılarla maraqlanırlar. Onları da küsdürmək olmaz. Bu da onların öz zövqüdür və ona görə həmin materiallar da yer almalıdır. Amma, əlbəttə, daha ciddi məsələlər ətrafında söhbət getməlidir, insanların maarifləndirən yazılar təqdim olunmalıdır. İnsanların zövqünü korlamaq olmaz". Xalq yazıçısı həmçinin bildirib ki, istər ənənəvi, çap mediası qalmalıdır, istərsə də, yeni media adlandırılanlar: "Mənim fikrimcə, qəzetlər də qalmalıdır, jurnallar da qalmalıdır, onlar heç də yeni media ilə bir-birlərinə mane olmurlar. Onlar ayrı şeydir, bunlar ayrı şey".

Araşdırma üçün 2016-cı ildə BDU,jurnalistika fakültəsi müəllimləri tərəfindən nəşr olunan "Ənənəvi mediadan internet mediasına doğru" kitabına nəzər saldım. Samir Mirzəyev kitabda çıxan məqalələsində belə yazıb:

Artıq neçə müddətdir ki, "jurnalistika" anlayışı "ənənəvi" və "internet" adlı 2 qismə bölünüb. Və bütün dünyada olduğu kimi ölkəmizdə də internet jurnalistikası ənənəvi jurnalistika sıxışdırmaq üzərədir. Bu gedişatla bir neçə müddət sonra ənənəvi media tarix səhifələrinə qovuşa bilər. Artıq bunu əksər öndə gedən qəzet və jurnal redaktorları da təsdiq edirlər.

Sualımızı Akif Aşırılı və Rəşad Məcidə də verdik. Elə onların cavabları da digər nəticələr ilə üst-üstə düşürdü.

Qəzetlər niyə bütün dünyada oxunur,Azərbaycanda yox?

Bəlkə internet Azərbaycanı tamamilə "ələ alıb"?

Bəlkə Azərbaycanda çap olunan qəzetlərin formatı,mətnləri məqalələri oxuyucu üçün maraqsızdır?

Həm ənənəvi media həm də yeni mediada işləyən jurnalist Qoşqar Bəylərov isə məsələyə bu cür yanaşdı: Mənə görə bu mövzu subyektivdir və konkret ölkəyə xasdır. Bunu biz global tendensiya kimi qəbul etməməliyik. Bir çox məşhur qəzetlər var ki, The Times, Vashington post və s,bu gün də çox böyük tirajlarla oxuyucuların qabığına gəlir. Hətta Türkiyənin bəzi yerlərində insanlar səhərlərini qəzetlə açırılar desək yanlışdır. Azərbaycanda isə biz bunu görmürük. Qəzetlər adətən köşklərdə qalır. Bunun əsas səbəblərindən biri iqtisadi məqamdır. İkincisi, qəzetlər aşağı yuxarı bir birlərini təkrarlayırlar. Həm dizayn həm yazı baxımından.

Qoşqar Bəylərov son olaraq bildirib: düşünürəm ki,abunə kompniaları,təşviq edici addımların həyata keçirilməsi bu böhranı aradan qaldıra bilər.

VAQİF ASLAN - 75

"Bu dünya ağ varaq imiş Yazıldıqca söz yeri var" - bu mısırlar Vaqif Aslanındır. Müasir poeziyamızda onun da özünəməxsus fərdi üslubu, deyim tərzı var və Şekidə yaşamasına baxmayaraq şeirləri ilə yaşadığı regionun sərhədlərini aşağı bilib. "Bu dünyanın ağ varağına" o da öz şair adını həkk etmək istəyir.

Vaqif Aslanın şeirlərinin özünəməxsus "xəritəsi" var.Bu xəritə müxtəlif rənglərlə işarələnmiş hissləri, duyğuları əhatə edir. Hər şeydən yazır Vaqif Aslan, şair üçün mövzu məhdudluğu olmalıdır. Bir daş üstündəki qədim yazı, bir qılınc qəbzəsi, gecənin qaranlığı, səhərin dan yeri, bir qom bənövşə, solğun payız yarpağı, bir dost itkisi, şirin bir yuxu, çörək ətiri, ana laylası, torpaq qoxusu

Vaqif Aslan hələ Xarici Dillər institutunda tələbə olanda şair Allahverdi Tağızadə onun şeirlərini başçılıq elədiyi ədəbiyyat dərnəyində dinləmiş, bu şeirlər haqqında "Bilik" qəzetində yazmışdı ki: "Vaqifin şeirləri hərərtəlidir. Bu şeirlərdə bəzən hisslər pərişanlığı, bəzən dəlisov bir məhəbbət, bəzən də ürək dolusu bir bədii siqlət duyulmaqdadır".

Ancaq ilk kitabı çapdan çıxanda qırx üç yaşı vardı. Nədən gec gəldi ədəbiyyata? Həgen ədəbiyyata gəlişi ilk kitabla təyin edirlər, halbuki, Vaqif Aslanın 2009-cu ildə çap olunan "Seçilmiş əsərləri"nin birinci cildində onun 70-ci illərdə yazdığı şeirləri də öz əksini tapır.

Vaqif Aslanın 1993-cü ildə çap olunan ilk kitabının adı "Aydın" idi. Sənədlı, sırf publisistik səciyyəli bu əsər- poema (əslində, mənzum xronika) unudulmaz dilçi-tənqidçi, böyük Azərbaycan ziyalısi, həyatının sonu faciəli qəza ilə bitən millət vəkili Aydın Məmmədova həsr olunmuşdu. Aydın Məmmədovu mən də yaxşı tanıyırdım, tənqidçilik fəalliyətimiz eyni illərdə başlamışdı və açığını deyim ki, onun dərin zəkası, heyranəmiz istedadınının pərəstişkarlarından biri də mən idim. Onun Milli Məclisdəki çıxışları, iqtidarı və müxalifət arasında barışdırıcılıq missiyası yaratmaq səyi hamısını xatırlaya bilərik. Aydın Məmmədov Şekinin Kiş kəndindən idi, məzarı da ordadır. Hərdən Kiş çayının aşib-daşmasından, bağları, tarlaları, yolları sellərə qorq etməsindən xəbər gəlir və onda Aydını xatırlayıram. O, müəyyən səbəblərə görə elm aləmindən, ədəbi prosesdən ayrı düşmüşdü. Sonra birdən gəldi, sanki Kiş çayı kimi yerinə-yatağına sığmadı. Amma qəzavü-qəderdənmi, taleyin amansız oyunundanmı yox oldu, getdi. Kiş çayının qarşısı alındığı kimi Aydın da susdu.

Yaşar Qarayevin təbirincə desək, nə qədər "təsirli bədii lövhələrlə" qələmə alınsa da sənədlı-publisistik bir əsər idi. Publisistikanın lirikanı üstələdiyi məqamlar üstünlük təşkil edəndə bədiiilik meyanına da xələl gətirir.

Qarşıdakı illərdə isə Vaqif Aslanın bir-birini yarışa çağırın və onun əsl şairlik potensialını üzə çıxaran şeirləri ilə qarşılaşdıq. Uşaqlıq və gənclik illərinin sevgi dolu anları, təbiətin koloritli, bədii təsvir vasitələri ilə cilalanmış gözəl mənzərələri, həyatın sevincli-kədərli səhnələri, tarixi keçmişimizə müraciət bircə-bircə şeirlərinin mövzusuna çevrildi.

zəl mənzərələri, həyatın sevincli-kədərli səhnələri, tarixi keçmişimizə müraciət bircə-bircə şeirlərinin mövzusuna çevrildi.

**Sən ulu babamın yadigarısan,
Səbrin illər yorub, əsrlər yorub.
Nənəmin sehirli nağıllarısan,
Adın cinlər qovub, tilsimlər qırıb.**

**Bir namərd əlini qoydu döşünə,
Min namərd düşməne əydi başını.
Sıxıldı babamın dirşi dişinə,
Saxlaya bilmədi o, göz yaşını.**

Şeirdə qüvvət və igidlik rəmzi olan qılıncın taleyindən (zəfəri və süqutu) söz açılır. Qəbilin məşhur "Səhv düşəndə yerimiz" şeirindəki misra yada düşür:

şür: "Qılınc qında pas atıb, qında korşalıb". Odur ki, şeirin son bəndində qında pas atan qılıncın bir gün şimşək kimi parlamasına ümid doğur:

**Matəm paltarındır bu gün, soyun, çıx!
Sinəmin qanıyla silim pasını.
Göynəyən əlimlə bir zərbə çalım,
Doğra, tök Vətənin qəm libasını!**

Ümumiyyətlə,Vaqif Aslanın şeir və poemalarında tarixi olaylara tez-tez müraciət olunur. Amma tarix-tarixi hadisələr-tarixi şəxsiyyətlər onun şeir və poemalarında bir məqsədə xidmət edir, o da tarix və müasirlik bağlılığını, keçmiş və bu gün arasında milli-mənəvi körpünü nəzərə çarpdırmaqdır. Onun "Ruhlarla söhbət" adlı böyük həcmli bir poeması var. Poemada türkün qədim və müasir tarixi vərəqlənir, tariximizin həm acı, həm də şanlı səhifələri üzərində düşüncələr təqdim edilir. Poemada bu gün bizim üçün maraqlı olan nədir? sualını versək, bu sualın yalnız bir cavabı olar: müasirliyin, çağdaşlığın problemləri tarixi təcrübədə işığında dərk olunur, tarixi yaddaş itməməlidir, tarixi təkcə olmuş, bitmiş hadisələrin qaynağı deyil, həm də bu gün və gələcək üçün ibrət dərsləridir.

Dövrün dəyişən ab-havası, cəmiyyətdə baş verən kaos və hərcmərclik, insanların içində baş verən mənəvi dəyişmələr onun bir çox şeirlərində öz əksini tapır. Mühitdə baş verən anti-milli

proseslər onun "Kişilər" şeirində bariz nəzərə çarpır. Keçmişin kişiləri ilə bugünün kişiləri arasında az qala zəmin-asıman bir fərqin yaranması gözəndən qaçmır. "Köhnə kişilər" düzlük, haqq, ədalət meyarı idilər. Bəs indi?

**Getdi özünüzlə zorunuz sizin,
Dolar gözümüzlə qorunuz sizin.
Çatdam-catdam olsun gorunuz sizin,
Daşımız qalmadı daşımız üstə,
Ay yurdu-yuvası talan kişilər!
Olunca dünyada olmasa, yeymiş,
Qalınca dünyada qalmasa yeymiş.
Sizin yerinizdə qalan kişilər!
İndiki kişilər-yalan kişilər!**

Vaqif Aslan şeirlərində hərdən özünün də portretini yaratmağa can atır və ironik tərzdə olsa da, özünün təmsalında çox həmkarlarının taleyini, ömür yolunu ümumiləşdirir.

**Qanadı qırılan quş kimidirsə,
Bahar da gözündə qış kimidirsə,
Yanaqda quruyan yaş kimidirsə,
Bir ayrı ünvana tuş kimidirsə,
Nəyinə gərəkdir bu Vaqif Aslan?**

Vaqif Aslanın çoxlu sevgi şeirləri var və deyim ki, bu şeirlərdəki hisslər, duyğular yaşanılan hisslər, duyğulardır. Yalan ha deyil. Amma təbii ki, bu günün sevgi şeirini yazmaq bəlkə də azadlıq haqqında, təbiətin gözəllikləri haqqında, hətta ana haqqında yazmaqdan çox çətinidir. Ölcü, meyar o deyil ki, gərək Füzuli kimi yazasan, Ələsgər kimi yazasan, bizim XX əsr şairlərindən Əli Kərim kimi, Bəxtiyar Vahabzadə kimi, Nüsrət Kəsəmənli kimi yazasan. Yox, hər şairin öz sevgi dünyası var. Bu baxımdan Vaqif Aslanın o çoxlu sevgi şeirləri içərisində yaxşı nümunələr az deyil. Onlardan yalnız birini misal gətirəcəyəm və mənim fikrimcə, bu şeir Vaqif Aslanın ən gözəl sevgi şeiridir. Şeirdə parlaq, necə dəyərlər, "göz qamaşdıran" obrazlı ifadələr, orijinal metaforalar, təşbihlər yoxdur, amma bu şeir o qədər səmimi-dır ki...

**Günəşim, dözmədim istinə bəzən,
Amma səni gəzdim üşüyən kimi.
Gördüm duman gəlir üstünə bəzən,
Qalxana çevirdim məhəbbətimi.**

Vaqif Aslan haqqında bu yazıda mən onu tənqid də edə bilərəm. Yazardım ki, ithaf şeirlərinin içərisində yarasızları var. Yazardım ki, bəzi şeirlərində adi danışq tonuna enməsin. Yazmadım, sadəcə dedim. Amma demədim ki, Vaqif Aslanın şeir dili safdı, təmizdi. Hətta mənə zəif görünen şeirlərində ədəbi dilin qanunları pozulmur, folklordan, xalq dilindən gələn ifadələr də şeirlərinə bir şirinlik gətirir. Yazmadım, sadəcə dedim. Vəssalam, şüttamam!

**SON SÖZ: Əziz dostum və adaşım.
Sənin 75 yaşını ürəkdən təbrik edirəm. Sən yaşca cavan deyilsən, elə mənim kimi qocasan amma şeirlərin qocalmır.**

33,5 mindən çox şagirdə attestat veriləcək

yül istiqaməti də qeyd olunur. 2024-2025-ci tədris ilində BŞT-nin tabeliyindəki ümumi təhsil müəssisələrinin XI siniflərində attestatlar veriləcək.

Qeyd edilib ki, IX sinfi bitirən şagirdlərə isə attestatlar 23-28 iyun 2025-ci il tarixlərində veriləcək.

ƏDALƏT •

20 iyun 2025-ci il

"Mən televiziyaçı çıxmıq üçün işləmirəm"

"Qarabağ"ın baş məşqçisi Qurban Qurbanovla söhbət

(BİRİNCİ HISSƏ)

- Sizinlə klubunuzdakı iş otağınızda danışırıq. Diqqətimi çəkdi. "Qarabağ"ın bazası bu gün sakitliyə qərqləndi. Yəqin istirahət günü olması ilə əlaqədardır. Bugünlərdə Ayxan Abbasovun müsahibəsinə baxdım. Deyirdi ki, "Qarabağ"da oynayanda biz futbolçular arasında danışırıq ki, Qurban Qurbanov məşq olmayan günlərdə də bütün günü bazada olur...

- Hə... (gülür)
- Bəs, siz dincəlmirsiniz?
- Biz məşqçilərin işi ən çox ələ istirahət vaxtlarında olur. Xüsusən mövsüm bitəndən sonra. Düzdür, bir neçə gün istirahət edə bildim. Amma hazırlıq yaxınlaşdıqca işimiz çoxalır. Transferlərə görə isə işə daha çox vaxt ayırmışıq. Köməkçim Elçin müəllim də burdadır. Təklif olunan futbolçulara baxış keçirik, danışılar aparırıq. Bazada daha çox olmağa çalışırıq. Çünki buna ehtiyac var.

- Normalda həftənin neçə günü klubun bazasında olursunuz?

- Hər gün. Sadəcə olaraq bayram günlərində, komanda tam tətildə olanda gəlmirəm. Amma çox nadir halda olar ki, işlə bağlı ayrıca saatım olmasın. Məsələn, son 3-4 gündə bazaya gəlmədim, amma şəhərdə oldum. "My Class"-da (Qurban Qurbanova məxsus Fitnes-SPA - A.B.) idim. Elçin Rəhmanovla birlikdə işimizə orada davam edirdik. Yəni, ora da istirahətlə bağlı yox, işlə əlaqədar gəlmişdik.

- Futbolçularınızın əksəriyyəti hazırda ölkə xaricindədirlər deyəsən. Bəs özünü çıxıb şəhəri gəzirsiniz?

- Olur. Bəzən həftədə 1, bəzən 10 gündə 1 dəfə, bəzən 2 ayda 1 dəfə... Gün ərzində yox, amma hər gün 1-2 saat hansısa restoranda əyləşirik, çay, qəhvə içirik.

- Lakin belə başa düşdüm ki, aktiv istirahətiniz yoxdur.

- Olur, amma az olur (gülür).
- Özünü tam futbola həsr etməsəniz?

- İş belə tələb edir də. Bu iş elədir ki, il boyu davamiyyətlidir. Futbol təkcə məşqlə və ya yalnız oyunla qurtaran bir şey deyil. Onlardan daha vacib olan tərəfləri var. Bu gün mənim üçün bəlkə də ən asan iş komandanı oyuna hazırlamaq, meydana çıxarmaqdır. Amma meydana çıxana qədər olan proseslər var ki, ən çox diqqətli davranmaq lazım gələn epizodlardır.

- Burada hansı epizodları nəzərdə tutursunuz?

- İlk olaraq indi futbolçuların istirahəti necə gedir, komandadan gələcək futbolçular, komandaya transfer olunacaq futbolçular. Futbolçuların sayı nə qədər olmalıdır, il boyu onların ümumi idman formasını yaxşı saxlamaq, analizlər, məşqçilərlə danışılar... Burada olmasa da, ən azından bir-birimizlə vatsap vasitəsi ilə danışırıq ki, futbolçuların məşqi necə keçdi, məşqdə hansı performans göstərdilər, oyuna necə hazırladılar. Hansı oyunda yaxşı çıxış etdilər, niyə məhz o oyunda yaxşı oldular, 1 həftəlik sistemi çıxartmaq, pis oynadısa, niyə pis olduğunu araşdırmaq... Belə xırda detallara çox böyük önəm verilir. İnsanı yoran da budur. Amma ümumi məşq proqramı bellidir. Allaha şükürlər olsun, təcrübə çoxalıb. Məşqlə bağlı xüsusi bir problemimiz, sıxıntımız olmur.

Sadəəcə vacib olan budur ki, futbolçu məşqə, tapşırığımızı yerinə yetirməyə nə qədər hazırdır. Oyunçu ayıq başla, fiziki hazırlığı ilə məşqdəki tapşırıqları yerinə yetirə biləcəkmi? Əsas olan məqamlar bunlardır. İşimizin çox hissəsini belə məqamlara yönəlmişik. Köməkçilərim də var. Şükürlər olsun, onların da biliyi, təcrübəsi həddindən artıq çoxalıb.

- Yeri gəlmişkən, sizə köməkçilərinizlə bağlı az suallar verilib. Amma futbol ictimaiyyətinə onların da işi maraqlıdır. Məlum, bütün sferalarda idarəçilərə yaxşı köməkçilər lazımdır. Bu baxımdan siz onların işindən nə dərəcədə razısınız?

- Çox razıyam. Mən özüm illər ərzində formalaşmışam. İlk məşqə gələndə hazır məşqçi olmamışam ki. Nə qədər səhvlərim, yanlış qərarlarım olub. Bu gün də var. Futbol kollektiv idman növüdür. Burada səhvlər qaçılmazdır. İstər qərarlarda, istər seçimlərdə, istərsə də hazırlıqlarda. Bunlar danılmazdır, mütləq olacaq. Sadəcə vacib olan budur ki, səhvlərin faizi nə dərəcədədir. 7-8 il əvvələ qayıtsaq, həmin dövrdəki Elçin Rəhmanovla indiki Elçin Rəhmanov arasında çox fərq var. Eyni sözləri Çudomir Cokarova, Müşfiq Hüseynova, Zaur Tağızadəyə də aid edə bilərəm... Amma bunu deyim ki, onların işi get-gedə daha da çoxalır, məsuliyyəti olur. Mən köməkçilərimə həmişə güvənmişəm, bu gün də güvənirəm. Onlar da bunu dərk edirlər. Ona görə də çalışırlar ki, səhvsiz olsunlar. Elçin Rəhmanovun bu komandada rolu tam başqadır. Mənim ən çox məşvərət etdiyim, müzakirələr apardığım insan Elçin Rəhmanovdur. Qərarları demək olar ki, birlikdə veririk.

Onun düşüncələri, futbol biliyi mənim üçün çox vacibdir. Çudomir Cokarov da mənim çox güvəndiyim məşqçidir. Futbolçuların fiziki hazırlığı haqda çox detallara gedir, mənimlə çox məsləhətləşir. Gəlir hər şeyi detallarına qədər mənə deyir. Ən xırda element barədə də öz fikrini bildirir ki, bunu etsək daha yaxşı olar. Bəzən Çudomir Cokarovla təkmən yox, Elçin Rəhmanov, digər məşqçilər də müzakirələr aparırıq ki, filan hazırlığı keçmək istəyirik, risklərə getmək istəyirik, necə olar? Çünki istər-istəməz bəzən elə olur ki, hansısa futbolçular haqda məlumatı, onların hazırlığını köməkçim bilir. Çünki futbolçularla daha çox ünsiyyətdə olur. Mən də kənardan görürəm ki, hansı məşqçi hansı futbolçu ilə daha çox ünsiyyətdədir.

- Elxan Həsənovun qapıcıqlarla işləyən məşqçi olduğunu bilirlik. Bəs, Müşfiq Hüseynov və Zaur Tağızadənin məşqçi heyətindəki rolu nədən ibarətdir?

- Onların məşqin təşkilində rolu böyükdür. Təşkilatçılıq işlərini çox yaxşı bilirlər. Əvvəllər məşqdən əvvəl çox müzakirələr aparırırdıq ki, məşq bu cür olsun, belə getsin. Amma indi elə bir səviyyəyə çatıblar ki, biz məşqdən əvvəl fitnes zalındakı lövhədə məşqin ümumi gedışatını yazırıq, Müşfiq Hüseynov və Zaur Tağızadə baxırlar, bilirlər ki, oyun elementimiz necə olacaq. Yazırlar, hazırlayırlar, futbolçuları başa salırlar. Mən bütün futbolçulara ayrı-ayrılıqda öz fikrimi bildirə bilmərəm ki, səndən bunlar tələb olunacaq. Bəzisi ilə Müşfiq, bəzisi ilə Zaur danışır.

- Həm avrokubok, həm Premyer Liqa oyunlarında Elçin Rəh-

manovun yanınıza gələrək sizə nəse söylədiyini görürük. Aranızda danışdıqlarınızdan bəzilərinə bizə də açıqlaya bilərsiniz?

- Elçin bəzən elə mənim düşüncələrimi deyir (gülür). Məsləhət edirik.

Ümumiyyətlə, kənardan hər arena fərqli görünür. Elçin Rəhmanov mənim fikirlərimi bilir. Oyunçu dəyişikliyi lazım gələndə, nəse problem, çatışmazlıq görəndə gəlib öz fikrini bildirir. Elə olub ki, düşüncələrimiz üst-üstə düşüb və qərar verəndə daha inamlı olmuşuq. Daim oyunun içində olur.

- Elçin Rəhmanov baş məşqçi kimi tam yetişibmi?

- Məncə, çoxdan. O, çox yaxşı baş məşqçi olar. Elçin Rəhmanovun çox yaxşı futbol düşüncəsi var. Amma hələlik onu heç yere buraxmıram (gülür).

- Rəşad Sadıqov deyir ki, məşqçi kimi özümü Qurban Qurbanovun yetirməsi sayıram. Ayxan Abbasov da təxminən buna bənzər fikirlər səsləndirib. Onlarla tez-tez ünsiyyətdə olursunuz. Azərbaycanda gənc məşqçilərin futbol biliyi, vəziyyəti ilə bağlı fikirləriniz necədir? Müasir futbolla necə ayaqlaşırırlar? Müşahidə etmişəm, elə məşqçilərimiz var ki, öz sahəsi üzrə yeniliklərdən xəbərləri olmur, bu da futbolumuz adına məyusluq doğurur...

- Ümumiyyətlə, qısa olaraq deyim ki, Ayxana, Rəşada, Samirə, Aftandilə çox güvənməliyik. Məşqçi var ki, bəli, futbol biliyi yaxşıdır, amma düşündüyü bizim futbol mentalitetimizə uyğun deyil. Lakin bu məşqçilərimiz sırf Azərbaycan futbolu üçün yetişmiş, hazırlanmış insanlardır. Üstəlik, onların iş məsuliyyəti var. Gecə-gündüz yatmırlar, futbolun içindədirlər. Onlardan narahat olmaq lazım deyil. Ümumiyyətlə, hər bir işdə - istər dostluqda, istər idmanda bir insan məsuliyyətli, daim narahatdırsa, həmişə daha yaxşısını etmək istəyirsə, o insanlara güvənmək, yol açmaq lazımdır. Onlar tam başqa insanlardır, işlərinə çox sevgi və ciddiyyətlə yanaşırlar. Uduzanda gecə-gündüz çalışırlar, həll yolları axtarırlar, daha yaxşısını etmək istəyirlər. Özü də olmayan bir şəraitdə.

- Bizim məşqçilər, elə siz özünüz də tez-tez ölkədə meydança çatışmazlığını, infrastrukturadakı problemləri vurğulayırsınız. Bu günlərdə "Barselona" klubunun düşərgəsində oldunuz. Bir fikriniz diqqətimi çəkmişdi: "Barselona"-nın bazasını gəzəndə bilmirsən, meydançalar harada bitəcək". Növbəti sualım elə bu səfə-

rinizlə bağlı olacaq. 53 yaşınız var. Azərbaycan futbol tarixinə bir çox ilkə imza atan məşqçi kimi düşmüsünüz. Bununla belə yenə də öyrənməyə can atırsınız. Otən il "Bayer"-in, bu il "Barselona"-nın düşərgəsində oldunuz. Müqayisə edəndə bizdə nə çatmır?

- Mən dəfələrlə bildirmişəm, əfsuslar olsun ki, çox geridəyik. Mən bunu qəbul edirəm. Məlum məsələdir. Müstəqilliyimizin bərpasından 34 il keçib. Amma Almaniya, İspaniya kimi ölkələrin təkcə futbolunun 100 ildən çox tarixi var. Biz futbolda hələ nələrisə dəyişməyə çalışırıq.

bəli, məsələn, elə bizim bu bazada iki meydançamız var. Hə, çox gözəl. Amma o demək deyil ki, idealdır. Hava şəraiti amili var. Azərbaycan-dakı hava şəraiti onlardan tamamilə fərqlidir. Onlarda hava şəraiti daha əlverişlidir. İspaniya, İngiltərə, İtaliya... Onlar belə şeyə çox önəm verirlər. Hər mövzuda bizi üstləyirlər. Məşq prosesinə, meydança amilinə qaldıqda, bizim 1 məşq meydançamız var, o da korlanı axı. Onlarda isə 3-4 belə meydança var. Bu gün birində məşq edirlər, sabah başqa-sında. Meydançaları həmişə ideal formada qalır. Otun seyrəkliyi belə bizdəkindən çox fərqlənir. Üstəlik ot örtüyü onların hava şəraitinə uyğundur. O qədər şeylər var ki... Elə bu cür xırda şeylərdə səni üstləyirlər. Məsələn, mən topun sürətini dedim. Onların futbolçuları mənim meydançamda eyni güclə məşq edəndə topun sürəti, məsələn, 5 olarsa, öz meydançalarında 7 olacaq. Bu fərqi təsəvvür edin. Topun sürəti 5 olanda sənin düşünmə qabiliyyətin sürəti 7 olanda geridə qalacaq. Topun sürəti 7 olanda daha tez düşü-nəcəksən.

- Fikrinizi bir az da sadələşdir-sək...

- Məsələn, qiymətli bir əsəri, kitabı oxuyan adamın düşünmə qabiliyyəti də yaxşılaşır, elə deyilmi? Topun sürəti də elədir. Məcbursan ki, tez qərar verəsən. Bu qədər xırda-licqlara getmək istəmirəm. Kənardan bir az fərqli görünür ki, niyə oynamırlar, niyə bacarmırlar. Biz bunu etməyə çalışırıq. Amma bizdən asılı olmayan səbəblər də var. Onlar nə olur-olsun, bizi üstləyirlər.

- Bu dedikləriniz gördüklərinizdir. Bəs, düşüncələriniz gördüklərinizi tamamladı mı?

- Bəli, düşüncələrimi gedib orada da gördüm. 100 faiz. Dediym ki-mi, onlar bizi hər şeydə üstləyirlər də, qardaş. Məşqçilik sferasında onların elmi, düşüncələri bizdən yuxarıdır. Tibbi personala gəldikdə də həkimlər tam fərqlidir. Hətta futbolla fərdi idman növlərinin həkimləri tam fərqli olmalıdır. Futbolçunun dietoloqu ilə başqa idmançıının dietoloqu tamamilə ayırılır. Elə şeylər var ki... Futbolçu gün ərzində bilir ki, nə yeməlidir, hansı saatda yeməlidir. Elə bil ki, mövcud olan şeylər onlara bəs etmir də. Artıq astronomik şeylər edirlər ki, kimisə üstələsinlər. Peşəkarlıqları istər-istəməz bizdən yuxarıdır. Onlarda sistem elə qurulub ki, uşaq yaşlarından bunları görə-görə gəliblər. Uşaq yaşlarından Çempionlar Liqasında, Avropa Liqasında, dünya çempionatında iştirak edirlər. Futbolçu nədənsə çəkinər, təzyiqlə üzleşər - onlarda belə şeylər yoxdur. Biz də oturma fikirləşirik ki, necə edək ki, futbolçular oyunda özlərini sərbəst hiss etsinlər, mübarizələrdə uduzmasınlar, topla daha yaxşı davransınlar, top itkilərimiz az olsun. Onlar isə çox sərbəst, rahatdırlar. Sistemi elə qurublar ki, sanki məktəbə gedib-gəlirlər. Biz isə o səviyyəyə çatmaq üçün hələ neçə yoldan keçməliyik. Bu gün biz onlarla ayaqlaşa bilmərik. Amma çox şeyi yaxşılaşdırma bəli. Çünki bizim işgüzar, tələbkar məşqçilərimiz var. Mənim tanıdığım məşqçilər futbolla yaşayırlar, nəse etmək istəyirlər. Onlara bir az da dayaq olmaq lazımdır.

(ardı 16-cı səhifədə)

Fikir, söz və məlumat azadlığının, plüralizmin inkişaf etdirilməsi

№ 23 (2446) 20 iyun 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Dünyada söz azadlığından müqəddəs və gözəl bir məfhum yoxdur. Çünki harda söz azadlığı, fikir sərbəstliyi, plüralizm varsa, o cəmiyyətdə həmişə inkişaf olub, demokratiya olub. Təbii ki, Azərbaycanda da müstəqillik dövrünə qədəm qoyulduqdan sonra söz, mətbuat və düşüncə azadlığı sahəsində çox böyük irəliləyişlər və inkişaf var. Bunu biz demirik, bunu həm də demokratik və inkişaf etmiş dövlətlər səsləndirirlər.

Azərbaycan müstəqillik dövrünə qədəm qoyduqdan sonra bütün sahələrdə böyük islahatlar, demokratik və hüquqi isla-

də Azərbaycanda söz, mətbuat azadlığına "yaşıl işıq" yandırıldı. Hətta müxalifət yönümlü mətbuat orqanlarına belə dövlət tərəfindən maddi yardım olundu ki, onlar çap olunsun, ictimai rəyə yaxın olsun və cəmiyyət tərəfindən qəbul edilsin. Əlbəttə, belə bir mühitin yaradılması yeni fikrin, sözün və məlumatın azadlığı demək idi. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanda yüzrlərlə yeni mətbuat orqanları yaradıldı və onlar nəşrə başladı. Yeni, kimliyindən asılı olmayaraq çox rahat bir formada qəzet təsis edə bilər və onun nəşrini həyata keçirirdi. Bütün bunlar onu göstərirdi ki, doğrudanda ölkəmizdə

AZAD SÖZ HARDA VARSA...

hatlar həyata keçirdi. Yeni, ilk növbədə Sovet dönmindən qalmış senzura ənənəsi ləğv edildi. Çünki Sovet dönmində beləydi ki, bütün mətbuat sərt senzuraya məruz qalır, yazılar, mətnlər həmin senzura tərəfindən oxunulur və onların möhürü vurulandan sonra qəzetlər çap edilirdi. Aydın ki, belə

bir mühitdə demokratiyadan, söz azadlığından və eləcə də, plürealizmidən danışmaq belə olmazdı. Çünki hər şey Sovet rejiminin prinsipinə əsasən həll olunurdu. Senzuradan kənar əgər bir məqalə, bir yazı çap edilseydi, bax onda həmin qəzet redaktorlarını az qala çarxıma çəkirdilər.

Amma Azərbaycan zaman-zaman bu qadağaları aradan qaldırdı, müstəqillik əldə edildəndən sonra sərt senzura və sərt rejim tamamilə darmadağın edildi. Qısa zaman kəsiyində

sağlam mühit yaradılmış, mətbuatın, sözün və plürealizmin inkişafı üçün dövlət tərəfindən hər cür dəstək verilib. Təkcə mətbuat sahəsində deyil, eləcə də televiziya sahəsində də yeni mərhələ və yeni imkanlar yaradıldı. Dövlət televiziyası ilə yanaşı, neçə-neçə özəl kanalların yaradılmasına və inkişafına icazə verildi. Və həmin özəl ka-

nallar müxtəlif səpkili lahiyələr həyata keçirdi və bu gün də bu lahiyələr həmin kanallar tərəfindən gerçəkləşdirilir. Başqa sözlə demiş olsaq, Azərbaycanda yaradılmış demokratik söz və mətbuat azadlığı çox sürətlə inkişaf etdi.

Bu gün hansı mətbuatı açırısan, orda yüksək vəzifəli şəxslərin belə tənqid edilməsinin şahidi olursan, yəni vəzifəsindən də, tutduğu mövqedən də asılı olmayaraq, istənilən vəzifəli şəxsin nöqsanı və qüsuru varsa, onu tənqid etmək elə də çətin deyil. Amma Sovet döv-

ründə hər hansı naziri tənqid etsəydin, ona görə jurnalistin başına olmazın müsibətlər açılardı. Amma indi nəinki nazir, hətta dövlətin daha yüksək vəzifədə əyləşmiş memurları belə mətbuat orqanları tərəfindən tənqid oluna bilər.

Bu gün Azərbaycanda beş mindən çox qəzet, sayıt və digər informasiya mənbələri qeydiyyatdan keçib. Bununla yanaşı, qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətinə də çox şəffaf bir şərait yaradılıb. Hər hansı insan öz fikir və düşüncələrini nəinki cəmiyyətdə, həm də müxtəlif informasiya vasitələrində azad şəkildə ifadə edə bilər. Buna görə, hər hansı Azərbaycan vətəndaşı nə təzyiqlərə məruz qalır, nə də təqiblərə. Bir sözlə, demokratik və hüquqi dövlətdə fikrin hər bir vətəndaşımız azad surətdə ifadə edə bilər.

Təbii ki, beynəlxalq təşkilatların da Azərbaycanda gedən söz və mətbuat azadlığına münasibəti həmişə müsbət olub. Çünki demokratik və hüquqi dövlətlərin, eləcə də beynəlxalq təşkilatların, o cümlədən BMT-nin və Avropa Birliyinin Azərbaycanla bağlı keçirdiyi monitorinqlər onu deməyə əsas verir ki, ölkəmizdə fikir, söz, məlumat azadlığının və plürealizmin inkişaf etdirilməsi günün tələblərinə cavab verir və bu istiqamətdə Azərbaycan böyük uğurlara imza atır.

İndi mətbuatımızın, xüsusən də çap mətbuatımızın inkişaf etməsinə ölkə prezidenti tərəfindən çox böyük qayğı və diqqət göstərilir. O da heç kimə

sirr deyil ki, dəfələrlə Ulu Öndər Heydər Əliyev və Prezident İlham Əliyev tanınmış qəzetlərin "Azərbaycan" nəşriyyatına olan borclarını dondurmuş və həmin borcların aradan qaldırılmasına maddi yardım etmişdir. Onu da qeyd etmək istəyirik ki, bu gün ictimai rəyə təsir edən həm müxalif, həm də iqtidar yönümlü mətbuat orqanlarına dövlət tərəfindən böyük dəstək verilir, onlara ildə iki dəfə yüksək məbləğdə vəsait ayrılır. Təbii ki, bu da ölkə prezidentinin və dövlətin çox mətbuatına göstərdiyi çox böyük diqqət və qayğıdır.

Əlbəttə, hər bir yazar, hər bir jurnalist, hər bir müxbir mövzunu qələmə alarkən ilk növbədə dövlətçilik ənənələrinə, demokratik prinsiplərə əməl etməyə borcludu. Ən azından ona görə ki, bu gün ölkəmizdə yaradılmış söz və mətbuat azadlığına görə biz ölkə rəhbərliyinə minnətdarıq. Hətta dövləti və yüksək vəzifəli şəxsləri tənqid edən mətbuat orqanlarına belə bu gün dövlət tərəfindən vəsait ayrılır. Bu vəsait isə bir mənalı olaraq söz və mətbuat azadlığına xidmət eləyir.

Vətəndaşlarımız ictimai yerlərdə, tədbirlərdə, beynəlxalq təşkilatlarda öz fikir və düşüncələrini çox rahat və azad şəkildə ifadə edirlər. Fikrin demokratik və azad şəkildə səsləndirilməsi o deməkdir ki, həmin ölkədə çox sağlam mühit var, in-

sanlara, onların həyat tərzinə, yaşayışına və ünsiyyətinə hörmətlə yanaşılır. Hər hansı vətəndaş, hər hansı insan narazı olduğu dövlət orqanı barəsində prezidentə qədər öz fikirlərini yazıb göndərə bilər. Əgər haqlıdırsa onların məsələləri ədalətlə həll olunur. Mən dəfələrlə bir hadisənin şahidi olmuşam ki, həm Ulu Öndər Heydər Əliyev, həm də Prezident İlham Əliyev mətbuatda və televiziyaadakı tənqidi çıxışa elə həmin an reaksiya verib, məsələ qısa zaman kəsiyində öz həllini tapıb. Bax bu, insanlara, vətəndaşlara və cəmiyyətə olan dövlətin böyük diqqətidir.

Aydın ki, Azərbaycanda söz və mətbuat azadlığı Ulu Öndər Heydər Əliyevin və prezident İlham Əliyevin hakimiyyəti dövründə daha geniş vüsət alıb. Heç şübhəsiz, demokratik, hüquqi və sivil cəmiyyətdə söz və mətbuat azadlığına daha böyük önəm verilir. İndi ölkəmizdə demək olar ki, yüzrlərlə saytlar və digər informasiya mərkəzləri fəaliyyət göstərir. Bu isə o deməkdir ki, hər bir Azərbaycan vətəndaşı öz fikrini daha azad və sərbəst ifadə etmək imkanına malikdir. Və bu imkandan birmənalı olaraq hər bir azərbaycanlı bu gün istifadə etməyi bacarır, istənilən səviyyədə fərqli fikirlərini cəmiyyətə çatdırır!

EMİL FAİQOĞLU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
MEDIANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MALİYYƏ YARDIMI İLƏ

(əvvəli 14-cü səhifədə)

- Məşqçilərimizin futbol savadlılığı hansı səviyyədədir? Necə inkişaf edirlər, xarici təcrübələri necə mənimsəyirlər? Sadəcə oyunlara baxmaqları? Yoxsa, bunun üçün ayrıca metodik əsərlər var?

- Məncə, heç bir işdə pik həddə çatmaq lazım deyil. Əgər nəyisə çox axtaracaqsansa, düşünəcəksənsə, istədiyin şeyi əldə edə bilməyəcəksən.

- Yəni "hər şeyin çoxu zərərdir" məsəli?..

- Bəli, tamamilə doğrudur. Məsələn, mənim öz futbol baxışım var. Komandamızın hansı futbolu oynamaq istədiyini bilirəm. Mən ona uyğun sistem se-

- Məsələn, elə sizin futbolçunuz olmuş Juninyonu götürək. Ona təkliflər gələndən sonra əvvəlki Juninyo olmadı.

- Bəli. O, daha yaxşı ola bilərdi.

- "Barselona"dən söhbət düşmüş-kən. "Qarabağ" "Qafqazın "Barselona"sı kimi tanınır. Bu, müsbət bir haldır ki, siz o sistemi qura bilmisiniz. Gözümüzün qarşısında "Qarabağ"a neçə-neçə futbolçu ucuz xammal kimi gətirilib, burda inkişaf etdikdən sonra isə bahalı brilyant kimi satılıb. Ortada Kadi, Juninyo nümunəsi var. Amma o da etiraf edilməlidir ki, artıq "Qarabağ"ın oyun sistemini bilməyən qalmayıb. Əvvəllər "Qarabağ"ı tanıyırdılar, amma indi tanıyırlar,

- "Barselona"dən Azərbaycana gələk. Ötən mövsümün yekunu ilə bağlı sual verməyəcəyəm, bu haqda yetərinə danışmışınız deyə, təkrarçılığa getməyə də ehtiyac yoxdur. Sizin media ilə münasibətlərinizə toxunmaq istəyirəm. Düzdür, siz UEFA-nın və Peşəkar Futbol Liqasının tələblərinə əsasən, hər oyundan sonra mətbuat konfransları keçirirsiniz və suallara adətən səbr və təmkinlə cavab verirsiniz. Amma görürəm ki, orada bəzən sizi qıcıqlandıran, əsəbiləşdirən suallar da olur. Bu da jurnalistlərin işinin bir parçasıdır. Belə görürəm ki, mətbuat konfranslarını kənara qoysaq, özəl müsahibələr verməkdən sanki qaçırsınız. Məsə-

“AzDrama”da qalmaqla bitmir: Sən “AzDrama” ilə bağçanı səhv salmışan!

Əməkdar artist Mehriban Xanlarova növbəti dəfə "AzDrama"nın bədii rəhbəri Mehriban Ələkbərzadənin teatrın kollektivi ilə yaşadığı problemi işıqlandırır.

Adalet.az bildirir ki, M.Xanlarova M.Ələkbərzadəni teatr kollektivinə kobud davranışına, etdiyi təhqirlərə görə günahlandırır. Aktrisa bu halın qəbul edilməz olduğunu söyləyib:

"Mehriban Ələkbərzadə, sən "AzDrama" ilə bağçanı səhv salmışan! Sən kimsən ki, nəhəng sənətkarların üzərinə qışqırırsan, əllərinin üzərindən vurasan?"

Heç ağır cinayətlə həbs olunan məhkumlara belə fiziki şiddət göstərə bilmirlər. Amma sənəin rəhbərliyin altında çalışan insanlar hər an psixoloji və fiziki təzyiqlə üz-üzədirlər. Çünki sən şiddətə meyilli olduğunu açıq-açıqna öz dilinlə etiraf etmişən.

Mehriban Ələkbərzadə, sən biz aktyorlardan nə istəyirsən? Hansı dildə sənə deyək ki, "AzDrama"dən çıxıb gedəsən?!

Qürurun olsa, özünə bir az hörmət etsən, istənilmədiyin, sevilmədiyin bir məkanda bir saniyə belə durmazsan. Amma sən inadla, kinlə, qisas hissi ilə bu sənət ocağını boğmağa davam edirsən. Sən "AzDrama" nı şəxsi ambisiyalarının qurbanına çevirmisən!

Teatr yaratmaq məkanıdır, dağıtmaq deyil! Ruh vermək yeridir, əzmək yox! Əgər sən "AzDrama"nı həqiqətən sevsəydin, bu qədər sənətkarın ahını almazdın. Tamaşaçılar sənəin özbəşənəliklərinə susmur, onlar sənətin qarşısında baş əyir, diktatorun yox!

"AzDrama" nı rahat burax! Sənətin düşməni, aktyorların "qatili" olmaqla tarixə keçəcəksən, amma tamaşaçılar, teatrsevərlər sənə bağlılaşmayacaq. Ərizəni yaz və çıx get! Əks təqdirdə aşığıladığın kollektiv, aktyorlar sənə anladığın dildə qovacaq! Bu müqəddəs sənət ocağı sənəin zəhərli eqo oyuncağın deyil!"

Qeyd edək ki, QALMAQAL Mehriban Ələkbərzadənin aktrisa Məsmə Aslanqızına "nə 20 Yanvar az?!" İndi 20 yanar şəhidləri dəbdə deyil!"deməsi ilə başlamışdı. Daha sonra bədii rəhbərle teatrın digər aktyoru Əli Nur atasında qalmaqla yaşandı.

Zenfira İbrahimova:

“Nə demişəmsə, yaxşı eləmişəm”

Müğənni Zenfira İbrahimova Şəbnəm Tovuzlu ilə aralarındakı münasibətə aydınlıq gətirib.

Adalet.az xəbər verir ki, müğənni həmkarının muğam ifa etməyinə fikir bildirib.

Bu isə anlaşılmazlıqla qarşılanıb:

"Mən Şəbnəmə pis heç nə deməmişəm.

Ola bilər ki, fikrim düz anlaşılmayıb. Ancaq onun hər uğuru na sevinən adamam. Kənardakılar ürək bulandırmaqla məşğuldur. Paxıllıq etməyin, Şəbnəmlə münasibətimi poza bilməzsiniz. Nə demişəmsə, yaxşı eləmişəm. O bilər, ən bilərəm."

Əntiqə

Aqil Abbas və "Ədalət" qəzetinin kollektivi "Son dakika" MMC-nin direktoru Halil Kana qardaşı Ertuğrul Kanın vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

çirəm. "Barselona"nın bazasında ona görə olmadım ki, orada Xospe Qvardiola və ya başqaları işləyib. Yox. Sırf onların futbol fəlsəfəsinə görə. Bu gün əminliklə deyə bilərəm ki, İspaniya futbolu məhz "Barselona"nın qurduğu futbol sistemində görə yüksək həddə çatıb. Məncə, indi bütün dünya İspaniyanın futbol modelindən istifadə edir. Sadəcə ora kimsə hansısa detallı əlavə edir, kimsə nəyisə dəyişir.

Deyə bilmərəm ki, bu gün məndə bütün klubların strukturu, fəlsəfəsi var. Yoxdur. Çünki olsa, mənə engel yara daçaq. İlk dəfə 2011-ci ildə "Barselona"nın düşərgəsində olmuşdum. Onda baş məşqçi Qvardiola idi. Ora gedənə qədər artıq "Barselona"nın bütün iş modeli məndə var idi. İspan ya ingiliscə böyük bir material idi. Azərbaycan dilində tərcümə etdirib kitab halına saldım. Hələ də məndədir. İndinin özündə belə o kitabı bəzən açıram, baxıram, təkrarlayıram.

Təsəvvür et ki, bu günün "Barselona"sında həmin modeldən ciddi dəyişiklik olmayıb. Sadəcə illər sonra hansısa xırda detal dəyişilib. Lakin onlar bu modeli daha da yaxşılaşdırma-yaxşılaşdırma gedirlər. Baxırsan ki, düz olan da elə budur. Bəzən uğursuzluq da olacaq. Ümumiyyətlə, bir kollektiv 5 il qoruyub saxlaya bilirsənsə, ən pik səviyyə sayılır. Komandalara baxırsan, 3-4 il sonra heyət dəyişir, yeni komanda qurmağa başlayırlar, bir az problemlərlə üzləşirlər.

Sonra yenə uğur qazanmağa başlayırlar. Yəni, uğur gəlir, gedir, gəlir, sonra bir də gedir. Çünki formalaşmış heyəti qoruyub saxlamaq çox çətindir. Hələ indiki dövrdə daha da çətindir. Ona görə ki, büdcəsi yüksək olan klublar çoxalıb. İngiltərə, Fransa, İtaliya çempionatlarına baxırsan, yaxşı məşqçiləri, heyəti var. İmkani olan klublar isə o qədər artır ki...

"Bayer"ın kollektivi 2 ilin içində dəyişdi. Heyəti qorumaq çox çətindir. Bizim özümüzdə də həmçinin. Biz hələ pis-yaxşı yaxşı qoruyub saxlaya bilirik. Bir komanda formalaşdırırsan, dərhal futbolçulara təkliflər gəlir. Onları buraxmırsan. Görürsən ki, futbolçu artıq əvvəlki futbolçu deyil, fikri başqa yerdədir. Ona görə yox ki, komandanı istəmir, ya pis futbolçudur. Xeyr. Nə qədər özünü idarə etmək istəsə də, fikrini toplaya bilmir.

ciddi şəkildə təhlil edirlər. Təbii ki, bu da nəticələrə təsirini göstərir. Bu, sizə gələcəkdə nə kimi çətinliklər yara da bilər? Artıq sistem dəyişikliyinə getmək haqda düşünürsünüz mü?

- Dediğim kimi, biz hansısa böyük dəyişiklik etsək, daha çox problemimiz yaranacaq, nəinki eyni sistemdə qalsaq.

Çünki bu günə kimi qazandığımız kiçik uğurlar bu sistemə görə olub. Əlbəttə, birincisi, icraçılar çox önəmlidir. Hansısa oyunlarda bəzi dəyişikliklər etmişik. Bunlar xırda şeylərdir. Oyunun gedişatında olan dəyişikliklərdir. Amma bizim üçün vacib olan 4-5 tələbimiz, düsturumuz var. Hansı ki, biz onlardan heç vaxt əl çəkməli deyilik. Birincisi, əlbəttə ki, topa sahib olmaqdır. Bu o demək deyil ki, bütün 90 dəqiqə topa sahib olmalıyıq. Xeyr. Futbolçu bunu mütləq dərk etməlidir. Futbolu nə ilə oynayırlar? Top ilə. İstər müdafiə futbolu oynayım, istərsə də hücum, mən əgər topu düzgün idarə edə bilməsəm, nəticə qazana bilmərəm. O demək deyil ki, mən sırf "Barselona"nın taktiki düzülüşü ilə oynamalıyam. Sadəcə onların fəlsəfəsi budur ki, topa sahib olasan. Mən özüm topa düzgün sahib olmalıyam.

Əgər mən onu edə bilməsəm, futbol oynaya bilmərəm. Futboldan uzaq olsa da, həmişə misal getirirəm. Təsəvvür edin ki, maşındasız. Sükanı düz idarə edə bilməsəz, qaydalara uyğun necə sürə bilərsiniz? Futbolda da belədir. Topu özümde elə saxlamağa çalışmalıyam ki... Suala konkret cavabı gəlincə, sırf "Barselona"nın iş sistemi, strukturu məndə var. Bu sistemdən kənara çox çıxmaq istəmirəm.

lən, sizi son illər ümumiyyətlə, televiziya verilişlərində görmürük.

- Bilirsiniz, mənim öz işim var. Mən televiziya çıxmaq üçün işləmirəm. Çox nadir hallarda televiziya çıxıram, müsahibə verirəm. Bəzən ildə 1 dəfə olur. Bəzən özümü tam kənarda qoymaq kimi ol-

masın deyə razılıq verirəm. Ümumilikdə isə bu, işin mənə aid olmayan tərəfidir. Onsuz da mən jurnalistlərlə kifayət qədər görüşürəm. Çünki hər həftə oyunlarımız, mətbuat konfranslarımız olur. Kimi hansı sual maraqlandırırsa, verə bilər. Özünüz də görmüsünüz ki, Avroliqa oyunlarından sonra 40-45 dəqiqə mətbuat konfransı keçirmişik. Sualları canla, başla cavablandırmağa hazırəm. Televiziyalara isə çıxıb çox da üzde olmaq, təkrarçılıq etmək istəmirəm.

Məşqçilərin ayrı-ayrılıqda bütün müsahibələrinə baxsaq, bəlkə də eyni suallar, eyni cavablardır. Onsuz da futbol belədir. Ona görə deyirəm ki, biz bizə lazım olanı təkrar etsək, o qədər yaxşı olacağıq. İstənilən müsahibəyə bax, hamımız meydança problemlərindən, strukturadan, uşaq futbolundan, akademiyalardan danışırıq. Mən nə cavab verəcəyəm? Mən də deyəcəyəm ki, akademiya, meydançaları yaxşılaşdırmaq lazımdır. Bunu da hamı bilir. Hər dəfə təkrarlamaq... Hətta indi sual verirsən ki, meydança amili var. Bir şeydən nə qədər danışmaq olar? Mən özüm də əgər indi vəziyyəti istədiyim kimi yaxşılaşdırma bilmirəmsə, deməli, hələ o səviyyəyə gəlib çatmamışıq, ölkə futbolu olaraq o səviyyədə deyilik. Məncə, nə qədər uzaq olsaq, o qədər yaxşıdır. Bu, o demək deyil ki, biz kiməsə hörmətsizlik etmək istəyirik, özümüzü kənara çəkirik.

(ardı var)

Aydın Bağırov
Qol.az

Təsisçi və baş məsləhətçi:
Aqil ABBAS

Baş redaktor:
İradə TUNCAY

Qəzet "Ədalət" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnməmiş və "Son dakika" MMC Neşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

KAPİTAL Bankın 1 sayılı Nəsimi rayon filialı.

kod: 200112 h/h

Müxbir hesab: 0137010001994

S.W.I.F.T. Bik: AIBAZ 2xhesab N:

38070019411100451111 VOEN: 1300456161

İndeks:0107 Qeydiyyat nömrəsi 100

Ünvan: Bakı AZ1073 Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "AZƏRBAYCAN" neşriyyatı, 6-cı mərtəbə.

Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26

adaletqezeti@rambler.ru

adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 1500

Sifariş: 234

Çapa imzalanmışdır:

19.06.2025

ƏDALƏT •

20 iyun 2025-ci il